

Täysistunto

Keskiviikko 15.6.2022 klo 13.59—18.34

Täysistunto alkoi klo 13.59. Täysistunto päättyi klo 18.34.

Puhetta johtivat puhemies Matti Vanhanen (13.59—15.58), ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (15.58—17.53) ja toinen varapuhemies Juho Eerola (17.53—18.34). Georgian parlamentin puhemies Šalva Papuašvili seurueineen saapui seuraamaan täysistuntoa.

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

Puhemies Matti Vanhanen: Arvoisat kansanedustajat! Ilmoitan, että Georgian parlamentin puhemies Šalva Papuašvili seurueineen on saapunut seuraamaan täysistuntoa. [Suosionsoituksia] Eduskunnan puolesta lausun arvoisat vieraat tervetulleiksi eduskuntaan.

2. Noora Koposen vapautuspyyntö sivistysvaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 19/2022 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan torstaina 16.6.2022 kello 16 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 16.6.2022 kello 13.

3. Maa- ja metsätalousvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 31/2022 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi maa- ja metsätalousvaliokunnan jäseneksi edustaja Jenni Pitkon ja varajäseneksi edustaja Tiina Elon.

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

4. Ympäristövaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 32/2022 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi ympäristövaliokunnan jäseneksi edustaja Emma Karin.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle vanhemmuuslaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 132/2021 vp

Lakialoite LA 13/2020 vp, 20/2021 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 9/2022 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 14.6.2022 pidetyssä täysistunnossa.

Yleiskeskustelussa on Mari Rantanen Leena Meren kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otetaan vastalauseeseen 1 sisältyvät lakiehdotukset. Antero Laukkanen Sari Essayahin kannattamana on ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otetaan vastalauseeseen 2 sisältyvät lakiehdotukset.

Selonteko hyväksyttiin.

Puhemies Matti Vanhanen: Ehdotuksista on äänestettävä. Ensin äänestetään Antero Laukkasen ehdotuksesta Mari Rantasen ehdotusta vastaan ja sitten voittaneesta valiokunnan ehdotusta vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Mari Rantasen ehdotus ”jaa”, Antero Laukkasen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 7, tyhjiä 27; poissa 53 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Mari Rantasen ehdotuksen.

2) Valiokunnan ehdotus ”jaa”, Mari Rantasen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 107, ei 39; poissa 53 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi käsittelyn pohjaksi valiokunnan ehdotuksen.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 132/2021 vp sisältyvien 1.-10. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen lakialoitteisiin LA 13/2020 vp ja 20/2021 vp sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain ja henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 49/2022 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2022 vp

Toinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 14.6.2022 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Mari Rantanen Mauri Peltokankaan kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään.

Selonteko hyväksyttiin.

Hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 108, ei 39; poissa 52 (äänestys 3).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 49/2022 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi energaintensiivisen teollisuuden sähköistämisestä

Hallituksen esitys HE 36/2022 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 11/2022 vp

Pöytäkirjan liite Lausumaehdotus 15.6.2022 Liite 7A

Toinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Keskustelu asiasta päättyi 14.6.2022 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Veikko Vallin Mari Rantasen kannattamana tehnyt lausumaehdotuksen, joka on monistettuna jaettu edustajille. (Pöytäkirjan liite 7A)

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 36/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Puhemies Matti Vanhanen: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdystä lausumaehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, Veikko Vallinin ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 106, ei 41; poissa 52 (äänestys 4). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

Asian käsittely päättyi.

8. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle valtioneuvoston jäsenen sidonnaisuuksista (Ohi-salo)

Valtioneuvoston kirjelmä VN 4/2022 vp

Keskustelu

Työjärjestyksen mukaan eduskunta ei tee päätöstä asiasta. Asian käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Saavutettavuuskirjasto Celiasta sekä yleisistä kirjastoista annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 95/2022 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, ministeri Honkonen.

Keskustelu

14.07 Tiede- ja kulttuuriministeri Petri Honkonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herro puhemies! Käsiteltävänä oleva hallituksen esitys koskee virastoa, joka muun muassa tarjoaa näkövammaisille ja muille lukemisesteisille henkilöille kirjasto- sekä oppimateriaalipalveluja. Hallituksen esityksellä kumottaisiin nykyinen laki Näkövammaisten kirjastosta ja samalla viraston nimeksi muutettaisiin Saavutettavuuskirjasto Celia. Kirjaston uusi nimi kuvastaa aiempaa paremmin kirjaston asiakasjoukkoa, jolla tarpeet lukemisen ja oppimisen suhteen ovat hyvin moninaisia. Esitetty laki turvaisi sivistyksellisten oikeuksien kannalta olennaisten kirjastopalvelujen sekä oppimateriaalipalveluiden saatavuuden sekä mahdollistaisi nykyisen palvelun jatkuvuuden ja kehittämisen. On erittäin tärkeää, että meillä on toimijoita ja palveluita, joilla turvataan kaikkien henkilöiden yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja osallisuutta yhteiskunnassa.

Hallituksen esityksellä kirjaston roolia tarkennettaisiin kirjastopalveluiden asiantuntijan lisäksi myös saavutettavan julkaisemisen asiantuntijana. Saavutettava julkaiseminen on korostunut erityisesti viime vuosina, kun digitaaliset palvelut ovat lisääntyneet voimakkaasti yhteiskunnassa ja EU-lainsäädäntö on tuonut uusia saavutettavuusvaatimuksia aineistojen julkaisijoille. Kirjaston toiminnan mahdollistaa tekijänoikeuslaissa oleva rajoitus, jonka perusteella kirjasto saa valmistaa lukemisesteisten henkilöiden käyttöön kappaleita julkaistuista teoksista saavutettavassa muodossa sekä välittää aineistoja henkilöille, jotka ovat niiden käyttöön oikeutettuja.

Hallituksen esitys sisältää säännökset viraston asemasta ja tarkoituksesta, tehtävistä, kirjaston välitys- ja lainauspalvelujen sekä neuvonnan maksuttomuudesta asiakkaille, yhteis-

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

työstä muun kirjastoverkon ja muiden toimijoiden kanssa sekä kirjaston tärkeistä toimieli-
mistä eli johtokunnasta ja pistekirjoituksen neuvottelukunnasta. Johtokunnan tehtäviä on
terävöitetty koskemaan aiempaa strategisempia kirjaston toimintaan liittyviä asioita. Täs-
sä laissa säädetään myös kirjaston oikeudesta antaa asiakkaitaan koskevat käytösäännöt.
Lisäksi säädetään kirjaston aineistojen käyttö- ja lainauskiellosta sekä määräaikaista käyt-
tö- ja lainauskieltoa koskevasta muutoksenhausta. Näillä säännöksillä parannettaisiin eri-
tyisesti kirjaston asiakkaiden oikeusturvaa.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi yleisistä kirjastoista annettua
lakia. Hallituksen esityksen taustalla on työryhmävalmistelu, jossa ovat olleet mukana kir-
jaston keskeisimmät sidosryhmät. Hallituksen esitys on myös käynyt lausuntokierroksella,
ja lausuntoja saatiin 41 kappaletta. Valtaosa lausunnonantajista kannatti esityksen keskei-
siä tavoitteita sekä kannatti erityisesti kirjaston lainaus- ja välityspalvelujen sekä neuvon-
nan maksuttomuutta. Valmistelun aikana järjestettiin kirjaston sidosryhmille työpajoja
sekä kuulemistilaisuuksia, jossa kerättiin tietoa kirjaston käyttäjien ja muiden sidosryhmien
tarpeista kirjaston palvelujen suhteen. Saavutettavan kirjastoaineiston ja oppimateriaalin
tarjoamisella ja muiden tehtäviensä toteuttamisella tämä kirjasto, Saavutettavuuskirjasto
Celia, kuten nyt käsillä olevassa hallituksen esityksessä esitetään, edistää aktiivista luke-
mista, monipuolisia lukutaitoja ja jatkuvaa oppimista.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Aittakumpu.

14.10 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Lukeminen ja lukutaito ovat äärim-
mäisen tärkeitä asioita, ja niiden merkitys yhä vain korostuu, kuten ministeri tuossa hyvä-
ssä puheenvuorossaan esille toi. Elämme digiaikaa, jossa tarvitaan yhä monitahoisempaa
lukutaitoa. Saavutettavuuskirjasto Celiän perustehtävä on tehdä lukemisesta yhdenvertai-
sempaa. Tämä on äärimmäisen tärkeää, kun tiedämme, että meillä nykyään on lukemisen
kanssa ihmisillä haasteita. Meillä on paitsi näkövammaisia myöskin sellaisia, jotka eivät
pysty esimerkiksi äänikirjoja kuuntelemaan lainkaan, ja sitten meillä on erilaisia lukemi-
sen ongelmia. Celiän äänikirjoja on yhteensä yli 40 000, ja niitä voi kuunnella kännykällä
kuka tahansa, ja palvelua voi kysyä omasta kirjastosta. Lisäksi tämä saavutettavuuskirjas-
to tuottaa ja välittää kirjallisuutta muun muassa pistekirjoina yhteistyössä kirjastojen ja
koulujen kanssa.

Arvoisa puhemies! On syytä olla hyvin huolissaan suomalaisten lukutaidosta. Me olem-
me kansainvälisesti vertailtuna olleet pitkään lukutaidon kärkimaa, mutta esimerkiksi vii-
meisimmät Pisa-tutkimukset kertovat siitä, että vaikka meillä edelleenkin tytöt ja pojat
ovat maailman parhaita lukijoita, niin tulokset ovat silti heikenneet, ja erityistä huolta on
kannettava siitä, että heikosti lukevien poikien määrä on huomattavasti noussut. Pojat lu-
kevat vähemmän ja heidän lukutaitonsa on heikompi, ja tähän meillä täytyy puuttua, jotta
meillä sekä tytöt että pojat oppivat lukemaan, he saavat hyvän, perusteellisen lukutaidon.
Ja kuten tiedämme, myöskin meillä päätöksenteossa olemme hyvin erilaisten tekstien
kanssa tekemisissä ja meille tulee paljon erilaisia dokumentteja niin sähköisesti kuin pape-
rilla, ja tämä lukutaito vaikuttaa aivan kaikkeen. Siksi pidän äärimmäisen tärkeänä tätä la-
kia Saavutettavuuskirjasto Celiasta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kivisaari.

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

14.12 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Kuten ministerin esittelystä havaitsimme, Näkövammaisten kirjasto on opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan virasto, jossa työskentelee noin 45 henkilöä. Se tuli osaksi valtionhallintoa jo vuonna 1978, mutta itse toiminta on kuitenkin perustettu jo 1800-luvun lopulla. Kyseinen kirjasto tarjoaa siis kirjastopalveluita näkövammaisille ja muille lukemisesteisille henkilöille. Esityksen tavoitteena on uudistaa Näkövammaisten kirjastoa koskeva laki siten, että se huomioi yhteiskunnassa ja kirjaston toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset. Myös säädösympäristö on muuttunut.

Suurin muutos tässä itse asiassa käy ilmi jo itse nimestä. Näkövammaisten kirjasto muuttuu siis Saavutettavuuskirjasto Celiaksi. Korostuneesti on siis todettava, että näkövammaisten lisäksi toiminta palvelee myös muita lukemisesteisiä henkilöitä. Tehtävät säilyvät pääosin ennallaan, esimerkiksi maksuttomuus säilyy — tämä on tietenkin hyvä asia.

Muutoksena on muun muassa lainaus- ja käyttökieltoa koskeva säännös, mikäli aineistojen osalta havaitaan väärinkäytöksiä. Samalla parannetaan oikeusturvaa ja lain tasolla huomioidaan kirjaston laaja yhteistyö. Tarkoitus on siis tehostaa ja parantaa näkövammaisten ja lukemisesteisten lukutaidon kehittymistä ja lukemisen edistämistä.

Oleellinen sana on tässä siis ”yhdenvertaisuus”, jota tällä esityksellä yhä vahvemmin alleviivataan. Jotta lakiuudistuksen tavoite toteutuu, Celian yhdeksi tehtäväksi tulisi kenties vielä painokkaammin tarkentaa lukemisesteisten ihmisten lukutaidon ja lukemisen edistämistä. Pelkkä aineiston ja palveluiden tarjoaminen ei yksin riitä tavoittamaan lukemisesteisiä ihmisiä. Uskon kyllä, että tämä tavoite lakiehdotuksen myötä selkiytyy, mutta huomio on oleellinen. Lukutaito ja lukemisen edistäminen ovat paljon enemmän kuin aineistot ja asiantuntijapalvelut — ne ovat myös pedagogiikkaa, monilukutaitoa, motivointia, innostamista ja ohjausta.

Tärkeä huomio on myös se, että selkokieltä tarvitsevat ja oppimisvaikeuksista kärsivät henkilöt tulee huomioida kirjaston suullisessa ja kirjallisessa viestinnässä.

Puhemies! Näiden huomioiden ohella kiitän esityksestä. Esitys edistää kunniakkaalla tavalla näkövammaisten ja muiden lukemisesteisten henkilöiden yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa ja parantaa toimintaedellytyksiä muuttuneessa toimintaympäristössä, ja se on hieno asia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Heinonen.

14.15 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Oikeastaan tämän puheenvuoron halusin pyytää sen takia, että olen eduskunnan täysistunnoissa esittänyt pääsihteerille ja puhemiehelle toiveen, joka on tullut kansalta, että kyselytunnit livekustitettaisiin, ja nyt sain vastauksen, että ne livekustitetaan. Kiitos siitä. Tätä ovat toivoneet monet sellaiset, joilla on esimerkiksi kuulon kanssa vaikeuksia, tai sitten välillä mekin täällä aiheutamme sen verran hälyä, että sekin saattaa vaikeuttaa kuulemistä ja kyselytunnin seuraamista. Olen iloinen, että tämä viesti on tullut perille ja tämä on hoidettu kuntoon.

Saavutettavuuskirjastosta lämmin kiitos ministeri Honkoselle. Tämä on tervetullut toimenpide. Tämä jatkaa tietysti pitkää perintöä esteettömyyden, saavutettavuuden osalta. Esteettömydestähän puhutaan lähinnä silloin, kun on fyysisestä ympäristöstä kyse, ja ennen myös puhuttiin verkkoesteettömyydestä. Nyt tämä saavutettavuus on vakiintumassa niihin tilanteisiin, kun kyse on verkkopalveluista. Saavutettavuus on itse asiassa tietynlainen toimintatapa, jonka toivoisin olevan kaikessa meidän toiminnassamme yleistä toimin-

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

tatapaa, joka kiinnittää huomion ennen kaikkea meihin jokaiseen erilaiseen käyttäjään: jokaisen erilaisiin tarpeisiin, tilanteisiin, mahdollisiin rajoitteisiin ja myös haasteisiin. Ihmiset, meistä jokainen, ovat erilaisia, hyvinkin erilaisia. Myös saavutettavuuden suhteen on erilaisia tarpeita, ja se, mikä on yhdelle saavutettavaa, ei välttämättä riitä toiselle.

Tämä Celia-saavutettavuuskirjasto tekee hyvää työtä ja vastaa tärkeältä osalta tähän esteettömyyteen tasa-arvon näkökulmasta, yhdenvertaisuuden näkökulmasta lukemisen ja oppimisen osalta ja tarjoaa muun muassa kirjoja lukivaikeuksista, erilaisista sairauksista, vammoista tai vastaavista syistä kärsiville, jotka eivät perinteisiä kirjoja pysty käyttämään. Se vaiva voi olla esimerkiksi kova migreeni, sen olen oppinut täällä eduskunnassa tietämään. Silloin esimerkiksi tällainen kirjasto vastaa näihin tarpeisiin ja pystyy hyödyntämään myös äänikirjoja tämän sairauden kanssa niin, että myös kirjat ovat osa arkea senkin jälkeen, kun paperisia tai sähköisiäkin kirjoja ei pysty käyttämään.

Lämmin kiitos tästä ja myös kyselytuntien livekäsittelyksestä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Multala.

14.19 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Saavutettavuuskirjasto Celian lainsäädännön uudistaminen vastaamaan nykyisen toimintaympäristön muuttumista on todella tärkeää, ja kiitos siitä ministerille. Tämä lakiuudistus on lähtenyt jo pari vuotta sitten liikkeelle, ja nimenomaan tarkoituksena on laajentaa tätä kirjastoa näkövammaisista palvelemaan muutenkin ihmisiä, jotka tarvitsevat erilaista mukautusta tai sopeutusta, jotta kykenevät kirjaston palveluja käyttämään. Tämä on yhdenvertaisuusasia, ja se on saavutettavuusasia ja myös esteettömyysasia, ja on tärkeää, että tästä eduskunnasta löytyy myös laaja kannatus sille, että tätä asiaa edistämme.

Lukutaito on portti yhteiskuntaamme ja osallisuuteen, ja on tärkeää, että ihan kaikki ihmiset halutessaan voivat myös maksutta kirjaston kautta hyödyntää erilaisia lukumateriaaleja, olivat ne sitten digitaalisessa muodossa tai fyysisesti kirjoina, ja Celian tehtävä on tässä mielessä äärimmäisen tärkeä. Kuten tässä edeltävissä puheenvuoroissa on todettu, nykypäivänä myös ikään kuin ilman vammaa toimivat ihmiset saattavat erilaisten sairauksien tai vaikkapa vanhuuden myötä tarvita Celian palveluita jatkossa. Siksi on tärkeää, että tämä kirjasto laajemmin vastaa myös erilaisten ihmisryhmien tarpeisiin. Kiitos vielä tästä esityksestä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hoskonen.

14.20 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitokset ministerille hyvästä esittelystä ja ennen kaikkea hyvästä lakiesityksestä. Kirjasto on meille kaikille suomalaisille äärimmäisen tärkeä palvelu, ja sitä pitää puolustaa kaikissa sen muodoissa ja niin, että se on kaikille suomalaisille saavutettavissa kohtuullisella vaivalla. Se, että näkövammaisille palveluja ja heidän mahdollisuuttaan hankkia kirjallisuutta ja nauttia kirjallisuuden ja monen muun asian hyvistä puolista siellä kirjastossa kehitetään, on äärimmäisen tärkeää, ja valtio on tässä erittäin oikealla asialla.

Pieni toivomus olisi ollut kuitenkin ministerille. Ymmärrän, että tämä lakiesitys on huolella harkittu ja tehty varmasti parhaalla mahdollisella ammattitaidolla, mitä tästä maasta löytyy, mutta kun olen näitä erilaisten uusien laitosten ja palvelujen nimiä katsellut, niin olen ihmetellyt, minkä takia Suomessa on menty tällaiseen, että siellä on Celia ja vaikka

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

mitä kaiken maailman nimiä, jotka ovat ulkomaalaisperäisiä. Kun ollaan kuitenkin kirjastossa, äidinkielemme kehossa, niin pitäisihän sillä olla suomalainen nimi, olkoon se vaikka Sirkka tai mikä tahansa. Mutta kun se on Celia, niin minä en tälle asialle lämpene. Kyllä kun kirjastoon menee ja se on äidinkielen kehto, sillä pitäisi olla suomalainen nimikin. Mutta ymmärrän, että toiveeni varmaan kaikuu... En sano tyhjille seinille, mutta sanon, että toiveeni tulee ehkä liian myöhään. Mutta jos seuraava uudistus tulee, arvoisa ministeri, niin toivon, että tämä korjataan. [Pasi Kivisaari: Se tulee historiasta!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Gustafsson.

14.22 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Kyllähän tämä nimi Saavutettavuuskirjasto on selkokielineen. Ehkä siinä on lähinnä se ongelma, että se vaatii pikkasen mutustelua, mutta äkkiä siihen tottuu, ja se kertoo, mistä on kysymys.

Arvoisa puhemies! Nyt kun puhumme ja on hallituksen erinomainen esitys Saavutettavuuskirjastosta, niin meidän olemme tämmöisen pohjoismaisen hyvinvointivaltion ytimessä. Kirjasto on palveluna juuri sitä. Olen itselleni selvittänyt, että tämä hallituksen esitys on kilpailukykyinen pohjoismaisen tason kanssa, jopa niin, että se kilpailee ihan kultamitalista, ja näin pitää ollakin.

Täällä on erinomaisissa puheenvuoroissa jo lukutaidon merkityksestä puhuttu. Se on täyden kansalaisuuden, osallisuuden, työllistymisenkin ehdoton edellytys, itse asiassa hyvän elämän ihan keskeinen lähde. Sen takia ilolla jo tässä vaiheessa kiitän hallitusta tästä erinomaisesta esityksestä.

Hallitus muuten tuo nykyään erittäin paljon hyviä esityksiä taloon. Kiitos siitä! [Naurua]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Reijonen.

14.24 Minna Reijonen ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tähän Saavutettavuuskirjasto Celiaan en ole vielä törmännyt hirveän useasti, joten ihan mielenkiinnosta kyselin tarkemmin tästä vähän tietoja. Totta kai on hirveän hyvä, että näkö- ja kuulovammaiset huomioidaan kaikenlaisessa tiedottamisessa ja tämmöisissä kirjastoasioissakin.

Ihan kysyisin: Missä tämä fyysisesti sijaitsee? Olettaisin, että Helsingissä. Miten tämä Celia-kirjasto käytännössä toimii? Miten laaja sillä on repertuaari, miten paljon sillä on kirjoja, ovatko ne suomenkielisiä, ovatko ne ulkomaalaisenkielisiä, miten se on niin kuin käytännössä? Jos ministeri pystyisi ihan muutamalla sanalla kertomaan, mitä tämä kirjasto käytännössä tarkoittaa. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiuru, Pauli.

14.24 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Gustafsson täällä kehui hallituksen esityksiä, ja tämä esitys on kyllä kieltämättä hyvä. Aina niissä yhteyksissä, missä kirjastolaitosta viedään eteenpäin, on aihetta kiitokseen. Suomalainen kirjastolaitos on todellakin upea, ja tuossa tien toisella puolella meillä on Suomen 100-vuotisjuhlan kunniaksi perustettu Oodi, joka oli todella upea lahja Suomen kansalle.

Lukutaito on pikkasen alkanut eriytyä, niin kuin edustaja Kivisaari muun muassa totesi, että on erilaisia lukijoita, tytöt ja pojat oppivat valitettavasti hieman eri tavalla. Lukutaito ei ole pelkkää läpilukua, vaan siihen liittyy myös lähdekriittisyys, mediakriittisyys, tämän

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

tyyppisiä asioita, ja se on myös syytä pitää aina mukana, että ne tulevat huomioiduiksi. Siivistys, demokratia, ihmisoikeudet, empatiakyky, kielen kehittyminen — nämä ovat kaikki yhteydessä toisiinsa.

On tärkeää ylläpitää tätä maksuttomuutta, mikä on tässä tullut esille. Saavutettavuus on tärkeä asia. Digitaaliset palvelut korostuvat kirjastokentässä entistä enemmän. Kirjaston vaikuttavuutta ei voida mitata enää pelkästään sillä, kuinka monta asiakasta kävelee kirjaston ovesta sisään, vaan saavutettavuus toimii myös muulla tavalla.

Ja lopuksi, arvoisa puhemies: Google ei korvaa yleissivistystä, eikä gallupeille voi ulkoistaa omaa ajattelua.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Lohikoski.

14.26 Pia Lohikoski vas: Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä esityksessä nyt Saavutettavuuskirjasto Celiaa koskevaa lakia muutetaan, ja lailla kumottaisiin Näkövammaisten kirjastosta annettu laki. Itselläni on muistikuvia lapsuudesta, kun oma mummini oli näkövammaisen ja hän kuunteli hyvin paljon äänikirjoja. Siihen aikaan ne tilattiin Näkövammaisten kirjastosta. Postin kautta ne tulivat sellaisella paksulla kirjekuorella, jonka sisällä oli jonkunlainen kelanauha, ja hänellä täytyi olla tällainen laite, jolla hän niitä kuunteli. Se oli hänelle erittäin antoisaa, että hän pystyi nauttimaan erilaisesta kirjallisuudesta. Oli paljon tekemistä, päiviin puuhaa, kun hän kuunteli monesti erilaisia matkakirjoja ja elämäkertoja.

No, tämä näkövammaisten kirjasto Celia on itselleni tuttu myös tänä päivänä, sillä kumpikin lapseni on hyödyntänyt tätä. He eivät suinkaan ole näkövammaisia, vaan molemmilla on lukihaaste. Edellisissä puheenvuoroissa hienosti puhuttiin lukutaidon eriytymisestä ja siitä, kuinka tärkeä palvelu tämä on henkilöille, jotka kärsivät lukihaasteista. Lukeminen ei maistu, jos lukeminen ei suju, ja sen takia on äärettömän arvokasta, että koulun kautta lapset, jotka saavat erityistä tukea lukihaasteeseen, pystyvät saamaan tunnukset. Tänä päivänä niitä ei tilata postin kautta, vaan saadaan tunnukset ja mennään esimerkiksi omalla kännykällä sinne kirjaston ohjelmaan ja kuunnellaan sitten sitä äänikirjaa ihan oman älypuhelimien kautta kotona, eli ei tarvitse matkustaa eikä tarvitse tilata, vaan käytetään aivan yhtä helposti kuin Googlea tai YouTubea. Näin lasten saavutettavissa ovat heikommasta lukutaidosta huolimatta kaikki kirjallisuuden aarteet — lastenkirjoja, koulukirjoja, kaikenlaisia kirjoja — joiden lukemisessa tarvitsee apua. Tämä palvelu on erittäin arvokas.

Hallitusohjelmassa on todettu, että erityistä huomiota kiinnitetään heikommassa asemassa olevien ihmisten oikeuksien turvaamiseen ja kansalaisten yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja osallisuus turvataan. Näkisin, että eivät pelkästään ne suomalaiset lapset, joiden äidinkieli on suomi ja joilla on lukihaaste, vaan varmasti monet, esimerkiksi maahanmuuttajataustaiset koululaiset, saavat hyvää oppimisen tukea, kun pystyvät suomalaisia kirjoja, koulukirjoja, lukemaan siten, että siinä on avustettuna mahdollisuus kuunnella tällaisen äänikirjasto-ohjelman kautta. Pidän erittäin arvokkaana palveluna tätä, että meidän hienon kirjastolaitoksen lisäksi meillä on myös tämä äänikirjasto, ja kiitän, että tätä uudistetaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Niemi.

14.29 Veijo Niemi ps: Arvoisa herra puhemies! On ehdottoman tärkeää, että Suomessa säilyvät yleiset kirjastot ja niiden maksuttomuus ja hyvä tarjonta kuntalaisille, mutta, ar-

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

voisa ministeri, olisin teiltä kysynyt siitä asiasta, että monilla harva-asutusseuduilla myöskin kirjastoautot ovat elintärkeä asia. Onko ne riittävästi huomioitu, niin että myöskin niissä on riittävän laaja tarjonta, ja yleensä se, että niitä autoja on riittävästi? Se on monelle harva-asutusalueella asuvalle ihmiselle ainoa mahdollisuus. Eivät he pysty lähtemään mihinkään keskuskaupunkiin kirjastoon vaan luottavat siihen, että kirjastoautot säilyvät myös tulevaisuudessa. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kivisaari.

14.30 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen sinänsä ihan ansaitusti kyseli, mistä tämä Celia-nimi kumpuaa. Se siis kumpuaa 1800—1900-luvun taitteesta, jolloin harjoitettiin tiettyjen säätyläisrouvien toimesta paljon hyväntekeväisyystyötä vähäosaisten auttamiseksi. Ja siis tämän toiminnan, josta tänään tässä yhteydessä puhumme, perusti 23-vuotias Cecilia Mechelin 1890 — joka on jo kadunnimenä täällä Helsingissä tuttu — joka halusi siis perustaa ystävien kanssa ja ylittäänsä siis avata kirjallisuuden aarreaitan sokeille. Eli tämä nimi on tunnustus historialle, niille ihmisille, jotka tämän toiminnan aikanaan perustivat.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Reijonen.

14.31 Minna Reijonen ps: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Kun tässä nousivat esille kirjastoautot, niin on ihan pakko nyt kysyä, kun ministeri on paikalla, onko mietitty kirjastoautoja myös siltä kantilta, että niissä voisi olla joitakin muitakin palveluita, kun mennään tuonne maaseudulle ja muuten. Itse kuuluin niihin nuoriin ja lapsiin, joilla ei olisi varmasti ollut mahdollisuuksia muuten päästä kirjastossa käymään, jos ei olisi koululla silloin käynyt kirjastoautoa. Se oli hyvin odotettu tapaus, kun se kerran viikossa kävi ja saatiin lainata niitä kirjoja. Ei siellä maaseudulla välttämättä kaikilla lapsilla nytkään ole mahdollisuutta päästä kirjastoon sen paremmin. Onko mietitty, onko mitään muita palveluita tulossa haja-asutusalueille? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hoskonen, ja sen jälkeen käytettävissä olevan ajan puitteissa ministeri Honkonen.

14.32 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustaja Kivisaarelle sivistävästä luennosta allekirjoittaneelle. Se oli tarpeellinen ja kunnioitti historiallista työtä, mitä ihmiset ovat toisten auttamiseksi tehneet vuosisatojen aikana.

Tämä pantakoon suurena ihailuna merkille, mutta tulevaisuudessa kun näitä nimiä määritellään, kyllä niin toivon, että tämä rakas äidinkielemme olisi silloin usein käytössä, koska englanninkieliset ja muut vieraskieliset termit hiipivät tänne suomen kieleen, niin että kun tällä iällä katsellaan erilaisia nimiä, pitää ihan hetken aikaa miettiä, että mikähän tämä tämmöinenkin nimihirviö on.

Sain tästä edustaja Kivisaarelta hyvän luennon ja kiitän siitä lämpimästi ja olen jälleen hieman viisaampi kuin eilen. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Honkonen.

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

14.32 Tiede- ja kulttuuriministeri Petri Honkonen: Arvoisa herra puhemies! Yhdyn tähän edustaja Hoskosen huoleen suomen kielen asemasta ja säilymisestä tässä alati englanninkielistyvässä maailmassa. Siitä on meidän kaikkien syytä kantaa huolta ja tehdä voitavamme meidän pienien kansalliskieliemme säilymiseksi.

Kiitos, kiitän edustajia hyvästä keskustelusta.

Todellakin tämä Saavutettavuuskirjasto Celia toimii ensi sijassa verkossa, ja meidän kirjastolaitoksemme vahvuushan on se, että kirjastot ovat hyvin laajasti kaikkien saatavilla niin maaseudulla kuin laajasti isoissa kaupungeissa ja niiden eri osissa. Saavutettavuuskirjasto Celia tukeutuu myös tähän meidän olemassa olevaan kunnalliseen kirjastoverkkoon, ja näitä palveluita on verkon, netin, ohella saatavilla myös sitten kunnallisten kirjastojen välityksellä, eli se toimii ikään kuin verkostomuotoisesti.

30 prosenttia vuosittain julkaistavasta suomenkielisestä kirjallisuudesta tuotetaan joko ääni- tai pistekirjoitusmuotoon, jotta ne ovat lukemisrajoitteisten ihmisten saatavilla, ja tämä on nimenomaan Saavutettavuuskirjasto Celian ydintoimintaa. Sen lisäksi paljon eri oppilaitosten käyttöön tarkoitettua oppimateriaalia tuotetaan ääni- tai pistekirjoitusmuotoon ja palvellaan niitä tarvitsevia opiskelijoita ja oppilaita.

Tässä kun kysyttiin näistä kirjastoautoista: Se on erittäin tärkeä palvelu, erittäin tärkeä sivistyspalvelu maaseudulla, ja myös kaupungeissa on kirjastoautoja. Niiden määrä on viime vuosina vähentynyt, mutta hallitus on tälläkin vaalikaudella jakanut investointiavustusta kunnille kirjastoautojen korjaukseen ja hankintaan. Ne ovat aika isoja, kalliita investointeja tänä päivänä kunnille, ja sen takia se on ollut kyllä paikallaan. Tiedän esimerkiksi, että vaalien yhteydessä äänestysmahdollisuus on tuotu haja-asutusalueilla kirjastoautojen kautta. Yhdyn siihen arvioon, että se on todella tärkeä tapa tuoda kirjastopalveluita laajasti väestön saavutettavaksi tuolla harvaan asutulla syvällä maaseudulla.

Todellakin tässä käytiin hyvää keskustelua, ja yhdyn siihen arvioon, mitä täällä muun muassa edustaja Gustafsson ja monet muut esittivät, että oikeus lukutaitoon ja kirjallisuuteen on aivan keskeinen perusoikeus. Se, että myös niillekin ihmisille, joilla on lukemisrajoitteita joko näkövamman takia tai muusta syystä, tarjotaan tämä mahdollisuus, on aivan meidän hyvinvointivaltion ja sen ajattelun ytimessä ja sen takia erittäin puolustamisen arvoista. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

10. Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2023—2026

Valtioneuvoston selonteko VNS 2/2022 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 14/2022 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Nyt päätetään valtiovarainvaliokunnan mietinnön VaVM 14/2022 vp pohjalta kannanotos selonteon johdosta.

Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajan Johannes Koskisen esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen varattujen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena.

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

Aluksi pidetään ryhmäpuheenvuorot, joiden pituus on enintään 5 minuuttia. Tämän jälkeen valtiovarainministeri Annika Saarikolle varataan mahdollisuus käyttää 5 minuutin puheenvuoro. Muut ennakolta varatut puheenvuorot käytetään ryhmäpuheenvuorojärjestyksessä, ja niiden pituus on enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemaani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. — Keskustelu, valiokunnan puheenjohtaja edustaja Koskinen.

Keskustelu

14.36 Johannes Koskinen sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen talous kasvoi 3,5 prosenttia viime vuonna, ja se oli toipumassa hyvää vauhtia koronapandemian aiheuttamista talousvaikutuksista. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan synkentää nyt kuitenkin talouden näkymiä ja hidastaa talouskasvua. Tuo sotahan tuhoaa ihmisiä, asuntoja, kouluja, sairaaloita, viljaa, myös monella tavalla tulevaisuudennäkymiä, mutta myös nämä taloudelliset vaikutukset, suorat ja välilliset, ovat tosi masentavia juuri siinä tilanteessa, jossa orastava kasvu oli lähtenyt vauhtiin. Kymmeniä, satoja miljardeja joudutaan käyttämään nyt sotateollisuuteen, sellaisia varoja, joita olisi voitu ohjata vaikkapa kestävä kehityksen tavoitteisiin tai vihreään siirtymään tukemaan tulevaisuutta ihan toisella tavalla kuin se, että joudutaan varustautumaan turvallisuuden ylläpitämiseen.

Julkisen talouden suunnitelman pohjana on valtiovarainministeriön ennuste huhtikuulta, jossa talouskasvun arvioidaan alenevan 1,5 prosenttiin tänä vuonna, olevan 1,7 prosenttia vuonna 23 ja hieman yli prosentin vuosina 24 ja 25. Talousennustetta pidettiin valiokunnan asiantuntijakuulemisissa realistisena. Myös Euroopan komission toukokuun ennuste on samansuuntainen meille, kasvua 1,6 prosenttia tänä vuonna ja 1,7 prosenttia ensi vuonna. Nyt aivan tuoreessa OECD:n ennusteessa kuitenkin varoitetaan maailmanlaajuisesta talouden hiipumisesta, ja siinä arvioidaan Suomen talouskasvun jäävän 1,1 prosenttiin tänä vuonna ja vastaavasti vielä tuleville vuosille niukemmaksi kuin tähän saakka on laskettu.

Vallitsevassa tilanteessa inflaatio on kiihtynyt maailmanlaajuisesti energian hinnannousun ja raaka-ainepulan seurauksena. Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan inflaatio nousi toukokuussa Suomessa 7 prosenttiin ja euroalueella 8,1 prosenttiin edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Valtiovarainministeriö arvioi koko vuoden inflaatioksi tasattuna Suomessa keskimäärin 4 prosenttia.

Suomessa julkisen velkasuhteen kasvu taittui hetkellisesti viime vuonna 65,8 prosenttiin vahvan kasvun seurauksena. Eurostatin tilastojen mukaan vuoden 21 viimeisellä neljänneksellä Suomen velkataso oli myös huomattavasti euroalueen keskimääräisen velkatason eli 95,6 prosentin alapuolella. Huolta toki tämä kasautuva alijäämä aiheuttaa.

Valtiovarainvaliokunta korostaa, että talouskehitykseen liittyy merkittäviä epävarmuuksia, kuten sodan kesto, pakotteiden ja konfliktin laajuus sekä inflaation ja korkotason nousu. Myös koronaviruksen mahdolliset uudet aallot voivat edelleen rasittaa julkista taloutta. Lisäksi julkinen talous kohtaa entistä velkaantuneempaa jo aiemmin olemassa olleet haasteet, kuten väestön ikääntymisen tuomat menopaineet ja samanaikaisen verotulojen alenemisen työikäisen väestön vähentyessä.

Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että vallitsevassa muuttuneessa turvallisuustilanteessa hallitus tekee uuden kehyspoikkeuksen. Sen mukaan kehysten ulkopuolisina

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

menoina rahoitetaan tilanteeseen välittömästi liittyvät maanpuolustuksen ja rajaturvallisuuden, kyberturvallisuuden menolisäykset sekä Ukrainaan annettava apu, sotaa pakenevien auttaminen ja sotaan liittyvien pakotteiden välittömät vaikutukset valtion toiminnalle. [Ben Zyskowiczin välihuuto] Valiokunta pitää tärkeänä, että tehdyistä poikkeamista huolimatta valtiontalouden kehysjärjestelmä säilytetään keskeisenä kansallisena finanssipolitiikan sääntönä, jolla turvataan valtiontalouden vastuullinen, pitkäjänteinen ja taloudellista vakautta edistävä menopolitiikka. Sen uskottavuuden varmistamiseksi järjestelmä on kuitenkin uudistettava ja sovittava ennalta kehysmenettelystä poikkeamisen mekanismit, joilla voidaan varmistaa tarvittavat joustot tulevissa kriiseissä.

Tulopuolella verotusta koskevilla ratkaisuilla hallitus on pyrkinyt tiivistämään veropohjaa ja korottamaan välillisiä veroja, edistämään ilmastotavoitteita sekä vahvistamaan talouskasvua. Valtion verotulot kasvavat arvion mukaan vuonna 23—26 lähes kolme prosenttia vuodessa, pois lukien hyvinvointialueiden perustamisen vaikutukset.

Kuluttajahintojen voimakas nousu aiheuttaa huolta, ja siihen liittyy tuontienergian kallistumista, Venäjän aloittaman sodan ja koronan aiheuttama komponenttipula ja myös ruokakriisi ja sen aiheuttamaa inflaation kiihtymistä. Valiokunnan kuulemat asiantuntijat olivat yksimielisiä siitä, että hallituksen päätökset sosiaaliturvan indeksikorotusten aikaistamisesta ja matkakuluvähennysten korotuksista ovat hyviä täsmätoimia hintojen noususta eniten kärsivien kotitalouksien ostovoiman tukemiseksi. Jatkotoimista keskustellaan tietysti lähiaikoina kovastikin, niin tuloveron kevennyksistä kuin arvonlisäveron ja polttoaineveron alentamismahdollisuuksista. Näihin liittyy kohdentamisongelmia, mutta poikkeuksellisten hintapaineiden tilanteessa erilaisia kohdennettuja veronalennuksia tulee arvioida huolellisesti.

Kestävyyssvaje on edelleen huolena, ja valiokunta pitää julkisen talouden vahvistamista aktiivisin toimin välttämättömänä, jotta tulojen ja menojen välinen epätasapaino ei kasva velkaantumista hallitsemattomaksi pitkällä aikavälillä. Hallituksella tulee olla uskottava suunnitelma julkisen talouden tasapainottamisesta, jotta luottamus Suomen valtion kykyyn hoitaa velkansa ja muut vastuunsa säilyy. Rakenteelliset uudistukset, työllisyysasteen koheneminen ja talouskasvu vähentävät tarvetta menojen leikkauksiin ja verojen korotuksiin.

Valtiovarainvaliokunta toteaa, että työllisyysasteen kehitys on ollut vahvaa ja hallituksen asettama työllisyystavoite, 75 prosenttia, on lähes saavutettu alkuvuonna, mikäli arvioissa huomioidaan tilastoinnissa tapahtuneet muutokset. Pidämme kuitenkin välttämättömänä, että hallitus jatkaa määrätietoisesti toimenpiteitä työllisyysasteen korottamiseksi. Tarvitaan muun muassa toimia, joilla vähennetään rakenteellista työttömyyttä sekä pitkäaikaistyöttömyyttä ja kannustetaan yhä useampia osallistumaan työmarkkinoille ja hakemaan aktiivisesti töitä. On tärkeää huolehtia siitä, että työvoima- ja osaajapula ei muodostu kestäväksi kasvun ja hyvinvoinnin pullonkaulaksi.

Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnasta valiokunta toteaa, että neljän prosentin kasvu-uralla pääseminen edellyttää jatkossa julkisen rahoituksen merkittävää korottamista sekä ratkaisuja, jotka varmistavat rahoituksen riittävyyden pitkäjänteisesti yli vaalikausien. Ja tässähän viitataan tuohon parlamentaarisen työryhmän ehdotuksiin.

Koulutuksen osalta on tärkeää, että oppivelvollisuuden laajentamisen täysimääräinen rahoitus huolehditaan. Ja edelleen on tärkeää huolehtia toimista, joilla koronan aiheuttamaa oppimis- ja hyvinvointivajetta paikataan. Pitkällä aikavälillä oppimisvajeen hoitamat-

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

ta jättäminen voi tulla koulutusinvestointeja kalliimmaksi ja heijastua myös työllisyyteen ja hyvinvointiin.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan nostaa Suomen julkisen talouden välttämättömiä menoja yhteensä yli 7 miljardilla eurolla vuosina 22—26. On tietysti väistämätöntä kansalaisten turvallisuuden takaamiseksi, että näin tehdään, mutta niin kuin alussa viittasin, sille olisi toki paljon positiivisempia käyttökohteita, jos ympäröivä maailmantilanne olisi toinen. Tähän liittyy myös huoltovarmuussatsauksia, ja myös niitä valiokunta tukee.

Valiokunta pitää tärkeänä, että Veikkaus Oy:n rahoitusmalliuudistus, sitä koskeva hallituksen esitys, annetaan eduskunnalle suunnitelmien mukaisesti tänä vuonna ja että uuden rahoitusmallin mukainen toiminta voi käynnistyä vuoden 24 alusta alkaen.

Liikenteen ja väyläinvestointien osalta valiokunta pitää ensiarvoisen tärkeänä, että perusväylänpitoon ja korjausvelan torjumiseen osoitetaan pidemmällä tähtäimellä tarvittavat määrärahat. Infrainvestoinneissa tulee tarkeysjärjestyksessä priorisoida olemassa olevan tie- ja rataverkon ylläpitoa ja kehittämistä kasvua tukevia kohteita painottaen.

Näistä tärkeistä havainnoista liittyen pandemiaan ja sotakriisiin, kriisitalouden, ratkaisemiseen valiokunta on päättänyt sitten esittämään seuraavat kannanottoehdotukset:

”Eduskunnalla ei ole huomautettavaa selonteon johdosta, mutta eduskunta edellyttää hallituksen ryhtyvän seuraaviin toimenpiteisiin:

ensinnäkin, että hallitus jatkaa määrätietoisia toimia julkisen talouden vakauttamiseksi poikkeuksellisten menopaineiden jäljiltä keskittyen erityisesti kestävä talouden kasvutekijöiden vahvistamiseen, työllisyysasteen nostamiseen sekä tuottavuuden ja vaikuttavuuden parantamiseen kaikilla sektoreilla;

toiseksi, että hallitus selvittää ja valmistelee nopeutuneen inflaation johdosta tarvittavat toimet kansalaisten toimeentulon ja välttämättömien hyödykkeiden saannin turvaamiseksi;

kolmanneksi, että hallitus varmistaa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen tehokkaan toimeenpanon ja hyvinvointialueiden riittävän mutta samalla tuottavuuteen ja vaikuttavuuteen kannustavan rahoituksen;

neljänneksi, että hallitus huolehtii mielenterveyspalveluiden saatavuuden parantamisesta sekä hoitoon pääsyn nopeuttamisesta.”

Mietintöön liittyy kolme vastalauseetta oppositioryhmiltä. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäkinen.

14.47 Riitta Mäkinen sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime vuonna uskoimme pandemian taittuvan. Talous kasvoi kolmen ja puolen prosentin vauhdilla, työllisyys nousi kohti ennätyslukemia. Myös velkasuhde kääntyi laskuun.

Kaikki tämä muuttui helmikuun lopussa. Venäjän julma hyökkäys Ukrainaan suisti raihteiltaan niin Euroopan turvallisuuden kuin elpyvän talouden. Ukrainalaiset kantavat raskaimman taakan puolustaessaan maataan. On selvää, että me autamme, mutta sillä on myös hintansa.

Valtiovarainvaliokunnan saaman arvion mukaan sodan seuraukset maksavat meille suomalaisille yli 7 miljardia euroa vuosina 2022—2026. Lisämenot ovat välttämättömiä, eikä niitä voi toteuttaa kehyksen puitteissa. Siksi kehyssääntöön tehdään poikkeus, joka kattaa puolustuskykymme nostamiseen, Ukrainan pakolaistilanteen hoitamiseen ja huoltovarmuuteen liittyvät menot.

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

Arvoisa puhemies! Vielä hetki sitten oikeisto-oppositio vaati kovia leikkauksia ihmisten toimeentuloon ja palveluihin. SDP:n mielestä tämä ei ole taloudellisesti viisasta eikä inhimillisesti oikein. Päinvastoin, ihmiset tarvitsevat nyt helpotusta arkeen ja toimeentuloon, kun inflaatio syö kiihtyvällä tahdilla ostovoimaa.

Siksi hallitus aikaisti indeksikorotuksia ja keventää eläkeläisten verotusta. On myös selvää, että tarvitsemme lisää täsmätoimia. SDP on valmis tarkastelemaan tasapuolisia ja tehokkaita keinoja ostovoiman turvaamiseksi. Myös pandemian jälkeensä jättämä hoito-, hoiva- ja oppimisvelka on maksettava nyt.

Kokoomus on nyt tehnyt linjanmuutoksen omassa vaihtoehdossaan. Olette tässä salissa vaatineet moneen kertaan valtion velkaantumisen pysäyttämistä, mutta puoluekokouksen linjapuheessa puheenjohtaja Orpo esitti Suomelle miljardien — siis miljardien — lisävelan ottoa.

Te haluatte alentaa marginaaliveron korkeintaan 50 prosenttiin kaikissa tuloluokissa. Tämä aiheuttaa lähes miljardin vajeen julkiseen talouteen joka vuosi. Tästä yli 700 miljoonaa menisi kaikkein hyvätuloisimmalle kymmenykselle, ja kaikkein suurituloisin prosentti saisi potista lähes 300 miljoonaa. Hyvätuloisin prosentti saisi siis keskimäärin yli kymppitonnin vuodessa enemmän käteen samalla, kun tavalliselle työntekijälle — opettajalle, hoitajalle tai pienyrittäjälle — ei jäisi edes murusia.

Näyttääkin siltä, että velka ei ole kokoomukselle ongelma, kun rahat käytetään hyväntuloisten veronkevennyksiin, mutta hoitojonojen purkamiseen tai koulutukseen sitä ei sovi ottaa. [Timo Heinonen: Teidän aikana hoitojonot pitenevät!]

Arvoisa puhemies! Kuten todettu, turvallisuudesta emme tingi. Puolustusvoimien toimintamenoihin ohjataan kehyskaudella 130—200 miljoonaa, materiaalihankintoihin puolitoista miljardia sekä Rajavartiolaitokselle ja kyberturvallisuuteen merkittäviä panostuksia.

Emme tingi myöskään uuden kasvun eväistä. Tarvitsemme kasvua luomaan työtä ja hyvinvointia, myös tasapainottamaan julkista taloutta, sillä se on keskeinen osa kokonaisturvallisuutta, ja huoli on aiheellinen, aivan kuten valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja toteaa. Tavoite kääntää velkasuhde lasku-uralle korkeasuhdanteessa on tärkeä, ja tässä hallitus myös viime vuonna onnistui.

Tarvitsemme tulevana vuosina menomalttia sekä jatkotoimenpiteitä veropohjan tiivistämiseksi. Liikkumavaraa tulee kohdentaa niille, joihin hintojen nousu pahiten osuu, erityisesti jos valtio voi samalla tukea ostovoiman ja kilpailukyvyn takaavien tuloratkaisujen syntyä työmarkkinoilla. Avainasemassa ovat työllisyys ja tuottavuus.

Valiokunta toteaa mietinnössään, että talouskasvun vahvistamiseksi on tärkeää varmistaa kannustava sekä vakaa ympäristö tki-toiminnalle, vahvistaa osaamis pohjaa ja lisätä kansainvälisten huippuosaajien kiinnostusta. Tähän on helppo yhtyä. Koulutus, osaaminen ja tki-panostukset ovat ainoa kestävä pohja tulevaisuuden hyvinvoinnille.

Arvoisa puhemies! Talouskehitys, vastuu ilmastosta ja turvallisuus, kaikki puoltavat päättävistä etenemistä kohti päästötöntä Suomea. Uudella teknologialla Suomeen syntyy korkean tuottavuuden työtä ja kotimarkkinoistamme tulee kasvualusta uusille vientiyrityksille.

Suomi on tällä hallituskaudella välttänyt konkurssiaallot ja massatyöttömyyden, koska hallituksella on ollut kykyä ja malttia olla tukahduttamatta taloutta väärin kohdennetuilla leikkauslistoilla. [Vilhelm Junnila: Olla tekemättä mitään!] Työllistävää kasvua, investoin-

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

teja ja osaamista vahvistavalla talouspolitiikalla turvaamme Suomen kriisinsietokykyä myös tulevaisuudessa.

Julkisen talouden suunnitelman vastuulliset linjaukset saavat SDP:n eduskuntaryhmän täyden tuen. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Junnila.

14.52 Vilhelm Junnila ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset kannattivat kehysriihessä linjattuja panostuksia maanpuolustukseen, kyber- ja rajaturvallisuuteen sekä ukrainalaisten auttamiseen. Silti hallitus lisäsi jälleen julkisia menoja ilman, että se lainkaan priorisoi muita menojaan tai huomioi julkisen talouden rahoitusasemaa ja budjettitasapainoa. Vakaushjelma on suppea, eikä siinä esitetä tavoitteita tai suunniteltuja toimenpiteitä. Suurin menotason kasvu johtuu sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta, jonka vanhojen puolueiden mukaan piti johtaa säästöihin.

Niin ironista kuin se onkin, voi korkea inflaatio lyhyellä aikavälillä jopa laskea valtion velkasuhdetta. Rakenteelliset ongelmat ja holtiton menopolitiikka uhkaavat kuitenkin keskipitkällä aikavälillä ruokkia inflaatiokierrettä, laskea kulutusta ja kansalaisten ostovoimaa ja siten hidastaa talouskasvua. Suomessa on jo kustannusinflaatio, jonka hidastamiseksi hallitus ei ole ryhtynyt minkäänlaisiin toimiin. Tämä voi palkankorotusten, väestön ikääntymisen aiheuttamien kustannusten ja kasvavien korkomenojen vuoksi käynnistää kysynnän putoamiseen johtavan inflaatiokierteen. Heikentynyt luottamus maailmantalouteen ja energian hintojen raju nousupaine vahvistavat kehitystä.

Arvoisa puhemies! Hallituksella on täysin erilainen tilannekuva kuin tavallisella kansalaisella. Kun kotitalouksien välttämättömät menot asumisessa, liikkumisessa ja ruokapöydässä nousevat, mietitään keittiöpöydässä, mistä luovutaan. Valtio ei käyttydy kuten kotitaloudet, mutta korkojen noustessa ja verotulojen laskiessa on myös valtion velvollisuus tarkastella menorakennetta ja miettiä, mitkä menot ovat vähemmän tärkeitä. Hallituksen tulee ymmärtää, kuinka suomalaisissa kodeissa nyt kärjistellään. Ulkomaillehan hallitus esiintyy sileäkätisenä. Elpymispaketin ja SURE-tukivälineen kautta on lahjoitettu yli viisi miljardia euroa, ja kehitysapuun menee toista miljardia. Velanottokykyä siis on, mutta kohde on väärä.

Tärkeintä on huolehtia siitä, että arki suomalaisissa kodeissa jatkuu. Asumiskustannuksista on selvittävä. Töihin on päästävä. Ruokaa on riitettävä. Rikkaat kyllä pärjäävät, ja tukien varassa elävistä huolehditaan, mutta suuri ja hiljainen työssäkäyvä enemmistö ei enää pärjää. Työssäkäyvien maksutaakka kasvaa koko ajan. Työssäkäynti on entistä kannattamattomampaa. Monet miettivät saatavaa hyötyä suhteessa tuilla elämiseen. Tämä on vakava asia.

Työllisyyden kasvukin perustuu taikatempuun. Nykyisin henkilö lasketaan työlliseksi, kun hän tekee säännöllistä palkkatyötä tunnin viikossa. Siis määräaikaista osa-aikatyötä tekevien määrä kasvaa ja kokoaikatyön kasvuluvut ovat lähes olemattomat. Samaan aikaan sosiaalimenot kasvavat. Työllä ei siis tule toimeen.

Kovatkin veronalennukset polttoaineisiin tai työn tekemiseen tulevat halvemmiksi kuin juoksupäästä väestöä tukiluukulla. Elinkustannuksia alentavia toimia on välttämätöntä tehdä. Energiasokki voi helpottaa ajan myötä, mutta hintakilpailukyymme heikentyminen veroja alentaneisiin maihin nähden, työttömyys ja konkurssit jättäisivät niin syvän jäljen, ettei siitä ilman itkua noustaisi.

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

Hallitukselle on siunaantunut vaikeuksia, joista osa johtuu Rinteen teettämästä ja Marinin toteuttamasta hallitusohjelmasta. Korona ja Venäjä eivät ole hallituksen syytä, mutta se, että taloudellinen liikkumavaramme vastata kriiseihin on näin pieni, on teidän vastuulanne.

Arvoisa hallitus, alentakaa polttoaineveroja, kuten muut EU-maat Ruotsista Saksaan ovat tehneet. Lisätkää omavaraisuutta ja malttakaa vihreän siirtymän kanssa. Jättäkää kunnianhimoksi kutsumanne haihuttelu edes hetkelliselle tauolle, jotta tavallinen kansalainen voi selvitä huomisesta. Opetelkaa myös sanomaan ”ei”, sillä elpymispaketti ei tule jäämään kertaluonteiseksi, vaikka niin kansalaisille seliteltiin. Uudet tukipaketit pyörivät jo valiokuntakäsittelyssä, kuten hyvin tiedätte. Muuttakaa tärkeysjärjestystä ja ajatelkaa suomalaista.

Arvoisa puhemies! Teen vastalauseen 1 mukaisen kannanottoehdotuksen. Perussuomalaisten vastalauseeseen sisältyy 30 lausumaa. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Multala.

14.57 Sari Multala kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjän julma hyökkäyssota Ukrainassa on kiinnittänyt huomiomme huoltovarmuuteen ja omavaraisuuteen myös Suomessa. Tasavallan presidentti Sauli Niinistö nosti osana Kultaranta-keskusteluja haastattelussa esiin tärkeän huolen siitä, kuinka talousvaikeudet ovat myös turvallisuusvaikeuksia. ”Meidän taloutemme ei ole pitkään aikaan ollut kummallisessa kunnossa. Siihen pitäisi nyt kovasti kiinnittää huomiota. Nimittäin kaikki nämä talouden rasisutukset saattavat iskeä lujaa tavallisiin ihmisiin. Silloin me joudumme turvallisuustekijänä näkemään tällaisen yhteiskunnallisen koheesion, joka on aivan välttämätön ja joka on meidän vahvuutemme, eli pitää kaikki mukana. Tähän olisi nyt korkea aika kiinnittää kovasti huomiota”, sanoi Niinistö.

Kun huolehdimme talouden perustasta, on meillä kykyä kantaa yhteiskunta yli nykyisistä ja tulevista kriiseistä, olipa kyse koronasta, sodasta tai hintojen noususta. Julkisen talouden kestävyysmureneminen murentaa hyvinvointiyhteiskunnan keskeisen peruspilarin: kyvyn huolehtia taloudellisesta, sosiaalisesta ja ympäristöllisestä kestävydestä. Se heikentää myös kykyämme tukea ihmisiä taloudellisissa haasteissa kohoavien hintojen edessä. Siksi me kokoomuksessa haluamme puhua taloudesta.

Julkisen talouden suunnitelmassa jatkuvaan velkaantumiseen ei tule muutosta. Velkasuhde jatkaa kasvuaan samalla, kun korkomenot ovat kääntyneet nousuun. Me jaamme presidentin vakavan huolen. Velkaantumiskehityksen kääntämiseksi tarvitsemme suunnitelman. Siksi pyydän kaikkia puolueita kertomaan omat keinonsa ja aikataulun velkaantumisen pysäyttämiseksi. Oletteko valmiita sitoutumaan talouspolitiikan arviointineuvoston ehdotukseen parlamentaarisesta sopimuksesta, joka johtaisi vakaaseen talouteen? Me olemme.

Arvoisa puhemies! Vaalikauden talouspolitiikan kädenjälki alkaa olla selvä, eikä se jälki ole kaunista. Talouden kriisinkestävyys pohja murenee. Menot eivät ole palautuneet koronaa edeltävälle tasolle vaan jatkavat kasvua uudelta, yhä korkeammalta tasolta. Liikkumavara tulevaisuuden kriiseissä vähenee.

Hallitus käyttää perusteena velkaantumiselle koronaa tai sotaa. On totta, että terveys ja turvallisuus ovat vaatineet mittaviakin panostuksia. Niitä mekin olemme tukeneet ja tuemme. Etla laski juuri, että hallitus on lisännyt menoja peräti 30 miljardilla eurolla vaalikau-

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

den aikana. Näistä peräti 11 miljardia on sellaisia, jotka eivät liity koronaan tai sotaan. Kolmasosa menolisäyksistä on siis muita kuin poikkeuksellisista tilanteista johtuvia. Valtion alijäämä on jatkumassa noin 7 miljardin euron suuruisena aina vuoteen 2026 saakka. Ei alijäämä ole 7 miljardia sodan tai koronan takia vaan siksi, ettei hallitus ole toteuttanut lupastaan lopettaa tulevien sukupolvien kustannuksella elämistä. [Kokoomuksesta: Näinhän se on!]

Arvoisa puhemies! Talouden kriisinkestävyyden murenemisen kannalta hallituksen päätös rikkoa budjettikehykset lienee kaikista huolestuttavin. Kehysjärjestelmä on ollut suomalaisten turvana meiltä tuhlailevilta poliitikoilta. Tällä kertaa kehyksiin tehtiin muutuneen turvallisuustilanteen vuoksi poikkeuslauseke. On selvää, että turvallisuustilanteen vaatimat panostukset eivät voi kompastua budjettitekniikkaan. Ne on toteutettava. Poikkeuskirjauksen oikeutus kuitenkin perustuu siihen, että jokainen sen piiriin kuuluva meno on tiukoin kriteerein määriteltävissä turvallisuustilanteen kautta. Nyt näin ei ole. Esimerkiksi varautumisen ministerityöryhmän yli 800 miljoonan euron paketin useita kohtia on mahdotonta nähdä turvallisuustilanteen takia aivan välttämättömiksi.

Arvoisa puhemies! Valtiossa, jossa ihmiset voivat hyvin, tavoitteena on aina auttaa ihmisen jaloilleen ja eteenpäin. Heistä, jotka apua tarvitsevat, pidämme huolta. Veroeuroja tulee lisää, kun talous ja työllisyys kasvavat. Siksi kokoomus on toistuvasti esittänyt noin miljardin veronkevennyksiä ihmisten ostovoiman turvaamiseksi. Siksi olemme esittäneet vaihtoehtobudjeteissamme esimerkiksi koulutuksen pätärahojen muuttamista pysyviksi. Siksi olemme esittäneet mittavia työllisyysreformia.

Arvoisa hallitus! Velkavetoiselle, valtiokeskeiselle politiikallenne on vaihtoehto, ja se on kokoomuksen ihmiskeskeinen tie, jonka valinnat näkyvät vaihtoehtobudjeteissamme. Eiköhän siis lähdetä yhdessä rakentamaan valtiota, jossa ihmiset voivat hyvin? Hyvinvoivien ihmisten toimeliaisuudesta se yhteinen hyvä sitten seuraa.

Arvoisa puhemies! Teen kokoomuksen vastalauseen mukaisen muutosehdotuksen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiviranta.

15.03 Esko Kiviranta kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei ole liioittelua sanoa, että elämme ääriävikäviä aikoja. Suomalaisten pärjäämisen ja Suomen selviytymisen pitää mennä kaiken muun edelle. Jätetään joutavanpäiväinen politikointi ja muu rillumareiparempiin aikoihin. Sellainen ei edistä isänmaan asiaa. Yhdessä tässä ollaan ja yhdessä tästä nouseaan.

Arvoisa puhemies! Suomen taloudessa on hyvää ja huonoa. Hyvää on, että historiallisen paljon ihmisiä on töissä. Huonoa ovat velka ja alijäämä, samanaikainen työttömyys ja työntekijäpula, talouden epävarmat näkymät sekä hintojen ja korkojen nousu. Epävarmuus näyttää jatkuvan hamaan tulevaisuuteen. Kukaan ei nimittäin tiedä, kuinka kauan Venäjä jatkaa sotaa. Sodan ja pakotteiden vaikutukset tuntuvat kodeissa ja työpaikoilla.

Arvoisa puhemies! Kansalla on oikeus tietää, millaista politiikkaa puolueet tässä tilanteessa ajavat. Vaatimus kohdistuu etenkin niihin, jotka lupaavat muutosta. Silloin pitää esittää ratkaisuja. Kokoomus, vaihtoehto pöytään — hämmäiset lupaukset ilman konkretiaa eivät nyt riitä. Ihmiset taatusti näkevät temppujen läpi: että yhdestä suupielestä arvostelee velanottoa ja toisesta kuitenkin ottaa lisää velkaa. [Timo Heinosen välihuuto] Näinhän kokoomus tekee.

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

Arvoisa puhemies! Keskustan ja hallituksen linja on kasvun ja työn linja. Talouden kasvu pitää saada jatkumaan ja kestämaan. Nyt pitää helpottaa etenkin työntekijäpulaa eri aloilla kautta maan. Kun yritykset pärjäävät, Suomi pärjää. Samalla pitkäaikaistyöttömille pitää saada töitä. Ei voi olla hyväksyttävä asioiden tila, että vähintään kymmeniätuhansia ihmisiä on pysyvästi töistä pois.

Suomen pitää olla maa, joka houkuttaa investointeihin ja uuden luomiseen. Tutkimus- ja kehitystoiminta nostaa kasvun luomiseksi välttämätöntä tuottavuutta. Tällä saralla pitää tehdä lisää ratkaisuja.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta ehdottaa mietinnössään lausumaa, jonka mukaan eduskunta edellyttää, että hallitus jatkaa määrätietoisia toimia julkisen talouden vakauttamiseksi poikkeuksellisten menopaineiden jäljiltä keskittyen erityisesti talouden kasvutekijöiden vahvistamiseen, työllisyysasteen nostamiseen sekä tuottavuuden ja vaikuttavuuden parantamiseen kaikilla sektoreilla. Tässä on kaikki olennainen.

Olisi kuitenkin epärehellistä antaa ymmärtää, että taloutta ei lähitulevaisuudessa jouduta sopeuttamaan. [Timo Heinonen: Tulevat hallitukset hoitavat!] Velkaa on jouduttu ottamaan niin paljon ja alijäämä on niin iso, että tinkimäänkin joudutaan. Kaikki riippuu siitä, pystymmekö uudistuksiin ja saammeko talouden kasvua aikaan.

Arvoisa puhemies! Eläminen on koko ajan kalliimpaa. Nyt pitää tulla ihmisiä vastaan arjessa pärjäämisessä. Hintojen nousuun pitää vastata ratkaisuilla, jotka ovat vaikuttavimpia, tukevat työssäkäyvien suomalaisten pärjäämistä sekä auttavat niitä ihmisiä, jotka ovat kaikkein tiukimmilla. [Vilhelm Junnila: Perussuomalaisten linja!] Myös mahdollisia veroratkaisuja pitää arvioida tästä lähtökohdasta. Päätösten aika on budjettiriihessä.

Kun suomalaiset pärjäävät, Suomi pärjää. Nyt pitää tehdä hartiavoimin töitä tämän eteen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Holopainen, Mari.

15.08 Mari Holopainen vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronapandemian jälkeen alkoi Venäjän järjetön hyökkäyssota Ukrainassa. Kuvat Butšasta ovat julmuudellaan järjestyttäneet maailmaa. Sota heijastuu myös Suomen talouteen. Poikkeuksellisen korkea inflaatio koettelee, ja hintojen nousu vaikeuttaa monen toimeentuloa. Venäjän hyökkäys nostaa valtiovarainvaliokunnan arvion mukaan Suomen julkisen talouden välttämättömiä menoja yhteensä yli seitsemällä miljardilla eurolla vuosina 2022—2026. Tässä tilanteessa on välttämätöntä tehdä tarpeelliset lisäpanostukset huoltovarmuuteen, puolustukseen, kyberturvallisuuteen ja venäläisestä fossiilisesta energiasta irtautumiseen. Osoitamme Ukrainan tukemiseksi ja sotaa pakenevien ihmisten auttamiseksi resursseja. Euroopan kohtalonkysymys voi olla, miten itsenäisyyttään puolustava maa tulee selviämään.

Arvoisa puhemies! Kehyspoikkeukset ovat olleet perusteltuja. Suomen hallituksen valitsemalle vastuulliselle linjalle on ollut myös vahva tuki. Esimerkiksi Elinkeinoelämän keskusliiton kyselyn perusteella yritykset tukevat pakotelinjaa ja antoivat myös Suomen valtionjohdolle hyvän arvosanan kriisin hoidosta kokonaisuutena.

Velkaantuminen vaatii kuitenkin aina harkintaa. Myös poikkeustilanteissa tulee säilyttää maltti ja tarkastella vaikuttavuutta suhteessa muihin menotarpeisiin. Vihreiden mielestä uudistuva elinkeinopolitiikka ja myös tulopuolen tarkastelu ovat kestävän talouden edellytyksiä. Tehdyt rakenteelliset uudistukset, työllisyysasteen koheneminen, koulutusinves-

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

toinnit ja sotaa edeltänyt talouskasvu vähentävät tarvetta menojen leikkauksiin tai verojen korotuksiin. Samaan aikaan haasteemme on, ettei talouskasvu ole kestävä talouden mittari. Tarvitsemme nopeasti verotuksen painopisteen uudistuksen, joka kannustaa työn tekemiseen ja kiertotalouteen ja estää ympäristöhaittoja.

Tällä hetkellä moni punnitsee valintojaan ruokakaupassa. Sosiaaliturvaetuuksiin tehdään ylimääräinen indeksikorotus energian ja ruuan hinnannousujen kompensoimiseksi. Äkillinen hintojen nousu tuntuu voimakkaimmin pienituloisten elämässä, joten indeksitarkistus on hyvin tarpeellinen.

Menojen kohdentamisen vaikuttavuus on pidettävä mielessä. Esimerkiksi perussuomalaisten usein esittämän bensaveron alentamisen on arvioitu olevan kansantaloudellisesti tehoton, kallis ja ekologisesti kestämaton tapa yrittää kompensoida hinnannousua. Vastuullinen taloudenpito vaatii aina valintoja, ja valinnat on tehtävä ihmisten hyväksi.

Arvoisa puhemies! Erityisen iloisia olemme siitä, että vahvistamme tieteen ja tutkimuksen rahoitusta ja uhkana olleet leikkaukset eivät toteudu. On kohtalonkysymys, että tämä hallitus on tunnistanut tieteen, tutkimuksen ja innovaatioiden merkityksen Suomen talouden tulevaisuuden keskeisimpänä voimavarana. Kaikkien arvioiden mukaan Suomi tulee tarvitsemaan merkittävästi osaamista ja osaajia. Jo nyt osaajapula vaikuttaa siihen, että työpaikkoja jää syntymättä. Ratkaisuun on kaksi reittiä, koulutus ja työperäinen maahanmuutto, ja molempia tarvitaan. Esimerkiksi Teknologiateollisuus on arvioinut tarvitsevänsä jopa 130 000 ammattilaista seuraavien kymmenen vuoden sisällä.

Arvoisa puhemies! Suomessa osataan luoda kansainvälisesti kilpailukykyisiä ratkaisuja. Startupit ovat tuoneet monia positiivisia vaikutuksia talouteen ja työllisyyteen. Useat korkean teknologian ratkaisut tulevat kasvamaan metsäteollisuuden ja metalliteollisuuden rinnalle ja niitä suuremmiksi vientialoiksi. Elinkeinorakenteen hajautuminen vähentää keskittymisen riskejä. Tieto, osaaminen ja luovuus ovat Suomen tärkeimpiä kilpailutekijöitä. Tavoitteena on, että vuonna 2030 vähintään puolet nuorista aikuisista suorittaa korkeakoulututkinnon. Korkeakoulujen uusien aloituspaikkojen lisääminen on eduskuntakauden tärkeimpiä päätöksiä. Sen vaatima perusrahoitus tulisi turvata, oli tuleva hallituspohja mikä tahansa.

Hallitus on tehnyt koulutukseen sekä pysyviä että määräaikaista lisäpanostuksia. On tärkeää torjua koulujen eriarvoistumiskehitystä.

Arvoisa puhemies! Tarvitsemme järkevää talouspolitiikkaa. 2020-luvulla sen tulisi olla ekologisesti kestävä. [Toimi Kankaanniemi: Siitä olen samaa mieltä!] Nyt näin ei ole, ja aikaa on vain vähän. Ihmiskunta kuluttaa uusiutuvia luonnonvaroja enemmän kuin maapallo kykenee tuottamaan niitä lisää. Suomi kuluttaa oman osuutensa jo noin neljä kuukautta maailman keskiarvoa aiemmin. Vuonna 2026 julkisen talouden suunnitelmakauden päättyessä on myöhäistä muuttaa suuntaa. Jos ilmaston lämpeneminen halutaan rajoittaa noin puoleentoista asteeseen, pitäisi kasvihuonepäästöjen kääntyä laskuun välittömästi. Vihreät ovat valmiita tähän muutokseen, ja kutsumme kaikki puolueet mukaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Lohikoski.

15.13 Pia Lohikoski vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2023—26 tehtiin tänä keväänä jälleen poikkeuksellisessa tilanteessa. Onnistuneen koronakriisin aikaisen talouspolitiikan jälkeen edessämme ovat uudet haasteet, jotka liittyvät suurelta osin Venäjän hyökkäyssotaan Ukrainassa. Kehysriihessä teh-

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

dyt päätökset koskevat pitkälti varautumista, jota Suomen on nyt pakko tehdä turvallisuusympäristön muututtua radikaalisti. Esimerkiksi huoltovarmuuteen liittyvät toimet ovat välttämättömiä. Itse haluan kiittää panostuksista vihreään siirtymään, joita vasemmistoliitto on vaatinut jo pitkään. Nyt kun venäläisestä fossiilisesta energiasta irtaudutaan vauhdilla, vastaamme samalla myös ilmastokriisiin.

Arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäys Ukrainaan on myös antanut uuden sysäyksen hintojen nousulle. Suomen mahdollisuudet vaikuttaa energian ja ruuan hintojen nousun syihin ovat rajalliset. Tärkeää on, että vastauksemme on tarkoin kohdistettu ja tarjoaa tukea sitä eniten tarvitsevalle.

Hallitus on tähän mennessä päättänyt ylimääräisestä kansaneläkeindeksiin sidottujen etuuskien korotuksesta. Lisätoimiin on myös varauduttava, ja ehdottaisinkin, että hallituksessa pohdittaisiin mahdollisuutta tehdä indeksitarkastus jatkossa automaattisesti neljä kertaa vuodessa. Lisäksi lapsiperheiden tilannetta tulisi helpottaa sitomalla lapsilisät indeksiin.

Pienituloisin viidesosa suomalaisista käyttää yli puolet käytettävissä olevista tuloistaan ruokaan ja asumiseen. Hallitus on esittänyt, että vastauksena energian hinnannousuun toimeentulotuessa otettaisiin huomioon kasvaneet asumisen kulut. Vuokrat tulevat nousemaan, sillä yksityisillä vuokramarkkinoilla korotus on suurimmassa osassa vuokrasopimuksista sidottu kuluttajahintaindeksiin ja indeksi tulee nousemaan inflaation myötä. Olisi pohdittava, pitäisikö edessä olevaa vuokrien nousua jarruttaa politiikkatoimilla. Vuokralla asuvat ovat pääsääntöisesti pienituloisia ja taloudellisesti vuokranantajaa heikommassa asemassa.

Meidän on lisäksi puututtava pitkällä aikavälillä yhteiskuntamme heikoimmassa asemassa olevien tilannetta vaikeuttavaan rakenteelliseen ongelmaan: perusturvamme tasoa on nostettava pysyvästi, ja sosiaaliturvajärjestelmää on yksinkertaistettava. Yksi vastaus tähän olisi perustulo.

Arvoisa puhemies! Kohdennettu tuki hintojen nousuun vastaamiseksi tulee halvemmaksi kuin viime viikonloppuna oppositiopuolue kokoomuksen ehdottamat yleiset tuloveron alennukset, joiden kustannus olisi miljardiluokkaa ja jotka he mediatietojen mukaan katkaisivat velaksi. Silti erityisesti vasemmistolta kysytään aina, mistä rahat. Tarvitsemme oikeudenmukaisia ja varallisuuseroja vähentäviä lisätoimia. Varallisuuserojen kasvuun voitaisiin puuttua esimerkiksi vasemmistoliiton keväällä ehdottamalla miljonääriverolla. Tämä hallitus on edistänyt onneksi myös useita verovälyttelyyn puuttuvia hankkeita. Vielä kesken on verohankkeita, kuten arvonnousuvero ja kaivosvero, jotka on vietävä maaliin.

Kuulemme tässä salissa usein vaatimuksia myös vastuullisesta taloudenpidosta. Vastuullista olisikin uudistaa valtion budjetin kehysmenettelyä jatkossa sellaiseksi, että myös tulopuoli otettaisiin kehyksissä huomioon.

Arvoisa puhemies! Kiitän hallitusta monista tulevaisuuteen katsovista kehyspäätöksistä. Koulutuksen ja koulunkäynnin tuen pysyvät lisärahoitukset ovat sekä suomalaisten lasten ja nuorten että koko suomalaisen yhteiskunnan etu. Sama pätee tki-panostuksiin ja tieteen tukemiseen. Suomen Akatemian rahoitus nostetaan ennätystasolle, mikä on tärkeä aiempien hallituskausien leikkauspolitiikan korjausliike. Rakenteilla olevien hyvinvointialueiden rahoituksen riittävästä tasosta tulee huolehtia myös jatkossa, niin että riittävät palvelut voidaan tarjota kaikille, ei vain harvoille. Hoivan, oppimisen ja tieteen edistäminen ovat julkisen talouden tärkeimpiä tehtäviä nyt ja jatkossa.

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Bergqvist.

15.18 **Sandra Bergqvist r** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän vaalikauden viimeisessä julkisen talouden suunnitelmassa näemme selvästi, että olemme yhteiskuntana kohdanneet odottamattomia ulkoisia šokkeja. Ensinnäkin turvallisuuspoliittinen tilanteemme muuttui helmikuun 24. päivä. Toiseksi pandemian jälkiseuraukset ovat monin tavoin jättäneet jälkensä talouteen, mikä näkyy muun muassa hintojen nousuna. Hallituksen vahvan toimintakyvyn ansiosta meillä on turvallisuuteen ja valmiuteen panostava historiallinen paketti, kuitenkin unohtamatta panostuksia Suomen elinvoimaisuuteen, kuten vihreään siirtymään, tutkimukseen, tieteeseen ja koulutukseen. Nämä panostukset tulevat kantamaan hedelmää myös pitkällä aikavälillä.

Ärade talman! Sättet hur vi ser på säkerhet och stabilitet har förändrats efter Rysslands brutala anfall i Ukraina. Den 17 maj fattade riksdagen med en klar majoritet beslut om att Finland ansöker om medlemskap i försvars-alliansen Nato. Det är ett historiskt beslut som på lång sikt maximerar Finlands, Nordens och Östersjöns säkerhet. Svenska riksdagsgruppen och SFP är mycket nöjda över det beslutet.

Ruotsalainen eduskuntaryhmä haluaa, että yhteiskuntamme on kannustava, että Suomi on kiinnostava sijoitusympäristö ja että maamme yrityksillä on maailman parhaat edellytykset toimia ja tehdä investointipäätöksiä. Tutkimukseen investoimisen tulisi olla houkuttelevaa, koska vain siten löydämme uusia teknologioita ja tulevaisuuden ratkaisuja sekä luomme hyvinvointia. Kaikki eduskuntaryhmät ovat sitoutuneet siihen, että Suomen tavoitteena on tutkimus- ja kehittämismenojen nostaminen neljään prosenttiin maamme bruttokansantuotteesta. Se on kunnianhimoinen tavoite, joka vaatii määrätietoisia toimia. Hallituksen päätös korottaa valtion tutkimus- ja kehitysrahoitusta 350 miljoonalla eurolla ensi vuonna sekä pienten ja keskisuurten yritysten verovähennyksen käyttöönotto vievät meitä selvästi kohti tärkeää yhteistä tavoitettamme, mikä on hyvä. Olemme oikealla tiellä.

Ärade talman! Det lönar sig att satsa på barn, unga och kunnande. I själva verket är historien om Finland ett praktexempel på att det lönar sig att investera i folkets kunskapsnivå. Därför är de permanenta satsningarna med 50 miljoner euro i finansieringsbasen för yrkesutbildningen mycket viktiga.

Valtiovarainvaliokunta korostaa, että koronavaiheen vaikutukset tasa-arvoon on otettava huomioon tulevassa talouspolitiikassa. Meidän on aktiivisesti edistettävä tasa-arvoa sekä torjuttava kaikenlaista syrjintää. Tältä osin myös hallituksen tuore tasa-arvopoliittinen selonteko ja sen konkreettiset toimenpide-ehdotukset ovat merkittäviä.

Ärade talman! Våra strukturella utmaningar kvarstår, och även här behöver vi hitta lösningar. Trots att regeringen närmar sig sitt sysselsättningsmål på 75 procent ser vi i svenska riksdagsgruppen det som helt nödvändigt att vi målmedvetet fortsätter strävan efter en högre sysselsättningsgrad så att fler finländare kan få jobb.

Den stigande inflationen har påverkat köpkraften, och därav är tidigareläggningen av indexjusteringen av vissa förmåner betydande för dem med lägst inkomst. Dessutom vet vi att priset på energi och bensin är en allvarlig utmaning för många finländare. SFP och

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

svenska riksdagsgruppen anser att det behövs åtgärder som är effektiva och hållbara och frigör oss från beroendet av rysk olja.

Arvoisa puhemies! Julkisesta taloudesta päättämisessä on aina kyse asioiden punnitsemisesta ja tasapainon löytämisestä. Olemme eläneet poikkeuksellisia aikoja, jotka ovat myös vaatineet vaikeita päätöksiä, mutta ne päätökset ovat olleet tarpeen. Ne ovat olleet vastuullisia ja eteenpäinkatsovia päätöksiä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Essayah.

15.24 **Sari Essayah kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Julkisen talouden suunnitelma on tänäkin vuonna laadittu kriisin varjossa. Pääministeri Marinin hallituskauden loppu ja seuraavan hallituksen alku ajoittuvat poikkeuksellisen epäselvään kansainväliseen tilanteeseen. Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen heijastevaikutukset maailmantalouteen ja euroalueeseen alkavat todella näkyä vasta ensi talven kuluessa.

Suomen valtio velkaantuu tänäkin vuonna reilusti yli kahdeksan miljardia. Koronaan ja turvallisuustilanteen muuttumiseen on toki tarvittu panostuksia ja elvyttävää politiikkaa. Ongelma on, että pohjalla on suuri rakenteellinen alijäämä, jota hidas talouskasvu, kasva-va velka-aste ja ikääntyvän väestön palvelutarpeen lisääntyminen pahentavat.

Hallituksen omien julkisen talouden kestävyystavoitteiden ja toimien välillä on ristiriita. Sote-uudistukselta puuttuvat niin rahat kuin hoitohenkilökunta, ja oppivelvollisuuden pidentämisen kustannukset kaatuvat kuntien niskaan. Hallituksen olisi ollut syytä aloittaa sopeutustoimien etsiminen hallituskauden alussa varsin kevyin perustein tehdyistä pysyvistä menonlisäyksistä. Myös työllisyystoimet ovat jääneet vaisuiksi velkaantumisaskeen yhä kiihtyessä. Ilman välittömiä rakenteellisia toimia hyvinvointipalveluilta katoaa rahoituspohja.

Välttämättömien korjausliikkeiden tekeminen ei ole poliittisesti helppoa. Ensi syksynä ei ole vaalibudjettien aika, eikä vappusatasia olisi pitänyt luvata neljä vuotta sittenkään, kun kestävyysasteet olivat jo silloin hyvin tiedossamme. [Ben Zyskovicz: Se on juuri näin!]

Arvoisa puhemies! On silti totta, että pelkillä säästölistoilla emme pärjää. [Ben Zyskovicz: Sekin on näin!] Jos emme saa aikaiseksi kestävästä kasvusta, joudumme kurjistumisen kierteeseen ja säästämään itsemme hengiltä. Kokonaisveroasteen kiristämällä on taloudellista toimeliaisuutta heikentävä vaikutus. Työllisyystoimien rinnalle tarvitaan vahvaa elinvoimapolitiikkaa: tki-panostusten lisäämistä, houkuttelevampaa investointiympäristöä ja aktiivista elinkeinopolitiikkaa.

Parlamentaarinen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatorahoitusta edistävä työryhmä on jo löytänyt sovun neljän prosentin bkt-tavoitetasosta. Jatkotyönä on nyt varmistaa työn eteneminen yli vaalikausien ja löytää muoto yritysten pysyväälle verokannusteelle.

Tulevaisuuden kasvu perustuu uusiutuviin luonnonvaroihin ja kiertotalouteen sekä uusiutumattomien luonnonvarojen säästeliääseen käyttöön. Maataloutta ja elintarviketuotantoa ei tässäkään sovi unohtaa.

Kestävä kasvu mahdollistaa hyvät julkiset palvelut sekä tulonsiirrot, jotka vähentävät eriarvoisuutta ja rakentavat luottamusta yhteiskunnassa. Tämä olisi nyt enemmän kuin tarpeen, kun perushyödykkeiden kallistuminen voi heilauttaa monenlaisissa elämäntilanteissa olevien taloutta.

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

Asumiseen ja ruokaan menee yli puolet niiden ihmisten tuloista, jotka kuuluvat pienituloisimpaan viidennekseen. Myös monilapsiset pienituloiset perheet joutuvat koulujen kesälomien alettua entistä suurempaan ahdinkoon. Puolet Suomen 1,6 miljoonasta eläkeläisestä saa eläkettä alle 1 500 euroa kuukaudessa. Monet heistä asuvat vanhoissa öljy- tai sähkölämmitteisissä taloissa, osa maaseudulla julkisen liikenteen ulottumattomissa.

Hallitukselta kuitenkin puuttuu suunnitelma energian hinnannousun aiheuttamalle kotitalouksien ostovoiman nopealle alentumiselle ja inflaatiopaineelle. Näiden liikkumisen ja asumisen hinnannousujen kompensoimista KD esitti jo viime syksyn vaihtoehtobudjetissaan.

KD näkee, että panostukset hyvinvointipolitiikkaan ovat myös investointeja, jotka tuottavat jatkossa säästöjä. Mielenterveysongelmat ja varhaiset työkyvyttömyyseläkkeet ovat miljardien kustannus vuosittain, samoin sairauspoissaolot.

Terapiatakuu, lasten ja nuorten sekä perheiden matalan kynnyksen palvelut, hoitojonojen purkaminen ja varhainen puuttuminen ennaltaehkäisisivät ja säästäisivät raskaammilta toimenpiteiltä. Kaiken kaikkiaan KD:n ajama aktiivinen hyvinvointi-, elinvoima- ja perhepolitiikka rohkaisee perheellistymään, tukee tarvittaessa ja mahdollistaa menestymään. Sitä Suomi tarvitsee nyt.

Arvoisa puhemies! Valitettavasti pääministeri Marinin hallituksen julkisen talouden suunnitelma ei tarjoa Suomelle vastuullista tietä ja kestävä kasvua. Niinpä esitän, että käsittelyn pohjaksi otetaan kristillisdemokraattien vastalauseen 3 mukainen esitys, joka sisältää myös 17 lausumaesitystä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Harkimo.

15.29 Harry Harkimo liik (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Olemme rakentaneet julkiseen talouteen velkapommin, joka on kokonaan jäämässä seuraavien sukupolvien hoidettavaksi. Minä en halua toimia näin. Julkisen talouden päätöksenteossa tarvitaan nyt vahvaa johtajuutta ja vastuunkantoa. Emme yksinkertaisesti voi jättää näitä ikäviä päätöksiä lapsillemme ja lastenlapsillemme.

Vielä vuosi sitten tässä salissa tuuletettiin, että nyt kannattaa ottaa velkaa, kun sitä vielä maksetaan. Enää ei tuuletella. Velkarahalla on aina hintansa. Valtio lainaa tänä vuonna 30 miljardia euroa, josta 9 miljardia on uutta velkaa. Lainojen korko on nyt 2,3 prosenttia. Eli kun valtio ottaa kymmenen vuoden lainan, joutuu se maksamaan siitä 2,3 prosenttia korkoa, mikä nostaa korkokustannuksia sadoilla miljoonilla, eikä niihin ole varauduttu budjetissa mitenkään. Velkavuori kasvaa, ja korot nousevat. Kaikki nyt varmaan ymmärtävät, että korkoja ei voi maksaa velkarahalla, eli syntyy ketjureaktio, jossa tulevien vuosien suunnitelmilla voi heittää vesilintua.

Kannattaisi kuunnella myös tasavallan presidentti Sauli Niinistön huolia Suomen taloudesta. Niinistö oli valtiovarainministerinä nostamassa Suomea lamasta, eli hän puhuu kokemuksesta. On selvää, että pandemiaan ja Ukrainan sotaan piti reagoida ja ottaa lisää velkaa, mutta eihän se jäänyt siihen. Tämä hallitus lisäsi ensitöikseen pysyviä menoja. Se puhui tulevaisuusinvestoinneista, vaikka oikeasti oli kysymyksessä pysyviä kuluja. Ja kuluja meillä hallitus kyllä osaa lisätä, mutta tulopuoli, saati säästöt, jää tekemättä, ja tätä on jatkunut pian 20 vuotta hallituksissa, vanhoista puolueista mukana olivat mitkä tahansa.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomen talous on liian pitkään ollut liian heikko. Suomen bruttokansantuote asukasta kohden on Pohjoismaiden pienin. Meillä on eniten vel-

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

kaa, väestömme on iäkkäin ja työllisyysasteemme on alhaisin. Ruotsin ja Tanskan julkinen velka on 30 prosenttia suhteessa bkt:hen, kun se meillä on yli 60 prosenttia. Näin ei voi jatkua. Velkaantumisen pitää lopettaa, ja velkasuhde on saatava alas, ja on hyvä muistaa, että velkaraha maksaa. Lainojen korko on nyt, niin kuin sanoin, 2,3 prosenttia, ja syksyllä se voi olla jo 4 prosenttia. Jos emme itse tee tarvittavia päätöksiä, tulee joku muu tekemään ne meidän puolestamme. Meidän on tehtävä kaikkemme sen eteen, että säilymme myös taloudellisesti itsenäisenä.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Meiltä puuttuu kokonaan kriisitietoisuus. Viimeisin esimerkki oli kunta-alan tuore palkkaratkaisu. Sopimusta perustellaan kolmen vuoden työrauhalla. Mutta ei ole mitään työrauhaa, kun ei ole mitään sopimusta. Se voidaan avata joko hoitajien tai vientialojen sopimusten selvittyä, ja näin tulee varmasti käymään. Missä muussa markkinataloudessa julkisen puolen palkat toimivat palkkaveturina? Eivät missään. Mikä on se nimi, kun nostetaan eniten julkisen puolen palkkoja ja alennetaan tuloveroja? Se nimi on konkurssi. Hallitus sanoo, ettei se halua puuttua palkkaratkaisuihin, kun ne kuuluvat työmarkkinoille. Hoitajat siirtyvät vuodenvaihteessa hyvinvointialueille, ja valtio maksaa palkat. Voin sanoa ja saatte nähdä, että eduskuntavaalien alla hoitajien palkat eivät enää ole työmarkkinakysymys, vaan hallituksella on sormensa pelissä.

Vanhojen puolueiden vastuu on pelkästään sitä, että ne haluavat säilyttää kannatuksensa. Kaikki hinnat nousevat, ihmisten ostovoima kuihtuu, ja ihmiset köyhtyvät. Tämä meno johtaa keskiluokan kapinaan. Työssäkäyvät suomalaiset ja yrittäjät ovat tämän maan taloudellinen selkäranka, mutta näissä vaiheissa heidänkin mittansa tulee täyteen. Tämä hiljainen enemmistö ajaa autoillaan, maksaa asuntolainansa, käy ruokakaupoissa, vie lapsia harrastuksiin, tekee töitä tai yrittää ja maksaa veronsa.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Yrityksiä pitää pystyä paremmin kannustamaan kasvuun, investointeihin ja palkkaamaan lisää väkeä töihin. Ihmisiä vaikka pitää kannustaa menemään töihin. Työn tekemisen pitää aina olla kannattavaa, ja palkalla pitää aina tulla toimeen. Nyt pitää kantaa vastuu ja tehdä myös ikäviä päätöksiä. Tällaista perintöä emme halua lapsillemme jättää.

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraavaksi ministeri Saarikko, viisi minuuttia, ja samaan aikaan avaan mahdollisuuden vastauspuheenvuoroille.

15.35 Valtiovarainministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos valtiovarainvaliokunnalle tämän kokonaisuuden läpikäymisestä ja perustelluista huomioista sekä salissa käytetyistä ryhmien kommentteista.

Mietinnössään valtiovarainvaliokunta ehdottaa, että eduskunta edellyttäisi hallitukselta neljää toimenpidettä.

Näistä ensimmäinen on julkisen talouden vakauttaminen. Sen mukaan hallituksen tulee jatkaa määrätietoisia toimia julkisen talouden vakauttamiseksi poikkeuksellisten menopaineiden jäljiltä keskittyen erityisesti kestävä talouden kasvutekijöiden vahvistamiseen, työllisyysasteen nostamiseen, tuottavuuteen ja vaikuttavuuden parantamiseen kaikilla sektoreilla. Tämä sopii minulle oikein hyvin — kiitos tästä arviostanne.

Valiokunnan toisen ehdotuksen mukaan hallituksen tulee selvittää ja valmistella nopeutuneen inflaation johdosta tarvittavat toimet kansalaisten toimeentulon ja välttämättömien hyödykkeiden saannin turvaamiseksi. Tämäkin on tervetullut esitys. Hallitushan on tukenut toimeentuloa ja ostovoimaa esimerkiksi etuuksien aikaistetulla indeksikorotuksella ja

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

polttoaineen jakeluvaihtoehtojen keventämisellä. Viimeksi tällä viikolla olen saanut valtiovarainministeriön virkakunnalta selvityksen lisätoimenpiteiden vaihtoehtoista, jotka puolestaan ovat kansalaisien arkea helpottavia mutta toisaalta valtiontalouden kannalta merkittäviä euroja sisältäviä ehdotuksia. Olen kuitenkin sitä mieltä, että uusia toimeentuloturvaavia toimia tarvitaan tässä tilanteessa. Niiden on kuitenkin kohdistuttava tehokkaasti ja luotava samalla työllisyyttä ja kasvua.

Kolmas ehdotus liittyy sote-uudistuksen tehokkaaseen toimeenpanoon ja hyvinvointialueiden riittävään rahoitukseen mutta samalla tuottavuuteen ja vaikuttavuuteen. Tässäkin olette asian ytimessä. Hyvinvointialueiden onnistuminen on kriittistä koko julkisen talouden kannalta. Nyt ryhdytään luomaan käytänteitä siitä, mikä on valtion ja hyvinvointialueiden vuoropuhelu, ja omalta osaltani tulen kiinnittämään erityistä huomiota siihen, että tuottavuus ja vaikuttavuus ovat tässä niille kuuluvassa roolissa esimerkiksi digitaalisuuden ja terveysteknologian kautta.

Neljäs ja viimeinen valiokunnalta tullut ehdotus liittyy mielenterveyspalveluiden saatavuuteen ja hoitoonpääsyn nopeuttamiseen. Tämän huolen jaan. THL:n selvityksen mukaan lasten ja nuorten mielialaoireet ja ahdistuneisuus ovat lisääntyneet — Venäjän hyökkäykselläkin on varmasti vaikutuksensa —, ja siksi lisätalousarviossahan me jo kohdensimme nimenomaan kouluihin toimia, jotta lasten ja nuorten normaalia arkea voitaisiin turvata.

Sitten, arvoisa puhemies, kokoomuksen vastalause valiokunnan mietintöön on mielenkiintoinen. Te viittaatte Etlan arvioon — joka tuli tässä puheessakin esiin — siitä, miten hallitus on aktiivisin toimin lisännyt velkaantumista Venäjän hyökkäyksen aiheuttamien toimien lisäksi yhteensä 11 miljardilla, eli hallituksen päätökset kriisien ulkopuolelta aiheuttaisivat tällaisen kokonaisen velkapotin. Käydään tämä nyt läpi:

Noin puolet tästä 11 miljardista, jonka nostatte esiin, noin 5,3 miljardia euroa, muodostuu tuloveronkevennyksistä tämän vaalikauden aikana. Taustalla ovat ennen kaikkea ansiotuloverotuksen indeksitarkistukset, joihin hallitus on ohjelmassaan sitoutunut. Ymmärränkö siis oikein, että kokoomus olisi jättänyt nämä indeksitarkistukset tekemättä? [Ben Zyskiewicz: Ymmärrätte väärin!] Ja ymmärränkö oikein, että kokoomus olisi kiristänyt suomalaisten ansiotuloverotusta yli viidellä miljardilla tässä hintojen nousun tilanteessa? [Ben Zyskiewicz: Ymmärrätte väärin! — Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä] Onneksi hallituksen linja on ollut toinen.

Sitten mittaluokan perusteella Etlan kahden miljardin euron arvio turvallisuusmenoista pitää sisällään vain Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen menot. Ja tätä haluan nyt teiltä erityisesti kysyä — tämä tuli esiin myös lisätalousarvioesityksessä, kun te kritisoitte, että onko täällä oikeita asioita: onko nyt niin, että teidän mielestänne kriittiseen varautumiseen ei kuulunut esimerkiksi tämä maatalouden tukikokonaisuus tai pienituloisten hädästä huolehtiminen nousevien kustannusten keskellä? [Ben Zyskiewicz pyytää vastauspuheenvuoroa] Eli te olette siis sitä mieltä, että nämä eivät olleet perusteltuja menoja. Tämä on erittäin tärkeä tieto pienituloisille suomalaisille, maanviljelijöille ja varmasti monelle sellaiselle, joka suomalaisessa yhteiskunnassa parempiosaisenakin huolehtii oikeudenmukaisuudesta. [Timo Heinosen välihuuto]

Ja kun tuosta 11 miljardista lasketaan pois veronkevennykset ja aidosti kokonaan tämä varautuminen, merkittävä jäljelle jäävä kokonaisuus ovat tulevaisuusinvestoinnit, sote-keskusten kehitystyö ja erityisesti edustaja Multalan esillä pitämät ja teidänkin peräänkuu-

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

luttamanne varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmat. Nytkö te vastustatte niitäkin? [Sari Multalan välihuuto — Timo Heinonen: Ei!]

Lisäksi, kun te nostitte esiin nyt tämän velkaantumisen kaiken kaikkiaan, haluan nyt sanoa, että teidän omassa puolueohjelmassannehan te ette edes itse tavoittele tätä velkaantumisen hillintää seuraavalla vaalikaudella vaan vasta vuonna 2030, ja meidän laskujemme mukaan teidän ohjelmassanne, mistä Kalajoella puheenjohtajanne Orpo esitteli monia hyviä asioita, oli 30 uutta menokohdetta eikä yhtään leikkaukshoitoa. Samaa pitää sisällään edustaja Harkimon puheenvuoro: paljon hyvää analyysiä vaativasta tilanteesta, myös keskiluokasta, jonka monin tavoin allekirjoitan, muttei ainuttakaan toimea. Mitä nämä kovat puheet velasta ja leikkauksista todella pitävät sisällään, arvoisa oppositio? [Vastauspuheenvuoropyyntöjä kokoomuksen ryhmästä]

Puhemies Matti Vanhanen: Minuutin vastauspuheenvuoro, edustaja Koskinen, Johannes.

15.40 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitän valtiovarainministeri Saarikkoa positiivisesta suhtautumisesta näihin ponsiin, joita valtiovarainvaliokunta esitti. Toivottavasti, ja todennäköisestikin, eduskunta hyväksyy ne koko eduskunnan kannaksi.

Tuo kokoomuksen linja on tosiaan mielenkiintoinen. Ensimmäisen kerran todella kaipasin, että olisi ollut suora lähetys tuolta kokoomuksen puoluekokouksesta, kun olisin mielenkiinnolla kuunnellut, [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä] että kun siellä puheenjohtaja Orpo tai muut kollegat pitivät näitä esityksiään, niin huusiko edustaja Zyskowiec joka väliin ”velaksi”, ”velaksi”, kun tulivat ne kymmenet uudet menokohteet. [Naurua — Välihuutoja — Jukka Gustafsson: Oliko hän paikalla?] Tämä jäi askarruttamaan.

Kyllä ylipäänsäkin talouspoliittinen keskustelu on viime aikoina ollut sellaista, että heitetään todella monia vaatimuksia sekä inflaation torjumiseksi uusien menokohteiden puolella että sitten hyvin jyrkkiä vaatimuksia, että pitää velkaantuminen heti katkaista. Samassa puheenvuorossa saatetaan täysin ristiriitaisia vaatimuksia esittää. Varmasti onkin aika tasapainoisemmin katsoa, mikä se kestävä linja talouden tasapainottamiseksi on. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Purra.

15.41 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minä kyllä pidän valtiovarainministerin tiukasta puheesta. Valitettavasti, kuten muista hallituspuolueista on kuultu, täällä ne miljardit ovat pieniä rahoja, ja sikäli tietenkin tämäkin tiukka puhe on enemmän kuumaa ilmaa kuin mitään muuta.

No, mikäli hallituskauden alussa te olisitte päättäneet panna menot tärkeysjärjestykseen ja karsia turhasta, ehkä tässäkin tilanteessa meidän olisi helpompi Suomea vastata kansalaisten huoliin nousseiden ja entisestään nousevien hintojen kanssa. Useat muut maat ovat kyenneet laskemaan polttoaineiden ja muiden välttämättömyyshyödykkeiden hintoja, ja hyvä taloudenpito mielestäni tarkoittaa juuri sitä, että myös poikkeuksellisissa ja akuuteissa oloissa valtio kykenee reagoimaan niihin eteen tuleviin ongelmiin — sillä on liikkumavaraa esimerkiksi laskea polttoaineveroa. Suomella sitä ei ole, ja tästä saamme kiittää holtitonta taloudenpitoa.

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Multala.

15.43 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aiempina vuosina ja tälle vuodelle — ja tulemme tekemään saman myös ensi vuodelle — kokoomuksen politiikkavaihtoehto on kuvattu vaihtoehtobudjeteissamme yksityiskohtaisesti. Siinä esitetään keinot menokasvun taistamiseen kahdella miljardilla, mittavia veronkevennyksiä ansiotuloerotukseen ihmisten ostovoiman parantamiseksi sekä toimia valtion velkaantumisen taistamiseksi 1,5 miljardilla eurolla.

En ole esittänyt puheessani eikä kokoomus ole esittänyt, että velkaantuminen pitää lopettaa heti. Ymmärrämme, että se on liian haastava tavoite, mutta pitää olla polku ja suunnitelma. Sitä ei hallituksen kehysuunnitelma nyt sisällä. Velkaantuminen jatkuu, oliko se vuoteen 26, seitsemän miljardin vuositahtia näillä luvuilla, ja nyt olemme jo kuulleet, että valtion korkomenot ovat nousseet viimeisen puolen vuoden aikana nopeammin kuin mitä sisältyy tähän julkisen talouden suunnitelmaan. Se huolestuttaa meitä, ja toivomme, että myös hallituspuolueet ottavat tämän nyt tosissaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiviranta.

15.44 **Esko Kiviranta kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! [Timo Heinonen: Puhutaankohan kokoomuksesta?] Ministeri Saarikko oli hienotunteinen, kun hän puhui tuosta edustaja Orpon Kalajoen puheesta, kun hän sanoi, että siellä oli 30 menolisäystä ja veronkevennystä. Niitä oli tietävästi 31. [Naurua] Ja tosiaan, mistäs muusta kuin velkara-hasta ne rahoitettaisiin. On vastuutonta puhetta ja kansan aliarvioimista, hyvä kokoomus, kun esitätte tämänkaltaisia. Pitää olla johdonmukainen ja tarkastella asioita realistisesti.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mykkänen.

15.45 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, kun ymmärrän, että kaikki olemme huolissamme hintojen nousun vaikutuksesta suomalaisten elämän sietokykyyn tässä ja nyt, tänä kesänä, ja kun, valtiovarainministeri, tekin olette vih-jaillut palkkaverokevennyksistä — ja itse asiassa jopa sosiaalidemokraateilla tuntui olevan palkkaverokevennyksien harkintaan mahdollistavia puheenvuoroja — niin miksi ette tee niitä nyt heti? Miksi emme päästä niistä kesäkuussa ja tee voimaan niitä jo kesällä, jos tämä on yhteinen näkemyksemme, että palkkaverojen keventäminen on vähiten inflaatio-kierrettä ruokkiva tapa tuoda heti ostovoimaa suomalaisille?

Sitten, useat toverit ja ystävät täällä salissa, kannattaa lukea mediasta muutakin kuin ot-sikot. Olemme selkeästi myös mediajutuissa Kalajoelta kertoneet, että vaihtoehtobudjet-timme ovat voimassa, kuten edustaja Multala sanoi. Meillä on olemassa myös säästölistat, ne kannattaa tehdä vuosibudjeteissa. Ja se, että ruvetaan tekemään härkästä siitä, teemme-kö leikkauksia kesken vuoden vai vasta vuodenvaihteessa, on silmänkääntötemp-ppu. Ky-synkin: missä valtionvarainministerin omat säästökohteet ovat niin erityistalousalueille kuin palkkaverokevennyksille, joita itsekkin olette tukenut?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Lindtman.

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

15.46 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viikkotolkulla, voi sanoa, vuositolkulla kokoomus on tässä salissa vaatinut hallitusta lopettamaan velkaantumisen, ja nyt viikonloppuna kuulimme suuria uutisia, kun linjapuheessaan puheenjohtaja Orpo esittämättä mitään rahoituskohteita ehdotti miljardiluokan veronalennuksia. Ryhmäpuheenjohtaja Mykkästä kiitän rehellisyydestä, koska hän Helsingin Sanomien tietojen mukaan myönsi, että nämä kokoomuksen veronkevennykset on vähintäänkin osin rahoitettava lisävelkaantumisella. [Kai Mykkänen pyytää vastauspuheenvuoroa] Tämä tarkoittaa sitä, että kokoomus on hiukan tarkistanut kantaansa velkaantumiseen. Nyt näissä Orpon uusissa puheissa miljardien ja miljardien lisävelkaantuminen hyväksytään vaalikauden aikana mutta sillä erotuksella, että se kohdistuu veronkevennyksiin marginaaliveroa alentamalla, eli kaikkein hyvätuloisimmille on luvassa jättipotti velkarahalla. Siihen kokoomus hyväksyy velkaantumisen, ei hoitojonojen purkamiseen tai koulujen kehittämiseen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mykkänen.

15.47 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tehdäänpä tämä nyt harvinaisen selväksi. Meidän vaihtoehtobudjettimme linja säästöineen on voimassa. Syksyllä tietenkin teemme uuden vaihtoehtobudjetin päivitettyillä luvuilla. Kysymys, josta jotkut mediat ovat otsikoineet tavalla, jonka Lindtman on lukenut niin, että veronkevennykset tarkoittaisivat velanottoa, syntyy siitä, tekisimmekö kesken vuoden säästöjä, kun me esitämme, että tämä palkkaveron kevennys tehtäisiin nyt kesken vuoden, koska se suomalaisten hätä on päällä nyt. Ei kannata kesken vuoden ruveta budjetin menoja vääntämään toiseen asentoon, vaan se kannattaa tehdä vuodenvaihteessa tapahtuvalla budjetilla. Tämä ei ole merkityksellisen kokoinen asia budjetin ja kehyksen miljardien kokonaisuudessa. Verojen ja veroluonteisten maksujen summa on kasvanut itse asiassa 15 miljardia euroa vuodesta 2020, ja silti velkaantuminen vain jatkuu. Kyllä tämä on menojen kasvusta.

Ilmeisesti valtiovarainministeri ei löydä yhtään kriittisen tarkastelun paikkaa siinä 11 miljardin menolisäyksessä, jonka koronan ja maanpuolustusmenojen lisäksi hallitus on tekemässä. Ja on kyllä erikoista, että sinne viedään sellaisia menoja, jotka vuosi sitten kaikkien mielestä olisivat olleet kehysmenoja, mutta nyt niitä ei lasketa kehykseen. Tämä on haastava perintö valtiovarainministerille hänen seuraajiaan ajatellen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Pirttilahti.

15.49 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen itse ollut kahdessa parlamentaarisessa työryhmässä mukana, Liikenne 12- ja sitten tki-työryhmässä, ja olisi erinomaisen mielenkiintoinen työryhmä, jos me parlamentaarisesti oikeasti lähdetäisiin katsomaan valtiontaloutta porukalla, mitä tässä esitettiin. Siinä olisi todella hauska nähdä, kun otettaisiin ne kaikki paperit auki pöydälle ja oikeasti laskettaisiin, mitä sieltä kunkin esityksestä sitten lopulta löytyy.

Tässä oli erinomaisia esityksiä myös valtiovarainvaliokunnan mietinnössä kestävän kasvun vahvistamiseen. Näen, että juurikin tämä tki-toiminta on hyvä, pitkäjänteinen työ.

Toinen, mikä on tämä Liikenne 12: olen siitä vähän huolissani, että tämän suunnitelman ja rahojen linjaukseen meillä ei ole rahoitusta.

Vielä kolmantena asiana ehkä hyvinvointialueitten osalta: pitäisi myös muistaa pelastustoimen ja myös vapaaehtoisten sopimuspalokuntienkin roolin olevan olemassa siellä.

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

Kaikkienensahan tämä näyttää hyvältä, mutta kaikkienensa tuen tätä näkemystä, että tehtäisiin yli hallituskausien olevaa ohjelmaa myös.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Savio.

15.50 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen ratkaisu miltei ongelmaan kuin ongelmaan on ollut menojen kasvattaminen, ja osa näistä menolisäyksistä on ollut tarpeellisia; esimerkiksi kansalliseen turvallisuuteen ja huoltovarmuuteen liittyvää lisärahoitusta kannatetaan yli puoluerajojen.

Mutta, arvoisa puhemies, monia muita velalla rahoitettavia menoeriä on tarkasteltava kriittisemmin, ja pieni ja yksittäinen mutta kuvaava esimerkki saavutetuista eduista on Suomi—Venäjä-seuran vuosittainen noin miljoonan euron valtiontuki, joka on lähes puolet kaikkien ystävyysseurojen tukipotista. Sitä olisi hyvä tarkastella uudelleen.

Kokoluokaltaan aivan toinen ongelma on keskeneräisenä läpi runnottu sote-uudistus, joka asiantuntijoiden mukaan alkaa tuottaa kustannussäästöjä vasta ensi vuosikymmenellä, jos koskaan. Täytyy muistaa, että tästä uudistuksesta on vastuussa koko hallitus mutta erityisesti valtiovarainministeripuolue keskusta.

Kysynkin ministeriltä: missä ovat konkreettiset suunnitelmat velkaantumiskiirteen oikaisemiseksi, minkä seuraava hallitus joutuu väistämättä tekemään, vai onko sen peruutettava koko sote-uudistus?

Puhemies Matti Vanhanen: Holopainen, Mari.

15.51 Mari Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aika vähän tässä salissa on tänäänkin puhuttu siitä, kuinka tiukka aikaikkuna meillä on ilmastokriisin ja luontokadon ratkaisemiseksi. Perussuomalaisen silmissä vilisevät miljardit, kun kyse on tehottomiksi arvioiduista tukimalleista, esimerkiksi bensaveron laskemisesta, jonka puheenjohtaja Purraakin tässä taas toisti. [Riikka Purran välihuuto] Me haluamme löytää keinoja ohjata tukea ihmisille vaikuttavasti.

Kysynkin, mistä löytyy se rohkeus tehdä muutoksia, kun välillä tässä eduskunnassa tuntuu, että ihan pienimmätkin muutokset esimerkiksi metsäpolitiikkaan on aika hankala saada läpi, ja kuitenkin hallitus on kiinnostunut siitä, miten luontopääomaa arvotetaan paremmin. Meidän täytyy tehdä aika isoja muutoksia talouspolitiikkaan hyvin nopeasti. Kysynkin: mistä löytyy se rohkeus tehdä niitä muutoksia, jotka myös parantavat meidän jalostusarvoa parhaimmassa tapauksessa?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Essayah.

15.52 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri täällä vaati oppositiolta vaihtoehtoja ja toisaalta kertoi, että on sitten VM:n virkamiehiltä pyytänyt listoja toimenpiteistä, joilla voisi auttaa kotitalouksia. No, kristillisdemokraattien viime syksyn vaihtoehtobudjettia kannattaa katsoa, koska sieltä löytyy molempia.

Ensinnäkin meidän vaihtoehtobudjettimme ottaa miljardin vähemmän velkaa, eli olemme taivuttamassa tätä velkaantumispolkua nopeammin kuin hallitus. Silti siellä on hoitovelan purkuun, hoitajien palkkauksiin esitetty puoli miljardia, sieltä löytyy vanhustenhoi-

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

toon, terapiatakuuseen, työpajatoimintaan, omaishoidon verovapauteen — sieltä löytyy hyviä, hyviä kohteita.

Mutta erityisesti asia, jonka osalta toivon, että hallitus ottaisi sen harkittavaksi, kun mietitään, mikä auttaisi nyt näissä tilanteissa työllistymään, madaltamaan työllistämisen kynnystä ja toisaalta auttamaan kotitalouksia, on työttömyysturvan suojaosan nosto. Miksi hallitus katkaisi tämän suojaosan noston viime joulukuun? Tämä olisi vasemmistohallitukselle erittäin sopiva toimenpide, joka oikeasti auttaisi monien ihmisten kohdalla, madaltaisi työllistämisen kynnystä. Suosittelen, että hallitus ottaisi tämän KD:n jo viime syksynä esittämän toimenpiteen käyttöönsä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Lohikoski.

15.54 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomuksen puheessa sanottiin, että tarvitaan suunnitelma talouden suunnan kääntämiseksi. Kokoomuksen suunnitelma merkitsee leikkauksia köyhille ja veronalennuksia rikkaille — veronalennuksia, jotka kokoomus kattaisi velaksi, kuten olemme kuulleet. Samalla se heikentäisi julkista taloutta. Kokoomus myös sanoi, että hallitus on käyttänyt 11 miljardia euroa muuhun kuin kriisien hoitoon. Mutta hallitus ei olekaan lamaantunut kriiseistä vaan on toteuttanut esimerkiksi sote-uudistuksen ja oppivelvollisuuden laajentamisen. Nämä ovat investointeja terveyteen ja osaamiseen eli hyvinvointiin ja työllisyyteen. Kokoomus puolestaan kannattaa kalliita ja eriarvoisuutta lisääviä toimia huolellisesti kohdennettujen ratkaisujen sijaan. Tätä on kokoomuksen ihmiskeskeinen tie: toiset ihmiset vain ovat keskeisempiä kuin toiset. [Timo Heinonen: Ei mene läpi edes Kansan Uutisissa! — Ben Zyskowitz: Ei edes Keravan Sanomissa!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Harkimo.

15.55 Harry Harkimo liik (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Tämä ei ole kritiikkiä, tämä on kysymys valtiovarainministerille, koska korot ovat nousseet. Tänä Valtiokonttori ilmoitti, että jos otetaan velkaa tänään, niin se on 2,3 prosenttia, ja jos se tätä vauhtia nousee, niin se voi olla syksyllä 4 prosenttia, eli se voi tarkoittaa noin puoli miljardia lisäkuluja tälle vuodelle. Miten te meinaatte kattaa tällaiset kulut? Meinaatteko ottaa lisää velkaa vai meinaatteko säästää jostain?

Toinen asia on se, että kun nämä korot nousevat tätä vauhtia, niin esimerkiksi Italia tulee olemaan konkurssin partaalla ihan nopeasti. Ja Euroopan keskuspankki on tänään ilmoittanut, että he tulevat tekemään erilaisia instrumentteja pelastaakseen Italian. Meinaako Suomi olla niissä mukana?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Viitanen.

15.55 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minäkin hieman hämmennyin ja heristelin korviani kovasti, kun Kalajoen suuri uutinen sieltä kaikui. Eli se on tietenkin ison uutisen paikka, [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä] kun kokoomus kaiken tämän jälkeen, mitä tässä ollaan kuunneltu viimeiset kolme vuotta, tarkistaa omaa velkalinjaansa ja nyt kokoomus on todella todetusti valmis ottamaan lisää velkaa. Tietenkin tässä on huomattava se, että kokoomuksen mielestä lisää velkaa voi ottaa siis kaikkein hy-

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

vätuloisimpien veronkevennyksiin. Teidän esittämänne linja tarkoittaa miljardiluokan lisävelkaa kaikkein suurituloisimpien veronkevennysten hyväksi. Onko, arvoisa kokoomus, tai onko, ministeri Saarikko, teidän mielestänne niin, että se porukka, joka kaikkein eniten kärsii tästä hintojen rajusta noususta ja tästä tilanteesta ja jolla on vaikeinta arjessaan, on todellakin se suurituloisin prosentti?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Heinonen.

15.57 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärsin, että silloin teidän aikanaan keskustan puoluekokoukset olivat suuria kansanjuhlia, mutta nyt jäin miettimään, kuinka tylsiä nämä keskustan puoluekokoukset ovat, kun tekin, puheenjohtaja, ministeri Saarikko, olette ehtinyt seurata vain kokoomuksen puoluekokousta. Mutta olette te yhden puheen siellä pitänyt, ja siinä toteatte: ”Valtavirtaistumassa on ajattelu, jossa hyvinvointi voidaan muka rakentaa velkaeurojen varaan. Ei voida.” Ministeri Saarikko, te ministerinä tämän vasemmistohallituksen pönkäpuolueena rakennatte kaiken velan varaan. Arvoisa valtiovarainministeri Saarikko, ilman keskustaa ei olisi tätä vasemmistohallitusta eikä sen törsäilevää ja vastuutonta talouspolitiikkaa. [Ben Zyskowicz: Näin se on! — Jukka Gustafsson: No niin! Voi voi!]

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Saarikko.

15.58 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitän siitä, että valtiovarainvaliokunnassa kokoomus vastalauseessaan antaa hyväksynnän sille, että tämä tilanne tänäkin keväänä on ollut niin poikkeuksellinen, ei enää koronasta vaan sodasta johtuen, että kehyspoikkeuslausekkeelle on mielestänne ollut hyvät perusteet.

En ota kantaa nyt esityksiinne veronkevennyksistä, koska en aivan varsinaisesti vielä ole edes ymmärtänyt, mitä ne tarkoittaisivat, milloin ja millä mittakaavalla. Sen tunnistan jo vanhastaan, että teillä painopiste on ilman muuta kaikkein hyväosaisimmissa. [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä] Ehkä enemmän haluan keskittyä puheenvuorossani siihen, hyvä kokoomus, että te esitte todella 31 — meidän laskujemme mukaan, olemme lukee neet puheen jälkikäteen kirjoitettuna — uutta menolisäystä ettekä yhtään menoleikkausta. Ja se olisi ihan ymmärrettävää, jos tämä on se linja, jota te olisitte täällä tähän asti edustaneet, mutta toisin kuin juuri äskenen edustaja Heinosen puheenvuoro, jonka olen kuullut monta kertaa ennenkin — voisitte keksiä jotakin uutta, sanon suoraan — [Timo Heinosen välihuuto] voisi sopia kuitenkin [Puhemies koputtaa] paljon paremmin, että jos te kritisoidte hallitusta velkaantumisesta, niin tehkää edes yksi esitys, millä te itse aiotte tätä velkaantumista [Puhemies: Kiitos!] hillitä sen sijaan, että teette 30 uutta menolisäystä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Aika. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

15.59 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Me olemme joka ainoa syksy vaihtoehtobudjetissa esittäneet konkreettiset toimenpiteet siihen, miten tämän maan taloutta hoidettaisiin vastuullisesti: miten velkaantuminen taitettaisiin, miten työllisyyteen panostettaisiin, miten yrittäjyyteen panostettaisiin. Ne ovat niitä toimia, jois-

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

ta myös te tässä teidän puoluekokouspuheessanne piditte varsin kannatettavia, hyviä puheenvuoroja, mutta teidän puheenne, ministeri Saarikko, eivät näytä nyt kuitenkaan muuttuvan tässä valta-asemassa teoiksi. Tässä puheessa on paljon hyviä sisältöjä yrittäjyydestä, työllisyydestä, velkaantumisen taittamisesta, mutta te toimitte valtiovarainministerinä täysin päinvastoin. Te toimitte juuri sillä tavalla, mihin te tässä viittasitte, että on valtavirtaisuudessa ajattelu, jossa hyvinvointi voidaan muka rakentaa velkaeurojen varaan, ja puheessa te totesitte, että ei voida. [Puhemies koputtaa] Mutta kun toimisittekin vielä niin ettekä rakentaisi kaikkea...

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

16.00 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totean vain lyhyesti edustaja Heinosen jatkuviin syytöksiin, että työllisyysaste on Suomessa historiallisen korkealla tämän hallituksen aikana [Timo Heinosen välihuuto] ja, edustaja Heinonen, tämä hallitus ei voinut valita sotaa eikä koronaa osakseen. Siksi kävin tarkkaan läpi esittämänne 11 miljardin ylimääräisen velkaosuuden, joka piti sisällään yli puolet siitä veronkevennyksiä. Ja yhä haastan teitä, ja siksi en ota selvää teidän veronkevennyksistä, onko se nyt ollut jonkinlainen ongelma, [Timo Heinonen: No ei tietenkään!] että me olemme tehneet nämä indeksitarkistukset veroihin ja siksi olemme kerryttäneet tällaisen summan. Tämä mietityttää minua paljon. Jos kritisoi voimakkaasti hallitusta, niin meillä on oikeus sanoa takaisin. Te olette nyt suuressa vastuussa perustelemaan, mikä teidän velkalinjanne toden totta sisällöllisesti oikeastaan onkaan aikana, jolloin työllisyys on historiallisen korkealla. Kyllä, siitä olen ehdottoman samaa mieltä, että työllisyyttä pitää pystyä entisestään kohentamaan, ja kyllä, olen sitoutunut koko Suomen alueiden elinvoiman nostamiseen mutta myös siihen, että näin poikkeuksellisen inflaation aikana [Puhemies koputtaa] me pidämme kaikkein pienituloisimmista huolta. Siinä olette vaihtaneet linjaanne viikonlopun perusteella. Tästäkin iloitsen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

16.01 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minullakin on ollut vaikeaa saada selvää kokoomuksen verolinjasta, mutta nyt viikonloppuna siihen tuli selvennystä. Sitaatti Orpon linjapuheesta: "On oikeudenmukaista, että se, joka rahat tienaa, saa niistä enemmän kuin verottaja. Siksi kokoomus lupaa keventää työn ja eläkkeiden verotusta miljardilla." Eli jotta marginaalivero saadaan 50 prosenttiin — mistä siis eniten hyötyy rikkain prosentti, jonka keskimääräiset vuositulot ovat 280 000 vuodessa, jotta he saavat keskimäärin tämmöisen 10 000 euron jättipotin vuodessa veronkevennyksiä — kokoomus on valmis tekemään velkarahalla, miljardiluokan uudella velkarahalla, veronkevennykset. Ja kun Mykkänen tässä äsken perusteli, että kysymys on siitä, milloin te ajoittaisitte nämä leikkaukset voimaan, niin uusi linjaus oli myös Helsingin Sanomien tietojen mukaan se, että Petteri Orpo sanoo tukevansa hallituksen ratkaisua [Puhemies koputtaa] korottaa sosiaalietuuksia. [Sari Multalan välihuuto] Vielä maaliskuussa Orpo vastusti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mykkänen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

16.02 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä välillä ohipuhumisen ja väärinymmärtämisen määrä on senkaltaista, että jos olisimme missä tahansa muussa huoneessa kuin tässä, niin varmaan olisimme jo kaikki yhteisellä linjalla tosiasioista.

Ensinnäkin se meidän palkkaveromallimme on sinänsä hyvin yksinkertainen, esitetty monta kertaa vaihtoehtobudjetissa: tasaisesti kaikissa tuloluokissa palkan verotusta alas. Käytännössä sillä miljardilla mittaluokassa noin yhden prosenttiyksikön jokainen suomalainen voisi laskea bruttopalkastaan enemmän itselleen saavan. Keskituloiselle tarkoittaisi satoja euroja tämän vuoden aikana jo se, että heinäkuusta loppuvuosi voimaan.

Kokoomus on myös sitä mieltä, kuten Orpon linjapuheesta käy ilmi, että jokaisen tulolla oikeutettu vähintään puolet lisätyöstään saamaan, mutta nämä tavoitteet eivät ole samassa yhteydessä toistensa kanssa. Meidän vaihtoehtobudjetissamme on priorisoitu tasaisesti tuloluokkiin tehtävät kevennykset, ja se on [Puhemies koputtaa] se meidän miljardi, se työmiljardi. [Puhemies: Kiitoksia!] Tämä on selvä asia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

16.04 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Kyllä meidän täytyisi saada tähän Suomeen sellainen palkan ostovoiman palauttamisohjelma, mikä voisi koostua vaikka kolmesta osatekijästä: kolmasosa polttoaineitten, sähkön, asumisen hinnoalennuksia, kolmasosa työtulovähennyksien asteikkoja, ja sitten toivon mukaan työehtosopimuksissa päästäisiin sen kolmasosan osalta sopimukseen — siihen olisi hyvä toive. Miksi näin? Sen takia, koska meidän täytyisi pelastaa keskiluokka, koska inflaatio on edelleen kiihtymässä.

Jos me katsotaan tämän päivän EKP:n hätäkokousta, niin Italian velanhoitokustannukset ovat lähtemässä taas käsistä. On odotettavissa, että tulee uusia tukiohjelmia. Tämä on jokakesäinen ilmiö tästä eteenpäin. PEPP-ohjelmaa kenties jatketaan uudestaan, tai tulee joku uusi suunnattu osto-ohjelma, ja tuet monesti on suunnattava myöskin vahvoille maille. Tämä johtaa siihen, että EKP:n ainut mahdollisuus on setelipaino, mikä johtaa [Puhemies koputtaa] kasvaneeseen inflaatioon.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Könttä, olkaa hyvä.

16.05 Joonas Könttä kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Ne leikkauslistat ainakin viime syksynä vielä olivat voimassa, en tiedä, ovatko ne enää voimassa kokoomuksella, mutta silloin teidän esityksenne oli, että leikataan ansiosidonnaisesta työttömyysturvasta, työmarkkinatuesta, asumistuesta ja toimeentulotuesta. En tiedä siis, onko se teidän vaihtoehtobudjettinne nyt voimassa vai eikö se ole, mutta jos se on voimassa, niin silloin te olette leikkaamassa kaikista heikompiosaisilta suomalaisilta, jotka kärsivät tästä taloustilanteesta kaikista eniten, ja jos siihen lisätään nämä 31 menoerää, joita te esitte Kalajoella, niin kyllä on ihan validi se kysymys, millä ihmeellä te tämän rahoitatte. Velkarahalla ilmeisesti, joten se puhe siitä, että kokoomuksen talouspolitiikka olisi niin uskottavaa, että velkaantuminen päättyisi aiemmin, on ihan höpöhöpöpuhetta. Sen voi jokainen todistaa, mutta totta kai te voitte vielä korjata, onko teidän vaihtoehtobudjettinne voimassa vai ei ja onko tuo teidän 31 kohdan [Kai Mykkäsen välihuuto] joulupukin toivomuslistanne voimassa vai ei.

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

16.06 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Meillä on kustannus-inflaatio. Perussuomalaiset ratkaisut siihen ovat alentaa polttoaineverotusta, kohdistaa energiatukea, alentaa työn verotusta ja kasvattaa työtulon vähennystä. Hallitus pystyisi samaan, jos se priorisoisi menoja välttämättömiin, tarpeellisiin ja vähemmän tarpeellisiin.

Täällä puhuttiin aiemmin työllisyydestä, ja palaan tähän taikuri Lindtmanin työllisyys-temppuun: [Antti Lindtman: No niin!] siis yksi tunti viikossa riittää kaunistamaan työllisyysluvut, joilla te täällä retostelette.

Mennäänkin sitten suoraan vihreiden Holopaisen hokkuspokkusmalliin: [Antti Lindtmanin välihuuto] Sehän menee niin, että meillä on 500 miljoonan ihmisen sisämarkkina. Sieltä tulee tänne koulutettua työvoimaa, joka poistuu maasta, koska palkkataso ja verotus eivät kohtaa. Sitten rahdataan EU- ja ETA-alueiden ulkopuolelta Suomeen näitä kouluttamattomia, jotka jäävät tänne kahden vuoden oleskeluluvan jälkeen tai kolmen vuoden jälkeen. He jäävät julkisten tukien varaan. [Puhemies koputtaa] Tämä johtaa siihen, että sosiaalimenot kasvavat. [Puhemies: Kiitoksia!] Tämä on punavihreä työllisyysmalli.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Suomela, olkaa hyvä. [Antti Lindtman: Mikäs se Halla-ahon malli oli?]

16.07 Iris Suomela vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä koronaviruksesta ja Ukrainan sodan aiheuttamasta rajusta talouden tilanteesta kärsivät kaikista eniten pienituloisimmat suomalaiset, ja siksi kaikkien ehdotusten kohdalla pitää kysyä, miten ne auttavat kaikista pienituloisimpia. Kiitän edustaja Essayahia erinomaisesta ideasta, tästä työttömyysetuuden suojaosan korottamisesta. Sehän auttaa juuri pienituloisia. Perussuomalaisten ehdotuksista vastaavaa ei oikein löydy. Kokoomus, kun kerran vaihtoehtobudjetti on voimassa — juuri kuulumme edustaja Mykkäseltä — leikkaisi miljardin kaikista pienituloisimmilta ja työttömyysturvasta, samalla on nämä 31 uutta menokohdetta. Todella, kun pitäisi auttaa kaikista pienituloisimpia, edelleen esityksenä on leikkaus. Samalla me hallituksessa yritämme miettiä, miten me voisimme auttaa pienituloisia, emme leikata heiltä. On kovin lohduton vastaus pienituloisten hätään, että heiltä halutaan viedä vielä lisää. Siellä on ihmisiä, jotka miettivät nyt, pystyvätkö ostamaan kesäksi uusia vaatteita ja tarvikkeita lapsille, ruokaa vai lääkkeitä, [Puhemies koputtaa] eräännykö vielä tämän kuukauden [Puhemies: Kiitoksia!] vuokra.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Turtiainen, olkaa hyvä.

16.08 Ano Turtiainen vkk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Selonteon sivulla 17 kuvataan katastrofaalinen tilanne. Eli meillä on elpymisvälineeseen maksettavaa 6,6 miljardia, elpymisvälineen lainavastuut ovat 13 miljardia ja Euroopan vakausmekanismin osalta vastuut ovat 19,4 miljardia.

Arvoisa puhemies! Meidän pitää välittömästi erota Euroopan unionista. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Gustafsson, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

16.09 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt ymmärrän, miksi edustaja Orpo ei ole täällä paikalla. Sanoisin näin, että kyllä tämä hallitus ansaitsisi paremman opposition. [Naurua] Ajatelkaa, mitä tässä on tehty — mitä tässä on tehty. Marinin hallitus on työllisyyden ja [Vilhelm Junnilan välihuuto] talouden laittanut erinomaiseen kuntoon ottaen huomioon nämä olosuhteet.

Arvoisa puhemies! Minulla on tässä kädessäni tilasto, jonka haluan eduskunnan pöytäkirjoihin todeta — se on Eurostatin tekemä — velkasuhteen muutos 2019—2021: Suomi 6,2 prosenttia, Saksa 10,4, Euroopan unionin keskiarvo 10,6, [Puhemies koputtaa] Ranska 15,5, Italia 16, Espanja 20. Ainoastaan neljä maata sijoittuu paremmin kuin Suomi, eli hallitus on hoitanut [Puhemies: Kiitoksia!] Euroopan maista mitalisijoille [Puhemies: Aika!] Suomen talouden.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Myönnän vielä kaksi vastauspuheenvuoroa, sen jälkeen ministerille, ja sitten mennään puhujalistaan. — Edustaja Purra, olkaa hyvä.

16.10 **Riikka Purra ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri pääsin kehumasta valtiovarainministeriä hyvästä, tiukasta puheesta, mutta täytyy sanoa, että edustaja Gustafsson veti kyllä voiton kotiin. Tällaista teatteria tässä salissa ei olekaan vähään aikaan kuultu. [Antti Lindtman: Faktoja!] On kyllä käsittämätöntä, miten te vääristelette jopa perinpohjaisia talouden datan lukuja. Esimerkiksi tämä työllisyysaste, jonka nousemista te kovasti nyt kiittelette: [Toimi Kankaanniemi: Tampereen työväen teatteri!] Työtunnit ovat itse asiassa tässä maassa laskeneet. Työn tuottavuus laahaa merkittävästi. Se ei ole nousut. Nuppiluku työssä käyvistä ei ole kasvanut. Bruttotulot eivät kasva samaa vauhtia kuin niiden kuuluisi. [Eduskunnasta: Julkiset menot kasvavat!] — Julkiset menot kasvavat ja myös riippumatta siitä, että meillä on ollut koronan kaltaisia ja nyt Ukrainan sodan ja pakotteiden aiheuttamia vaikutuksia tähän talouteen. Tuo on komiikkaa, mutta ilmeisesti täysin harkittua. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Gustafsson puhuu velkaantumisesta! — Eurostatin tilasto!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

16.11 **Matias Marttinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä nämä keskustapuolueen kollegoiden puheenvuorot kertovat siitä, että hätä ja paniikki keskustapuolueessa on vahvaa ja laajaa — ja mikä ihme se onkaan, kun luemme julkisen talouden suunnitelmaa, joka rakentuu koko kauden ajalle raskaalle velanotolle: lähes seitsemän miljardin velanotto koko kauden aikana. Ja hyvät keskustalaiset, te tiedätte hyvin, että tuolla kentällä teidän äänestäjänne eivät hyväksy tätä talouspolitiikkaa, jota te olette nyt tässä maan vasemmistohallituksessa tekemässä.

Mutta, arvoisa valtiovarainministeri, te ette voi mennä koronan ja sodan taakse. Kun hallitus aloitti, te päätitte lisätä massiivisesti menoja ilman tietoakaan uusista tuloista. Ja nyt kerta kaikkiaan kysyn teiltä — täällä edustaja Heinonen viittasi teidän puoluekokouspuheeseen — miten teidän puoluekokouspuheenne vastaa tätä JTS:ää, jossa vuonna 2026 [Puhemies koputtaa] uutta velkaa otetaan seitsemän miljardia euroa. Teot ja sanat eivät ole nyt... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ja vielä ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

16.12 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä julkisen talouden suunnitelman keskustelua käydään minun arvioni mukaan sellaisessa ajassa, jossa tämä hallitus saattaa kohdata vielä kautensa aikana yhden hyvin erilaisen kriisin. [Vilhelm Junnila: Hallituskriisin!] Ensimmäinen oli korona, josta häntiä tunnistamme kukin lähipiirissä sairastuneina yhä edelleen. Toinen on sota, jossa joka päivä ihmisiä kuolee edelleen Ukrainassa, eikä sodan loppumisesta ole merkkiäkään. Ja kolmas kriisi on sodan seuraukset, jotka näkyvät ennen kaikkea nyt hintakehityksessä. Euroalueella inflaatio toukokuussa on 8,1 prosenttia. Energiahintojen nousu vuoden takaisesta on noin 40 prosenttia. Yhdysvalloista kuuluu huolestuttavia uutisia. Ja kyllä, täällä aivan oikein on arvioitu myöskin Italian talouden vaikeaa tilannetta ja toisaalta Euroopan keskuspankin suunnitelmia koronnostosta. Tilanne on äärimmäisen epävakaa, ja toivon, että tämä kriiseistä ehkä tälle vaalikaudelle, toivottavasti, viimeisimmäksi jäävä, joka liittyy hinnannousuun, ihmisten pärjäämiseen, niin yritysten, maatilojen kuin kansalaistenkin, olisi kuitenkin sellainen, jossa onnistuisimme löytämään yhteisiä nimittäjiä. Hyviä keinoja ei ole. Samanaikaisesti tulee tukea kansalaisten pärjäämistä mainituilla veronkevennyksillä [Puhemies: Aika!] eri muodoissa ja samalla huolehtia vahvasta valtiontaloudesta. Yhtälönä tämä on erityisen vaativa, mutta olemme ajatelleet siitä selviytyä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia, sitten puhujalistaan. — Edustaja Turtiainen, olkaa hyvä.

16.14 Ano Turtiainen vkk: Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeriö julkaisi vuonna 2021 raportin, jossa se kysyi, onko Suomi enää Pohjoismaa. Raportti osoitti, että Suomi on jäänyt jälkeen relevanteista vertailumaista, kuten muista Pohjoismaista sekä Saksasta ja Alankomaista.

Perustavanlaatuinen virhe oli euroon liittyminen. Muut Pohjoismaat eivät menneet siihen miinaan. Kun Ruotsissa talous heikkenee, myös kruunu heikkenee, ja se puolestaan tukee vientiä ja auttaa talouden elpymistä. Suomi ei voi vaikuttaa euron kurssiin, joten jäljelle jää sisäinen devalvaatio eli palkkojen laskeminen.

Selonteossa puhutaan paljon EU:n asettamien tavoitteiden täyttämisestä. Kun katsoo huovilimaita Ranskaa ja Italiaa, havaitsee, että tavoitteista ei stressata. Leikkisästi sanottuna on helpompi alkaa demariksi eli ottaa lisää velkaa ja käydä muiden kukkarolla.

Selonteon sivulla 17 kuvataan tämä katastrofaalinen tilanne Eurostoliitosta. Meillä on huijauspakettiin eli elpymisvälineeseen maksettavaa 6,6 miljardia, elpymisvälineen lainavastuut ovat 13 miljardia, ja Euroopan vakausmekanismin osalta vastuut ovat 19,4 miljardia. Lisäksi hallitus ylpeilee sillä, että kehitysyhteistyörahat — eli käytännössä kehitysmaiden korruptiorakenteiden tukeminen — saavat lähes 800 miljoonaa euroa vuodessa.

Liikenne- ja viestintäministeriöltä vähennetään 127 miljoonaa euroa, vaikka tiet ovat paikoin kuin perunapeltoa. Kohdentamalla rahaa esimerkiksi tasoristeysten poistoon saataisiin rautateiden matka-aikoja lyhennettyä suhteellisen pienellä panostuksella. Velkaantumisen jatkuu, ja siitä johtuvat korkomenot kasvavat, sillä korkotasoa tulee nousemaan.

Selonteko ei jostain syystä analysoi sitä, millainen vaikutus korkotason nousulla on euroalueella, sillä ylivelkaiset maat, kuten Italia, ajautuvat isoihin ongelmiin. Kysynkin: onko taas tulossa kertaluontoinen elpymispaketti, jolla aiotaan tukea asiansa päin honkia hoitaneita latinomaita?

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

Viime torstaina EU-parlamentti hyväksyi päätöslauselman, jossa se pyytää Eurooppa-neuvostoa aloittamaan EU:n perussopimusten muutosprosessin. Neuvoston äänestysmenettelyä muutetaan siirtymällä yksimielisyyspäätöksistä määräenemmistöpäätöksiin muun muassa pakotteiden yhteydessä sekä lisätään EU:n toimivaltaa erityisesti terveyspolitiikassa. Tämä on järkyttävää. Suomen pitää erota Euroopan unionista ennen kuin taloutemme pyörii entistäkin enemmän sen ympärillä.

Arvoisa puhemies! Selonteosta käy ilmi, että Suomi elää kuin viimeistä päivää. Rahaa saa pankista, velka ei ole ongelma, ja kehitysapuun sekä EU:n huijauspaketteihin on piikki auki. Tekee pahaa katsoa, kuinka euroalueella köyhtyvä Suomen kansa joutuu kärsimään. Niillä päättäjillä, jotka tämän tekevät, on vielä karkea vastuunkanto edessään tästäkin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Purra, olkaa hyvä.

16.19 Riikka Purra ps: Arvoisa herra puhemies! Välillä kuulee hallituksen suunnalta väähättelyä siitä, että perussuomalaiset esittävät erilaisia leikkauskohteita, jotka ovat olevinaan joko liian pieniä, vähäpätöisiä tai jotenkin muuten vääränlaisia tai jopa sellaisia, että sellaisista kohteista ei lainkaan voi leikata. Valtiolla tuntuu olevan menokohteita, jotka ovat ikään kuin luonnonilmiöitä, jotka meidän vain tulisi ottaa vastaan. On kuitenkin silka tosiasiata, että mikäli me emme hyväksy sitä tosiasiata, että julkisen sektorin tuottamia palveluita, eli veronmaksajien kustantamia menoja, on pakko alkaa karsia, taloutemme ja koko hyvinvointijärjestelmämme ajaa seinään. Me yksinkertaisesti tuhlaamme koko ajan enemmän rahaa kuin sitä on.

Veronmaksajien kustantamat menokohteet on välttämätöntä panna tärkeysjärjestykseen, kuten perussuomalaiset väsymättä vaativat. Meidän tärkeysjärjestyksemme ja ensisijaiset leikkauskohteemme ovat teille kaikille tiedossa, mutta tätä tärkeysjärjestystä hallitus ei tee — ei ole tehnyt koko hallituskaudella eikä tee nyt tässä suunnitelmassa, vaikka se olisi julkisen sektorin kestävyyskannalta avainasemassa. Velkasuhdetta ei vakauteta tai käännetä laskuun hallituksen tekemillä niin sanotuilla rakenteellisilla toimilla. Hallituksella ei ole myöskään minkäänlaisia suunnitelmia tai toimia julkisen hallinnon tuottavuuden kasvattamiseksi.

Poikkeukselliset olot eivät selitä tilannetta. Kestävyysvaje johtuu suurelta osin muista syistä kuin koronaviruksesta, turvallisuusympäristön muutoksesta tai edes väestön ikääntymisestä, joka on rasittanut lähinnä kuntia.

Tätä, mitä me käsittelemme täällä, kutsutaan julkisen talouden suunnitelmaksi. Tässä ei kuitenkaan ole minkäänlaista suunnitelmaa näiden ongelmien ratkaisemiseksi. Mikäli hallituskauden alussa hallitus olisi ymmärtänyt karsia turhaa ja laittaa menokohteet tärkeysjärjestykseen sen sijaan, että se olisi ajanut suureellisia ideologisia hankkeita, ehkä nytkin olisi helpompi vastata kansalaisten huoliin valtavasti nousseiden ja entisestään nousevien hintojen kanssa. Useat muut maat ovat laskeneet polttoaineiden tai muiden välttämättömyyshyödykkeiden hintoja. Hyvä taloudenpito tarkoittaa juuri sitä, että akuuteissa ongelmatilanteissa löytyy liikkumavaraa ja mahdollisuuksia reagoida ja joustaa. Suomella ilmeisesti tässäkin tilanteessa sitä ei ole, kiitos holtittoman taloudenpidon, mutta perussuomalaisten mielestä tämä asia tulee korjata ja keskittyä tärkeimpiin asioihin.

Lopuksi kannatan edustaja Junnilan tekemää vastalauseita ja perussuomalaisten lausumia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Valkonen, olkaa hyvä.

16.22 Ville Valkonen kok: Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Vain vahva talous turvaa hyvinvoinnin. Vain vauras maa pystyy panostamaan turvallisuuteen, koulutukseen, terveydenhuoltoon, ympäristönsuojeluun ja muihin tärkeisiin asioihin. Vain vauras, vahva maa pystyy tarjoamaan mahdollisuuksien tasa-arvon kaikille kansalaisille. Ja nyt, hyvät ystävät, meidän on tunnustettava tosiasiat. Tahtomattamme me ollaan saavuttu maailmantilaan, jossa Suomi ei todellakaan ole vahvuuden tiellä. Me ollaan rujosti jääty jälkeen Pohjoismaiden tahdista, jotka ovat se oikea viiteryhmä, jossa me haluamme olla. Suomen bruttokansantuote, joka mittaa materiaalista hyvinvointia, on jo yhtä kaukana Norjasta, siis jäljessä, kuin se on Portugalista, onneksi vielä edellä. Velka paisuu holtittomasti, meillä ei ole tällä hetkellä edes suunnitelmaa siitä, miten tilanne korjattaisiin. Kestävyyssvaje on vuosittain seitsemän miljardia euroa, ja tämä perustuu vielä analyysiin ennen kuin korkotaso lähti näin hurjaan nousuun. Vaikka työllisyysaste tällä hetkellä on kiitettävä, mikä on tietenkin hienoa, tämä mittari on menettämässä merkitystään, koska meillä ikärakenne on täysin erilainen kuin menneinä vuosikymmeninä. Tällä hetkellä vain noin 46 prosenttia suomalaisista on töissä, ja vaikka joka ainoa työtön suomalainen olisi töissä, vain joka toinen olisi silloin hommissa — on ilmiselvää, että yhtälö ei kestä. Veroaste on samalla maailman huippuja, sieltä ei enää löydy rahoituspohjaa uusille julkisille menoille. Ja nyt päälle ovat tosiaan tulleet vielä Venäjän hyökkäyssota, sen tuoma epävarmuus, edessä oleva epävakaus koko Euroopan reuna-alueilla, mahdollinen ruokakriisi, vuosikymmeniin korkein inflaatio, joka on vielä pahinta eli tarjontalähtöistä inflaatiota, ja korkojen nousu. Kuka tietää, johtaako korkojen nousu uuteen eurokriisiin mahdollisesti? Näkymä tulevaisuuteen on poikkeuksellisen sumuinen, ja se vähä, mitä näkyy, on rumaa — sekä taloudellisesti että inhimillisesti.

Arvoisa puhemies! Kuitenkaan vielä ei ole liian myöhäistä, ei ole liian myöhäistä pelastaa Suomea. Me ollaan loistava maa, meillä on paljon jyrkeviä institutionaalisia vahvuuksia: Meillä on koulutettu väestö, loistava koulutusjärjestelmä, osaava väestö, paljon huipputyöryksiä. Meillä on vakaa, turvallinen, luotettava toimintaympäristö. Mutta pelastaminen edellyttää vääjäämättä rohkeutta uudistua, ja me kaikki tämä tiedetään tässäkin salissa ja hyvin laajasti yhteiskunnassa. Me tahdotaan kantaa vastuumme, mutta se edellyttää rohkeutta. Ja jos me aidosti aiomme turvata tämän yhden maailman parhaista maista tulevaisuuden, niin meidän on pakko päivittää keskeiset taloutemme rakenteet. Me emme voi päättää itseämme vauraaksi ja pois näistä ongelmista. Demokratia ei ole mikään sampo, jossa voidaan äänestää, että Suomi on nyt maailman vaurain yhteiskunta, vaan vauraus syntyy ainoastaan kilpailukyvyistä, osaamisesta, työstä, yrittämisestä. Ja me tiedetään myöskin, mitkä nämä keskeiset rakenteet ovat. Työmarkkinat pitää päivittää savupiippuajalta 2020-luvulle, sosiaaliturva on uudistettava paljon kannustavammaksi, työn vastaanottamisesta tulee tehdä kannattavampaa, kannustinloukkuja on purettava, ja tässä veronkevennykset ansiotuloveroissa ovat eräs järkevimpiä keinoja. Me tarvitaan vääjäämättä erittäin paljon työperäistä maahanmuuttoa. Ja kyllä, julkinen sektori on liian suuri suhteessa maksukykyyn, tämä on tunnustettava. Edessä on menomalttia ja priorisointia sekä myöskin julkisen sektorin tuottavuuden kasvattamista. Voi olla, että monet tarvittavat toimet ovat vaikeita, mutta se ei ole syy olla tekemättä niitä. Mieluummin eletään sen kanssa, että tehtiin ja se tuntui, kuin sen kanssa, että emme saaneet aikaiseksi, koska emme kantaneet vastuutamme. [Puhemies: Kiitoksia!]

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

Arvoisa puhemies! Meillä pitää olla rohkeutta uudistaa Suomi, ja näin ollen kannatan edustaja Multalan tekemää vastalauseetta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

16.28 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Tässä valtioneuvoston selonteossa käsitellään julkisen talouden suunnitelmaa vuosille 23—26, aikana, jossa tulevaisuuden arviointi on erittäin vaikeaa, niin kuin tulevaisuuden arviointi yleensäkin on vaikeaa. Olemme eläneet poikkeuksellisen ajan: Korona on tehnyt tuhoaan Euroopan taloudessa ja koko maailman taloudessa. Myöskin Ukrainan sota, Venäjän karkea hyökkäyssota Ukrainan, itsenäisen valtion, kimppuun, on aiheuttanut taloudessa valtavat vaikutukset koko maailmassa. Suomi on reagoinut näihin hyvin; olemme maanpuolustukseen sijoittaneet viisaasti oikeita määrärahoja, samoin turvallisuuden ylläpitoon tässä maassa, samoin alueemme koskemattomuuden valvontaan niin merellä, maalla kuin ilmassakin. Ne ovat viisaita päätöksiä ja kannatettavia.

Mutta julkisen talouden tilanne itsessään on erittäin huolestuttava. Olen siitä niin huolissani, että se lähes joka päivä painaa mieltä jonkun verran. Velkaa on — juuri Valtiokonttorista saamani tiedon mukaan, toukokuun lopun tilanne — 132 miljardia euroa, ja toukokuun viimeinen päivä oli valtion kymmenen vuoden lainakorkopapereiden korko 2,2 prosenttia ja kuulemma tänä päivänä on jo 2,3. Siis se on todella huolestuttavaa tällä hetkellä, että eurooppalainen velan korko on lähtenyt nousuun, ja kun velkaa on tuo 132 miljardia tällä hetkellä — vuoden lopulla sitä on jo paljon enemmän — on helppo laskea, että yhden prosentin koronnousu aiheuttaa yli miljardin menon valtion budjettiin lisää. Tämä on asia, joka painaa mieltäni, ja toivon, että valtion, myös nykyisen hallituksen, johto pistää lisää ajattelua siihen, mitä tälle tehtäisiin. Kyllä meidän pitää pyrkiä maksamaan velkojamme ja taloutta vakauttaa. Sitä on kyllä tehty, mutta työtä pitää määrätietoisesti jatkaa.

Se uhka, minkä, arvoisa puhemies, näen Suomen kansantalouden kannalta suurimpana uhkana lähitulevaisuudessa, on Euroopan unionin politiikka, joka uhkaa itsenäisten valtioiden, kuten Suomenkin, itsenäistä päätöksentekoa. Joka päivä, tänäkin päivänä talousvaliokunnassa, saamme käsitellä asioita, jotka EU ottaa itselleen ilman, että sillä on minkäänlaista mandaattia, ei minkäännäköistä valtuutusta tehdä asiassa yhtään mitään. Nyt kysymys oli energiatehokkuusdirektiivistä, jossa ruvetaan määritellä, miten rakennuksia pitää rakentaa, miten niitä pitää korjata ja paljonko pitäisi ottaa rahaa — asia, jossa Euroopan unionilla ei ole mitään toimivaltaa. Sitten sieltä tulee näitä valtavia lisämaksuehdotuksia koskien tulevia pankkikriisejä — tällä hetkellä käsitellään jo merkittäviä summia siitä, miten saataisiin pankkikriisit... Lähinnä Italian alueella on valtavat riskikeskittymät pankeissa, ja ne ovat hajoamassa käsiin, ja nyt haetaan keinoja, millä sinne saataisiin rahaa lisää. Samoin on EU:n sosiaalipaketti, jolla ollaan tukemassa energian hinnannousun aiheuttamia seurauksia niissä valtioissa, missä taloudellinen tilanne on heikko ja asukkaat kärsivät kalliin energian takia aiheutuvista erilaisista vaikeuksista.

Siis eihän sosiaalipolitiikka pätkääkään kuulu Euroopan unionille, eikä sitten toisten velkojen maksattaminen muilla jäsenmailla. Meillä on voimassa oleva EU:n liittymissopimus ja Euroopan unionin peruskirja — aikanaanhan Maastrichtin sopimukseen vuonna 93 tuli tämä no bail-out -sääntö, joka kieltää toisten valtioiden velan maksun ja takuuseen menon — mutta sitä ei Euroopan unionin nykyinen komissio Ursula von der Leyenin johdolla

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

näköjään muista. Kysymyksessä on siis aivan selkeä vallankaappaus, joka siellä on menossa. Uusi tulevaisuuskonventti on kuulemma vireillä, ja se aidosti on siirtämässä — kuulemma — vallan suomalaisilta päättäjiltä tästä eduskunnasta Euroopan unionin komission käytäville, ilman että jäsenmailla on siinä mitään noka koputusta. Äskен siitä luin yhden lyhyen artikkelin, ja asiaan pitää perehtyä tarkemmin, mutta semmoinen on vireillä, se tiedetään jo.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä Euroopan unionin yleisestä politiikasta Suomea koskien: Metsienkäyttöön on tullut valtavia rajoituksia Euroopan unionin taholta, ja tällä kertaa tilanne on se, että ilmastopolitiikan tiimoilta olemme joutumassa maksamaan valtavia summia, ja ne virheet, mitä niihin liittyy, pitää oikaista. Ilmastopolitiikalla Suomea rangaistaan sillä, että meille on ihan tietoisesti ja tahallisesti aiheutettu valtava vahinko, kun päästöjä on liikaa hyväksytty suomalaisten piikkiin, elikkä turvepeltojen päästöt on laskettu mukaan eikä ole huomioitu hiilinieluja, jotka tulevat suomaiden imiessä hiilidioksidia kesän aikana, tai että sinne varastoituu turvetta kesäisin, ja sitten metsien kasvua ei kokonaisuudessaan huomioida. Tämä aiheuttaa Suomelle miljardien laskun, ja tästä ei tunnu kukaan olevan huolissaan.

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean vain: Nämä virheet on oikaistava. Ei ole yhtään kansanedustajaa tässä salissa, jolla on oikeus esittää kansalaisten ja veronmaksajien maksettavaksi oikeudettomia laskuja. [Puhemies koputtaa] Ei kenelläkään ole sitä oikeutta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Soinikoski, olkaa hyvä.

16.33 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa puhemies! Suomen valttikortteja maailmalla ovat sivistys ja korkea osaaminen. Ne ovat myös edellytyksiä kannustavalle ja vakaalle tki-toiminnalle, joka on perusta Suomen talouskasvulle. Siksi meidän on panostettava koulutukseen, tutkimukseen ja suomalaisiin innovaatioihin myös jatkossa.

Valitettavasti suomalaisen tieteen ja tutkimuksen rahoitus on ollut pitkään tukalassa tilanteessa. Rahoitus on ollut poukkoilevaa ja liian usein epävarmaa. Tämä on heikentänyt suomalaisen tutkimustoiminnan kansallista ja kansainvälistä vetovoimaa. Tähän epävarmaan toimintaympäristöön hallitus puuttuu nyt lisäämällä suunnitelmakaudelle tki-rahoitusta noin 340 miljoonaa euroa, ja summaan sisältyy Suomen Akatemian tutkimushankevaltuuksien korotus 147 miljoonalla eurolla. Näin autetaan erityisesti nuoria tutkijoita, tulevaisuuden tekijöitä. Tiede ja tutkimus ovat avaimia kestäväan kasvuun nyt ja tulevaisuudessa. Tämä edellyttää, että tki-rahoitus on kestäväällä pohjalla.

Arvoisa puhemies! Venäjän julma hyökkäys Ukrainaan teki meille kaikille selväksi sen, että irrottautuminen venäläisestä fossiilienergiasta on välttämätöntä. Ratkaisu tähän on vihreä siirtymä. Sen merkitystä Euroopan turvallisuudelle on alleviivannut myös Ukrainan presidentti Zelenskyi. Tällä hallituskaudella on luotu polku sille, että Suomi on hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä ja hiilinegatiivinen sen jälkeen.

Julkisen talouden suunnitelmassa hiilineutraaliuteen liittyviä tavoitteita edistetään vuosittain yli 2 miljardilla eurolla. Suomi edistää esimerkiksi vähäpäästöistä liikennettä, teollisuuden sähköistymistä ja kiinteistöjen energiatehokkuutta. Samalla vauhditamme innovaatioita, joilla tuetaan paitsi vihreää siirtymää myös suomalaisia yrityksiä ja luodaan uusia työpaikkoja. Vihreä siirtymä ei tarkoita kuoppia elintasoon vaan työtä, toivoa ja turvallisuutta suomalaisille ihmisille ja yrityksille.

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

Arvoisa puhemies! Haluan vielä nostaa esille suomalaisten terveyden ja hyvinvoinnin tukemisen, johon hallitus ohjaa lisärahoitusta. Olen erityisen huolissani koronapandemian aiheuttamasta hyvinvointivelasta, jonka seurauksena suomalaiset ovat lykänneet kiireettömiä hoitojaan tai terveystarkastuksiaan. Nyt vaarana on, että tuo hyvinvointivelka kasautuu sote-palvelujärjestelmän harteille, jotka ovat jo valmiiksi ylikuormittuneita. Siksi on tärkeää, että ohjaamme lisärahoitukseen hoitotakuun toteutumiseksi ensi vuodelle yhteensä 95 miljoonaa euroa, ja kehyskaudella määrärahavaraus kasvaa aina 130 miljoonaan euroon.

Hoitotakuulla varmistamme ihmisten pääsyn ajoissa hoidon tarpeen arviointiin. Samalla on tärkeää varmistaa, että mielenterveyspalveluiden saatavuutta parannetaan ja hoitoon pääsyä nopeutetaan. Tätä myös valiokunta korosti mietinnössään. Sujuva ja nopea pääsy oikeaan hoitoon erilaisissa elämäntilanteissa ja hoitoketjun sujuvuus kautta linjan [Puhemies koputtaa] ovat edellytys suomalaisten hyvinvoinnin ja yhdenvertaisen palvelulupauksen edistämiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

16.36 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Valtionvelan kasvu on ollut räjähdysmäistä nykyhallituksen toimikaudella. Tällä hetkellä julkisyhteisöjen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen on Suomella tosiaan aika lähellä Saksan velkatasoa, mutta suhteessa Ruotsiin ja Tanskaan Suomen velka on melkein kaksinkertainen — melkein kaksinkertainen, edustaja Gustafsson. Valtionhallinto on edelleen julkisen talouden alasektoreista alijäämäisin. Julkisen talouden suunnitelmassa alijäämien ennakoidaan olevan lähes 7 miljardia euroa joka vuosi koko kehyskauden ajan. Kuten talousvaliokunta toteaa lausunnossaan, on mahdollista, että suunnitelmassa annetut arviot talouden kehityksestä osoittautuvat liiallisen optimistisiksi. Vaikka velkaa tällä hetkellä saadaan vielä alhaisella korolla, on äärimmäisen tärkeää pitää velkaantumisen hallittuna. Korkea velkasuhde vähentää finanssipolitiikan liikkumavaraa, eikä meillä ole varaa hallitsemattomaan velkaantumiseen.

Ensi vuodesta lähtien Suomen julkisyhteisöjen rakenne muuttuu, kun sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirretään kunnilta hyvinvointialueille. Tämä helpottaa toisaalta kuntien rakenteellisia ja väestön ikääntymisestä johtuvia menopaineita, mutta silti paikallishallinnon arvioidaan jäävän myös alijäämäiseksi.

Arvoisa puhemies! Eurostatin mukaan inflaatio eli hintojen nousu oli toukokuussa jopa yli seitsemän prosenttia. Laajojen palkankorotusten yhteydessä rahat valuvat ennen pitkää hintojen korotuksiin. Nousevat hinnat ruokkivat ymmärrettävästi halua palkankorotuksiin, mutta kääntöpuoli yhä useammalle alalle leviävissä palkankorotuksissa on se, että ne itsessään nostavat hintatasoa ja vauhdittavat kierrettä. Nyt nähdään kovin hintojen nousutahti yli 30 vuoteen. Eri kotitalouksien mahdollisuus ottaa inflaatiota vastaan on hyvin erilainen. Jos ajatellaan esimerkiksi eläkeläisiä, niin puolet saa alle 1 500 euroa eläkettä kuukaudessa, ja jos miettii sitä, millä vauhdilla hinnat ovat kohonneet, niin kyllä heillä tekee todella tiukkaa. Vastaavassa, vähintään yhtä haasteellisessa tilanteessa ovat lapsiperheet.

Hallitus on tehnyt vahinkoa hintojen nousulle tekemällä kautensa aluksi veronkorotuksen, joka on joka vuosi nostanut polttonesteiden hintoja. Myös lämmityspolttoaineiden hinta on noussut verotuksen myötä. Palauttamalla nämä saataisiin jo hieman alennettua kuluttajien kukkarossa näkyviä kohonneita kustannuksia, jotka puolestaan heijastuvat myös ruuan hintaan.

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

Kristillisdemokraatit esittivät jo viime syksyn vaihtoehtobudjetissa yleistä veronalennusta, joka kohdentuisi pieni- ja keskituloisille. Lisäksi tarvitaan kohdennettuja tukia, esimerkiksi lapsilisän nostamista. Olemme myöskin esittäneet ruuan arvonlisäveron alentamista. Siinä olisi mahdollisuus tulla vastaan niitä kotitalouksia, joissa ruokamenojen osuus kulutuksesta on suuri.

Julkisen talouden vahvistamiseksi hallitukselta odotetaan todellisia työllisyystoimia, siis todellisia työllisyystoimia: Ensinnäkin vientiyritysten kilpailukyvyistä tulisi pitää huolta paremmin kuin nyt. Toiseksi työnteon kannustimia pitää parantaa niin, että työnteon vastaanottaminen on aina kannattavaa, ja työmarkkinoille tarvitaan lisää joustoa ja paikallista sopimista.

Arvoisa puhemies! Muun muassa näistä syistä kannatan edustaja Essayahin tekemää vastalauseetta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Gustafsson, olkaa hyvä.

16.41 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Loppujen lopuksi täällä on nyt iltapäivän aikana aika vähän puhuttu ehkä tärkeimmästä asiasta, mikä liittyy tähän julkisen talouden suunnitelmaan, ja se on se, miten, millä keinoin tätä taloudellista kasvua turvataan ja, itse asiassa, miten sitä voidaan vahvistaa ja vauhdittaa. Totta kai siinä yritysten kilpailukykyedellytysten turvaaminen on erittäin tärkeää, mutta hyvin merkittävää tässä meidän suunnitelmassa on nyt tämä tki-määrärahojen ja -valtuuksien nostaminen 350 miljoonalla, josta tosin hetki sitten edustaja Soinikoskikin puhui. Suomen Akatemian kokonaisuus tulee olemaan yhteensä 500 miljoonaa euroa ensi vuonna, 23, mikä on erittäin merkittävä taso suhteessa aiempiin vuosiin. Suomen Akatemian valtuutta nostetaan pysyvästi 147 miljoonaa euroa.

Haluan vielä erikseen todeta tässä yhteydessä tämän hallituksen lupauksen täydentää tukikokonaisuutta verotuksen kautta myönnettävällä innovaatiokannustimella. Tämä kannustin otetaan käyttöön vuodesta 2023 lähtien. Tämä nyt valmistellaan siten, että se taloudellinen vaikutus olisi staattisesti arvioiden vuositasona noin 100 miljoonaa euroa.

Sen lisäksi, mitä nyt lempilajiini koulutukseen tulee, haluan nyt todeta sen, että tätä ammatillisen koulutuksen perusrahoitusta nyt vakiinnutetaan. Tätä pysyvää rahaa on päätetty jakaa 50 miljoonaa euroa vuosittain 2023—2026. Käsitykseni mukaan olisi toivottavaa, jos sitä tavalla tai toisella voitaisiin vielä jonkun verran korottaa budjettineuvotteluissa. Myöskin tähän varhaiskasvatuksen kolmiportaisen tuen malliin pannaan 15 miljoonaa euroa pysyvää rahoitusta, myöskin oppisopimuskoulutuksen koulutuskorvaukseen ja sitten tähän hoitajamitoitukseen ja lähihoitajien koulutukseen. Uusien lähihoitajien koulutukseen varataan 30 miljoonaa euroa ensi vuodelle ja sitä seuraavalle 16,5 miljoonaa euroa — hyvä näin.

Ja sitten, arvoisa puhemies, lopuksi se, että olen itse toiminut eri vuosikymmeninä kulttuuri-, sivistys- ja liikuntajärjestöissä, useissa ja pitkään. Uskallan sanoa myös niin, että vähän itseäni säästämättä. Sen vuoksi minulle oli erittäin tärkeää se, että löydettiin parlamentaarinen sopu, miten Veikkauksen edunsaajille kompensoidaan tämä tuottojen väheneminen. Rahapelituotoilla rahoitettavien yleishyödyllisten toimintojen uuden parlamentaarisesti linjatun rahoitusmallin mukaisesti nämä menot siirretään rahoituslähteestä riippumatta ja hallitusohjelmassa linjatusta kehysäännöstä poiketen kehykseen kuuluviksi menoiksi.

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

si vuodesta 2023 lukien. Tärkeintähän tässä nyt on se, että Veikkauksen nykyisille edunsaajille tullaan pitämään lähes entisellä tasolla heille aiemmin kohdennettu rahoitus. Siihen on laskettu taakse jääneen kymmenen vuoden ajalta tällainen reaalin keskiarvo, johon tämä laskelma perustuu.

Haluan ehkä eduskunnan pöytäkirjoihinkin todeta sen, että se, että tämä lopputulos nyt parlamentaarisesti sovitulla tavalla on näinkin hyvä, rohkenisin sanoa, [Puhemies koputtaa] ei ollut missään vaiheessa itsestäänselvyys vaan osoitti, että meiltä löytyy tärkeässä asiassa niin kuin tässäkin sitten yhteinen näkemys. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, olkaa hyvä.

16.47 Jari Koskela ps: Arvoisa herra puhemies! Julkisen talouden suunnitelma ei kovin konkreettisesti sisällä keinoja tai edes tavoitteita julkisen talouden kestävyysvarmistamiseksi. Julkisia menoja ei ole uskallettu laittaa tärkeysjärjestykseen, vaikka tiedämme, että se on ennemmin tai myöhemmin edessä. Menopuoli ei voi jatkuvasti olla useita miljardeja tulopuolta suurempi. On totta, että koronasta ja Venäjän hyökkäyssodasta johtuvat menot ovat osin perusteltuja. Kaikkea ei kuitenkaan voi selittää näillä ulkoisilla seikoilla.

Hallitus on ollut ja suunnitelman perusteella on jatkossakin kyvyn tekemään taloutta tasapainottavia toimia. Hyvinvointialueuudistus, oppivelvollisuuden pidentäminen ja yhtiökunnianhimoinen ilmastopolitiikka aiheuttavat pysyviä tai kohtuuttomia kustannuksia, ja niiden positiivinen vaikutus talouteen on vähintäänkin erittäin epävarmaa. Hallitus on myös sitonut suomalaisten veronmaksajien varoja euron pelastuspaketteihin, joita tulee todennäköisesti jo tämän vuoden aikana lisää. Käytännössä Suomi maksaa Etelä-Euroopan menoja miljardeilla euroilla. Lisäksi näyttää olevan tulossa niin sanottu sosiaalinen ilmastorahasto, jossa suomalaisilla on niin ikään maksajan rooli. Nämä yhteiseurooppalaiset tulonsiirrot samalla muovaavat unionia entistä enemmän epäsymmetrisen tulonsiirtounionin suuntaan, vaikka eduskunnassa viime vuonna hyväksytty kanta onkin, että tällaista kehitystä ei pidä edistää. Ilmastorahasto ja erilaisten tukipakettien kaltaiset toimet EU:ssa eivät vain siirrä valtaa pois kansalta, vaan kansa myös maksaa viulut. Tämä jos mikä on liittovaltiokehitystä.

Arvoisa puhemies! Inflaatio jyllää tällä hetkellä pahempana kuin vuosikymmeniin. Toukokuussa se oli Suomessa seitsemän prosenttia. Alueelliset erot ovat suuret, ja syksyllä on vielä varmasti edessä pahempaa. Muualla Euroopassa inflaation takia on esimerkiksi laskettu polttoaineveroja. Suomessa tähän on oltu hyvin haluttomia. Tämä ajaa maamme outoon asemaan ja hankaloittaa myöskin samalla kilpailukykyämme. Kasuvat energiakustannukset eivät haittaa vain yksityistä kulutusta, vaan ne vaikuttavat yritysten toimintaympäristöön. Kun suurin osa Euroopan maista tukee kotitalouksia ja yrityksiä veronalennuksilla, syntyy hintakilpailuero, joka entisestään eriarvoistaa kansalaisia, ja kansa, erityisesti pieni- ja keskituloiset, siitä kärsii.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan mietinnössä todetaan, että kuntatalouden vahvistamiseksi on tärkeää, että kunnat toteuttavat laajan itsehallintonsa puitteissa tuottavuutta ja elinvoimaa lisääviä toimia ja rakenteellisia uudistuksia. Mietinnön mukaan kunnilta odotetaan valmiutta sopeuttaa palvelutuotantoaan palvelutarpeen muuttuessa. Kuntien tehtäväkenttää todennäköisesti joudutaan tarkastelemaan uudelleen. Tämä johtanee siihen, että kuntien tehtäviä joudutaan karsimaan ja tehokkuutta lisäämään. Samalla valtion pitäisi

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

omalta osaltaan edistää työllisyyden parantamista ja kuntien tulopohjan vahvistamista sekä auttaa kuntia niiden toteuttaessa rakenteellisia uudistuksia ja tuottavuutta lisääviä toimia. Nythän kuntia on ylikompensoitu koronatuilla. Karu todellisuus on väistämättä edessä. Onko valtiolla silloin oikeasti resursseja tulla avuksi?

Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueilla on edessään iso urakka, ja jo nyt on varmaa, että kustannukset tulevat olemaan moninkertaiset budjetoituun nähden. Palkkaharmonisointi yksinään on miljardiluokan kysymys.

Perussuomalaisten vastalauseeseen sisältyvässä lausumassa esitämme, että hallitus ryhtyy toimiin hyvinvointialueiden rahoitusmallin korjaamiseksi. On tärkeää pitää huolta, että sopeutusta ei tehdä hoitohenkilökuntaa vähentämällä. Se ei ole inhimillinen tapa hoitaa hoitoa tarvitsevia kansalaisiamme.

Arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Junnilan ja perussuomalaisten vastalauseetta ja 30:tä vastalauseen kannanottoehdotusta. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu poissa, edustaja Räsänen poissa. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

16.52 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Nyt käsittelemme julkisen talouden suunnitelmaa, ja käytännössä se on sitä, mihinkä sitä rahaa laitetaan, mihinkä on ja mihinkä sitä ei riitä. Eliikkä hyvin looginen asia loppujen lopuksi, ja perussuomalaiset ovat aina nostaneet sitä esille, että asiat pitäisi laittaa tärkeysjärjestykseen, ja varsinkin tämmöisenä aikana, kun on korona tuolla taustalla ja sotatila Euroopassa, on hirveän tärkeää pistää ne asiat tosiaan tärkeysjärjestykseen. Siitä on lähdettävä.

Nyt on kuitenkin tilanne Suomessa jo sellainen, että ihmisillä ei ole varaa käydä töissä. Ihmisillä ei ole kohta varaa käydä töissä, tilannehan on aivan hullunkurinen. Eihän se voi olla oikein, että tilanne menee tämmöiseen. Tämä polttoainevero on yksi esimerkki, mistä tulee paljon palautetta. Ihmiset ovat todella, todella huolissaan, että ei kannata pitää autoa, jos keskimäärin 3 600 on auton hinta ja polttoaineiden hinta on kova vielä sitten siihen ja kaikenlaista veroa tulee. Moni on oikeasti miettinyt, onko järkevämpää mennä Kelan luukulle kuin käydä töissä, ja eihän siinä ole mitään järkeä, jos ei kannata töissä käydä. Että kyllä pitäisi homma pitää sillä tavalla kurissa, että on järkeä ja kannustavaa käydä töissä.

Jos miettii muutenkin tätä, niin ehkä nyt hallituksen on aika miettiä, ja ihan miettiä mielessään, mihinkä sitä rahaa nyt laitetaan, ulkomaille vai Suomeen. Olisi ihan jännä kuulla, paljonko me euroja laitetaan kaikkiaan, mitkä suinkin menee, tuonne ulkomaille ja mitkä jäävät Suomeen. Nyt pitäisi oikeasti muuttaa se suunta, että tänne Suomeen pitää jäädä enemmän näitä euroja, että ei voi olla, että aina annetaan mennä tuonne muihin maihin noita rahoja. Jotenkin ihmettelen tätä EU-asennetta, ja meidän pitäisi joskus osata sanoa, että ei. Sieltä on taas tulossa vaikka minkälaista juttua, että EU haluaa päättää semmoisistakin asioista, mitkä eivät todellakaan kuulu sille lainkaan. Kyllä Suomen pitäisi nyt siihen sanoa hyvin rohkeasti, että ei, tämä ei käy, että rahat tänne, ennemmin kotiin kuin ulkomaille. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi poissa, edustaja Viitanen poissa. — Edustaja Kivisaari, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

16.54 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Varmasti yksi meidän suurimmista haasteistamme on ilman muuta julkisen talouden tasapainon saavuttaminen. Ymmärtääkseni tämä on meidän kaikkien tavoite, vaikka keinot ja aikataulut ovatkin erilaiset.

Koronakriisi romautti talouden tavoitteet vuosille 21 ja 22. Varsin hyvässä yhteisymmärryksessä ylitimme kehykset ja keskityimme ihmisten terveydestä huolehtimiseen sekä talouden voimakkaaseen tukemiseen ja elvyttämiseen. Alkuvuodesta 22, siis koronan jäljiltä, tilanne näytti jo paljon paremmalta: työllisyys nousi historiallisen korkealle, ja talous alkoi toipua. Venäjä kuitenkin aiheutti uuden kriisin aloittamalla sodan Ukrainassa.

Inhimillisen kärsimyksen lisäksi sota vaikuttaa vahvasti myös talouteen. Sodan ja pakotteiden vaikutukset näkyvät meillä kaikkialla. Inflaatio on korkeimmalla tasollaan vuosikymmeniin, ja korkojen odotetaan yhä nousevan. Emme tiedä, kuinka kauan Venäjä jatkaa Ukrainan sotaa. Epävarmuus on myrkyä taloudelle. Ajat eivät ole siis helpot, mutta kyllä tästäkin selvitään määrätietoisella toiminnalla.

Puhemies! Talouskasvua pitää tukea. Suomi pärjää vain, jos yrityksemme pärjäävät. Yritykset tarvitsevat osaavaa työvoimaa voidakseen kasvaa ja menestyä. Hallitus on toiminut määrätietoisesti vastatakseen työvoimapulaan ja kohtaanto-ongelmaan. Muun muassa koulujen ja oppilaitosten ja korkeakoulujen aloituspaikkoja on lisätty ympäri koko maan. Erityistalousalueistakin on jo puhuttu.

Suurimpana haasteena näen vauhdilla kasvavan inflaation. Koronan ja Ukrainan sodan jäljiltä meillä ei ole liikaa voimavaroja taistella uutta kriisiä vastaan. Kansalaisten toimeentulo ja välttämättömien hyödykkeiden saatavuus on kyettävä turvaamaan.

Puhemies! Valtiovarainvaliokunta nostaa esiin myös tarpeen mielenterveyspalveluiden saatavuuden parantamisesta sekä hoitoonpääsyn nopeuttamisesta. Kriisit koettelevat paitsi taloutta myös henkistä hyvinvointia. Inhimillinen pääomamme on ottanut kriisin aikana ison kolauksen. Liian moni meistä voi pahoin, ja jaksaminen on äärirajoilla. Ihmisen hyvinvointi on itseisarvo, eikä sitä pidä liikaa alistaa taloudelle.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

16.57 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Meillä on täällä ainoassa käsittelyssä valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2023—2026. Tämä on tulevaisuutta, mutta myös tuleviin menoihin voi vaikuttaa juuri tällä hetkellä. Perussuomalaiset valtiovarainvaliokunnan mietinnön vastalauseessa totesivat seuraavasti: ”Julkisen talouden suunnitelma ei sisällä konkreettisia tavoitteita tai keinoja julkisen talouden kestävyuden varmistamiseksi. Julkisen sektorin menojen ja toimintojen priorisointi on väistämättä edessä, mutta hallitus jättää vaikeat ratkaisut seuraavalle hallitukselle. Valmiiksi heikkoa taloustilannetta pahentaa sota, pakotteet, energia-, ruoka- ja parhaillaan käynnistyvä eurokriisi. EU:n kautta suunnitteilla olevat useat tulonsiirto- ja yhteisvastuumekanismit tulevat olemaan hallituksen ja eduskunnan aiempien kannanottojen vastaisia ja läpi mennessään kasvattavat valtion velkaa ja vastuita merkittäväällä tavalla ja siirtävät toimivaltaa pysyvästi EU:lle.” Kannatan samalla edustaja Junnilan tekemää esitystä.

Arvoisa puhemies! Vuosien 23—26 menoihin voivat hallitus ja ministerit vaikuttaa juuri nyt. Minulla on katse kansamme hyvinvoinnissa ja tulevaisuudessa. Yritän kaikin keinoin välttää — ja samalla varoittaa niistä hallitusta — Euroopan unionin Suomen kansalle kaivamia kuoppia. Yleisten huomioiden sijaan puolustusvaliokunnan jäsenenä nostan keskusteluun enemmänkin puolustus- ja turvallisuuspoliittista näkökulmaa. Olen keväästä

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

2020 asti tuonut esiin täällä salissa ja puolustusvaliokunnassa juuri nyt ajankohtaisen EU:n lyijyasetuksen. Nostan sen esiin taas, ties monennenko kerran. Joko hylkäämällä asetuksen tai tähän asetukseen reserviläispoikkeuksen hankkimalla yhteiskuntamme voi säästää lähivuosina kymmeniä miljoonia euroja samalla tukien kansamme korkeaa maanpuolustustahtoa. Kyseessä on Euroopan unionin toinen lyijyasetus, tarkemmin sanottuna EU:n kemikaaliviraston REACH-asetus lyijyn rajoittamiseksi ampuma- ja kalastustarvikkeissa.

Annoimme toukokuussa puolustusvaliokunnan yksimielisen lausunnon nyt käsittelyssä olevaan selontekoon liittyen. Esitimme siinä olennaisia huomioita, joten nyt kannattaa jokaisen tässä salissa kuunnella ja sisäistää tämä asia. Totesimme valiokunnassa muun muassa: ”MPK:n toiminnan pitkäjänteisyyden kannalta on välttämätöntä, että järjestön toiminnan rahoitus siirretään suoran budjettirahoituksen piiriin. Vapaaehtoisen maanpuolustuksen toimintaedellytyksiä tarkasteltaessa on syytä kiinnittää huomiota myös ampumaratojen riittävyteen. Lisäksi on tärkeää varmistaa, että mahdollisen Euroopan unionin lyijyasetuksen voimaantulo ei heikennä reserviläisjärjestöjen ja vapaaehtoisen maanpuolustuksen toimintaedellytyksiä ja harjoitustoimintaa.”

Arvoisa puhemies! Suomen puolustus rakentuu reserviläisarmeijan varaan. Vapaaehtoisten maanpuolustusjärjestöjen toimesta pidetään reserviläisten ampumataitoa yllä. Reserviläiset tekevät tämän omilla varoillaan maksaen itse patruunat ja matkat ampumaradoille. Reserviläisten laukaisumäärät lähentelevät 25 000:ta laukausta päivittäin. Euroopan unionin lyijyasetus korvaavine luoteineen ja luotien materiaaleineen ja ampumarata-vaatimuksineen tekisi tämän kansalaisten tekemän maanpuolustusta tukevan harjoittelun mahdottomaksi.

Euroopan unionin lyijyasetuksen vaikutukset eivät kuitenkaan koskisi vain reserviläisiä, uhkakuvat sen suhteen ovat moninaisemmat. Vaikka viranomaiskäyttö on rajattu ehdotuksen ulkopuolelle, olisi rajoituksella merkittäviä vaikutuksia esimerkiksi poliisin varusteiden uusimisesta aiheutuviin kustannuksiin, poliisin ja sivullisten turvallisuuteen, poliisin toimintakykyyn, poliisin toimintaan liittyen patruunoiden saatavuuteen ja poliisin käytettävissä olevien ampumaratojen vähenemiseen. Koska siviilit eivät voisi ostaa lyijyluoteja markkinoilta, niiden tarjonta vähenisi ja tämän myötä poliisin mahdollisuus [Puhemies koputtaa] hankkia lyijyluoteja heikkenisi. — Arvoisa puhemies, tätä on ihan pieni pala vielä. — Lyijyluotien vaihtuessa korvaaviin materiaaleihin luotien läpäisykyky kasvaa, minkä seurauksena poliisin oma suojautuminen vaikeutuisi sekä mahdollisuus säädellä voimankäyttöä ja vammavaikutusta kohteessa hankaloituisi. Tämä on paitsi sisäisen turvallisuuden kysymys myös julkisen talouden ongelma, sillä poliisin edelleen mahdollisesti käyttämien lyijyluotien hinta kasvaisi, kun tarjontaa on vähemmän.

Arvoisa puhemies! Vielä lyhyt lainaus sisäministeriön lausunnosta vuodelta 2020: ”Jos lyijy-ydinluodit joudutaan korvaamaan muulla materiaalilla, poliisihallinnolle aiheutuu merkittäviä kustannuksia, arviolta useiden kymmenien miljoonien eurojen arvosta.” Tämän päälle tulevat Raja ja Tulli.

Tähän loppuun haluan vielä yhtyä puolustusvaliokunnan selontekoa koskeviin sanoihin: ”Suomi tarvitsee vahvan, kansallisen puolustuskyvyn kaikissa tilanteissa ja kaikissa turvallisuuspoliittisissa ratkaisuissa, myös Naton jäsenenä.” — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Totean vain, etteivät nämä säännöt, joita aikatauluihin on sovittu, ole puhemiesten keksimiä, vaan nämä on yhteisesti so-

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

vittu sen takia, että jokaiselle riittäisi ainakin se tietty sovittu aika ensin, sitten myöhemmin voi ottaa lisää puheenvuoroja. — Edustaja Kinnunen, Mikko, olkaa hyvä.

17.03 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Talouden pitkän aikavälin suunnitelmia tehdään sodan ja pandemian varjossa hyvin vaikeasti ennustettavissa oloissa. Hinnat nousevat nopeasti, korot kipuavat kiivaasti. Kuluttajien luottamus talouteen on kevään aikana laskenut rajusti. Yhtä alhaalla tai alempana luottamus on ollut vain ensimmäisenä koronakeväänä 2020 ja vuonna 2008 finanssikriisin aikaan.

Tulevaisuuteen on vaikea nähdä, ja se raastaa ihmisten mieliä. Joudumme ennakoimaan, varautumaan, toivomaankin. Tällaisina aikoina hyvinvointiyhteiskunnan tehtävä on vakauttaa, rauhoittaa, pitää kaikki mukana. Meidän pitää keskittyä asioihin, jotka auttavat meitä kestämaan ja jaksamaan. On keskityttävä leipään, lämpöön ja turvaan, että selviämme myrskystä selville vesille. Vakaa maa on perusta kaikelle.

Arvoisa puhemies! Työllisyys on historiallisen korkealla. Jos ennen oli puutetta työstä, nyt on pula työntekijöistä. Osaajapula muodostaa tällä hetkellä suurimman haasteen yritysten kasvulle. Tarvitsemme kipeästi luottamusta tulevaisuuteen, tarvitsemme investointeja ja intoa yrittää.

Tulevaisuus syntyy laadukkaan koulutuksen kautta. Iloitsen siitä, että kriisien keskellä koulutuksesta ja tutkimuksesta ei lähdetty leikkaamaan. Sen sijaan on investoitu lisää. Lisäpanostuksia on laitettu varhaiskasvatukseen, ammattikouluihin, Suomen Akatemialle, ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehittämistoiminnan vahvistamiseen ja oppilaiden ja opiskelijoiden mielenterveyden tukemiseen. Lisäksi opintotuen tuloarvoja on nostettu pysyvästi 50 prosentilla.

Myös taide ja kulttuuri ovat saaneet lisäpanostuksia.

Peruskouluihin vakiinnutetaan sitouttavan kouluyhteisötyön toimintamalli, joka edistää oppilaiden mielenterveyttä ja koulujen yhteisöllistä toimintakulttuuria, joka on parasta kiusaamisen vastaista työtä. Se vaikuttaa myönteisesti kouluviihtyvyyteen ja oppimisen tuloksiin.

Oppisopimuksen koulutuskorvauksen kokeilu tuo monelle nuorelle käytännön reitin hyvään ammattiin. Jatkuvan oppimisen digitalisaatio-ohjelma tuo uutta työtä etsivälle kaikille palvelut samaan paikkaan.

Koronan jäljiltä ja Ukrainan sodan varjossa meidän on syytä suunnata katse vahvasti tulevaisuuteen ja panostaa edelleen tutkimukseen, koulutukseen ja innovaatioihin. Suomi pärjää vain osaamisella. Osaamista syntyy koulutuksen ja sivistyksen kautta. Se on myös kestävä talouden ja korkean työllisyyden tae, sillä ilman koulutusta on koko ajan vaikeampi työllistyä.

Arvoisa puhemies! Sota lisää taloushuoliamme. Talouden menot ja tulot ovat rakenteellisesti epätasapainossa, mikä johtuu esimerkiksi väestömme ikääntymisestä ja huoltosuhteen muutoksesta. Taloutta on pitkällä juoksulla tasapainotettava. Leikkauksiakin on tehtävä. Rakenteellisia uudistuksia pitää edelleen tehdä tällä kaudella rakennetun tärkeän sote-uudistuksen jatkeeksi.

Meidän pitää myös varautua siihen, että elintasomme tulee laskemaan. On meidän aikamme kantaa vastuuta. Siihen ovat aikaisemmat sukupolvet kyenneet, ja nyt on meidän vuoromme. Samalla on tärkeä muistaa, että tulevaisuus ja talous ovat omissa käsissämme.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Könttä, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

17.08 Joonas Könttä kesk: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Ennustettavissa oleva taloustilanne on harvinaisen epävarma, ja meistä kukaan ei täysin voi sanoa, miten tilanne kehittyy. Ensin oli korona, siitä tulleet lisämenot, sitten koronan hännät, ja edelleen on mahdollista, että näemme variantteja, jotka aiheuttavat uusia, yllättäviäkin menoja yhteiskunnissa läpi maailman. Sen jälkeen on tullut Venäjän hyökkäys Ukrainaan, siitä johtunut taloustilanteen muutos globaalisti ja pakotteiden ja vastapakotteiden aiheuttama tilanne. Meillä tällä hetkellä inflaatio kiihtyy läpi Euroopan, läpi maailman, ja samaan aikaan korkoja tullaan nostamaan ja on jo nostettu. Tilanne on harvinaisen vaikea. Ja kun Suomessa inflaatio on tällä hetkellä seitsemän prosenttia, niin se tämän maan sisällä myös vaihtelee: sellaisten ihmisten osalta, jotka asuvat kauempana palveluista, jotka tarvitsevat omaa autoa, joilla saattaa olla vielä öljylämmitteinen koti, inflaatio on toistakymmentä prosenttia. Tämä on harvinaisen vaikea tilanne, vaikka ne syyt tuolla taustalla me tunnistammekin.

No, puhemies, työ on kuitenkin parasta sosiaaliturvaa, ja näen itse, että vaikka nyt työtä tehnyt parlamentaarinen sosiaaliturvaa uudistanut komitea ei varsinaisesti näytä pääsevän mihinkään konkreettiseen, mikä sinällään on toki harmi, niin kyllä meidän kannattaisi katsoa muista Pohjoismaista mallia työllisyyspolitiikan osalta. Tanskassa ja Norjassa ajatellaan niin, että mikäli terve, hyvinvoiva ihminen sosiaalitukia saa, niin silloin myös on siten velvoite mennä opiskelemaan tai töihin, kun ei ole mitään muuta asiallista syytä niistä kieltäytyä, ja tämänkaltaiseen meillä Suomessakin tulisi mennä. Meillä on tässä yhteiskunnassa oikeuksia, mutta vastapainoksi meillä tulee tässä yhteiskunnassa olla myös velvollisuuksia, ja työllisyysaste tulee saada 80 prosenttiin, jotta me voimme näitä menoja, joita meillä yhteiskunnassa on paljon, rahoittaa kestäväällä tavalla. Totta kai pitää, aivan niin kuin edellinen puhuja, edustajakollega tuossa sanoi, myös menopuolta tarkastella, mutta kun meillä väestö ikääntyy ja meillä palveluiden tarve joka tapauksessa lisääntyy, niin me tarvitsemme lisää työtä, jolla tämän kaiken voimme rahoittaa, koska jos tässä emme onnistu, niin silloin edessä ovat joko mittavat leikkaukset tai mittavat veronkorotukset, ja en usko, että tässä salissa yksikään puolue, satikka puolueista muodostettu koalitiopohjainen hallitus, olisi lopulta niistä valmis päättämään. Sen takia työn tekemisen merkityksellä, yrittäjyyden merkityksellä tulee olla erityinen painoarvo, kun mennään lähemmäksi kohti vuotta 2030 ja 30-lukua. Kyllä meidän täytyy saada ihmiset joko opiskelemaan tai töihin ja siten nostettua Suomen työllisyysaste 80 prosenttiin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Marttinen poissa, edustaja Kankaanniemi poissa. — Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

17.11 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa puhemies! Täällä jälleen puhuttiin työllisyysasteesta, ja kuten aiemmassa puheenvuorossa viittasin tähän edustaja Lindtmaninkin usein kehuun työllisyystoimintaan ja ylipäänsä työllisyyden parantamiseen, niin tilannehan on se, että näitä tilastoja kauniisti sanoen vääristellään ihan suoraan, ja se liittyy juuri tähän, että yksi tunti viikossa riittää siihen, että pääsee työllisyyslukuihin. Tämä on meidän keskeinen ongelma. Kun aiemmassa puheenvuorossa viitattiin, kuinka pitää työllisyys saada jälleen nousemaan, niin kyllä sen pitäisi olla aitoa työllisyyttä silloin. Nythän se on näitä korkeintaan muutaman tunnin viikossa tekeviä, joista tämä kasvu johtuu, ja tämä on yksi keskeinen haaste Suomessa. Jos näin ei olisi, jos näitä tilastoja ei vääristeltäisi, se näkyisi huomattavan paljon selkeämmin. Nyt se näkyy lähinnä siinä, että samaan aikaan, kun työllis-

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

syys on kasvanut, myös sosiaalimenot ovat kasvaneet. Se tarkoittaa, arvoisa puhemies, että työllä ei enää tulla toimeen. Se on vakava paikka.

Mutta palaan vielä vastalauseessa oleviin lausumaehdotuksiin ja tuossa aiemmin viittasin näiden menojen priorisointiin. Mehän edellytämme hallitukselta, että menot priorisoidaisiin kolmeen luokkaan: välttämättömiin, tarpeellisiin ja vähemmän tarpeellisiin. Silloin näkisimme selkeästi, mistä on mahdollista hiukan nipistää ja mitkä on välttämätöntä rahoittaa. Tällä hetkellä ihmisten elinkustannukset ovat nousseet niin vahvasti, että on ehdottomasti tehtävä esimerkiksi polttoaineveron alentamisen kaltaisia ratkaisuja. Hallituskin tietää tämän, vaikka ei sitä ääneen sano. Uskon, että tässä joku viikko menee, niin sitten hallituskin tulee itse esiin tällaisilla esityksillä ja jossain määrin toteuttaa myös sen, mitä perussuomalaiset vaativat.

Meillä on 30 lausumaa, ja me myös edellytämme, että hallitus toimenpiteillään nostaa kansantaloutemme tuottavuutta ja työllisyysastetta ja huolehtii maamme kustannuskilpailuvyöstä laskemalla polttoaineveroa sekä kasvattamalla työtulovähennystä. Tämä on myös oleellinen. Nostan täältä vielä esiin tämän, että edellytämme, että hallitus seuraa huolella valtion velka- ja takausvastuiden kehitystä ja pyrkii vähentämään kokonaisvastuita ja riskien keskittymistä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen poissa. — Edustaja Sipilä, olkaa hyvä.

17.14 Juha Sipilä kesk: Arvoisa puhemies! En aikunut tästä käyttää puheenvuoroa, mutta tuolla huoneessa kun vähän aikaa kuuntelin, päätin, että jospa käväisen kuitenkin täällä pöntössä.

Julkisen taloudenhan pitäisi toimia sillä tavalla, että silloin, kun on normaali aika tai hyvä aika, julkinen talous on plussalla tai vähintään nollassa ja silloin, kun on kriisiaika, pystytään sitten joustamaan — niin kuin nyt koronan vuoksi jouduttiin. Minusta tuntuu, että tässä salissa vallitsee aika suuri yksimielisyys siitä, että ne toimet, mitä hallitus on korona-aikana tehnyt, olivat oikeita toimia ja niillä pelastettiin työpaikkoja ja niillä pelastettiin ihmisten henkilökohtaista taloutta, pelastettiin yrityksiä ja yrittäjiä konkurssilta. Sama koskee Ukrainan sota, Venäjän hyökkäystä; kyllä tässä tilanteessa vaaditaan sitten joustoa julkiselta taloudelta, niin että tullaan tällaisessa tilanteessa vastaan ja myöskin vahvistetaan oman puolustuksen mahdollisia puutteita.

No, tätä keskustelua kun kuuntelee, niin täällä puolustetaan paljon tehtyjä menoja ja vaaditaan uusia menoja, eikä minulla ole sanottavaa niihin, mitä on tehty. Ne varmasti kaikki ovat tarpeellisia. Mutta kun puhutaan tässä tilanteessa, niin tuossa julkisen talouden suunnitelmassa meillä on tasaisesti seitsemän miljardin vaje seuraaville neljälle vuodelle per vuosi, vaikka ne koronakulut ovat jo takana. Oman käsitykseni mukaan tuolta hyvinvointialueilta tulee semmoinen kahden kolmen miljardin vaje näkyviin, kun alueet pääsevät ensi vuoden alusta toimintaan, julkisen sektorin palkkaratkaisu — tarpeellinen sellainen — tulee myöskin nostamaan kuluja, ikääntymisen huippuvuodet meillä ovat vielä edessäpäin, ja myöskin korkojen nousu tulee lisäämään julkisen talouden menoja. Väitän, että tästä kaikesta seurauksena semmoinen 12—13 miljardia meillä on julkisessa taloudessa alijäämää.

No, työllisyys on korkealla. En epäilisi tilastoja — ne on tilastoitu aika lailla samalla tavalla vuodesta toiseen — mutta jos te epäilette työllisyysastetilastoja, niin seurakaa työ-

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

tuntien tilastoja: ne kertovat ehkä paremmin sitten vastauksen tuohon kysymykseen, minä edustaja tuossa äsken teki.

Täällä vaaditaan ensimmäisessä lauseessa tasapainoa, mutta seuraavassa lauseessa on sitten miljardihaulikko kädessä ja esitetään miljardin veronkevennyksiä tai menolisäyksiä. Otan esimerkiksi tämän polttoaineveron: Minäkin olen sitä mieltä, että polttoaineen hinta on aivan liian korkea, mutta kun suurin piirtein viisi miljardia litraa Suomessa menee nestemäisiä polttoaineita vuodessa [Vilhelm Junnila: Kahdeksan!] — no niin, kahdeksan on oikea luku — ja jos me 20 senttiä pudotetaan veroa, niin se maksaa 20 kertaa kahdeksan eli 1,6 miljardia euroa, ja kuka sen takaa, että se 20 senttiä tulee siellä mittarilla näyttöön? Minä ainakin olen oman dieselini tankannut tässä kahden viikon aikana 20 sentin erolla eri yhtiöiden mittareilta. Se 1,6 miljardia menee, mutta meillä ei ole mitään takeita siitä, että se pudottaa ihmisten polttoaineiden hintoja.

Samoin täällä vaaditaan työn verotuksen keventämistä, joka on erittäin hyvä asia sekin, mutta sielläkin puhutaan miljardista tai kahdesta miljardista hyvin nopeasti.

Eli minun suurin huoleni on se, että tässä talossa ei ole — ei täällä meidän hallituksen puolella mutta ei myöskään siellä opposition puolella — edes suuruusluokkakäsitystä siitä, mitä tässä tilanteessa aikuisten oikeasti pitäisi tehdä, jos oikeasti halutaan julkinen talous tasapainoon. Toivon, että ennen vaaleja nähdään perussuomalaisilta ja kokoomukselta mutta myöskin keskustalta ja sosiaalidemokraateilta selkeä suunnitelma siitä, miten tämä aiotaan panna kuntoon, tai jos tätä ei haluta panna kuntoon, eletään sitten niin kuin Ranskassa. Ranskassa nimittäin ensi vuonna tulevat 50-vuotisjuhlat siitä, kun edellisen kerran valtiontalous oli tasapainossa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen poissa. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

17.19 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Tässä vaiheessa vain hyvin lyhyesti:

Pidän hyvin tärkeänä, että valtiovarainvaliokunta tässä mietinnössään nostaa erääksi lausumaksi sen, että jatkossa tarvitaan toimia, täsmätoimia, suomalaisten ihmisten ostovoiman helpottamiseksi. Hinnat karkaavat käsistä, niin kuin kaikki tiedämme, ja aiheellista huolta toki monella pienituloisella, keskituloisella ihan tavallisella ihmisellä, palkansaajalla, yrittäjällä, eläkeläisellä on tästä tämän päivän elämäntilanteesta. Varmasti on hyvä, että nyt on tehty toimia, ja siksi minäkin edellytän ja on välttämätöntä, että niitä tehdään myös jatkossa kohdennetusti ja siten, että se ihmisen normaali arjen turvallisuus, mikä on mielestäni tärkeä asia, vahvistuisi selkeästi.

Puhemies! Minä toivon, että kun hallitus sitten tästä koppia ottaa, niin kuin kuulimme ministeri Saarikolta tänään, että tämä lausuma otetaan vakavasti, niin sitä ei sitten todellakaan tehdä mitenkään kokoomuksen malliin. Eli tänäänhän kuulimme ja puhuimme siitä Kalajoen yllätyksestä, mikä kokoomuksella oli tuossa viikonloppuna, että siellä oli tarkastettu sitten linja velan suhteen ja nyt oltiin valmiit ottamaan miljarditolkulla velkaa mutta vain sen takia, että saadaan veronkevennyksiä kaikkein hyvätuloisimmille. Minusta se ei ole oikein eikä reilua eikä viisasta. Veronkevennysvaraa varmasti tässä tilanteessa löytyy jollakin tavalla kohdennetusti ja nimenomaisesti niin, että se tavallinen ihminen, pienituloisen, keskituloinen, lapsiperhe, ihminen, jolla on toimeentulovaikeuksia, kaikki voisivat näistä hyötyä, mutta ei niin, että todellakin se kaikkein hyvätuloisin prosentti saisi sitten

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

tällaisen jättipotin, laskelmien mukaan noin 10 000 euroa vuodessa lisää. Sen takia kokoomus sen velan ottaisi, mikä ei ole kovinkaan reilua.

Puhemies! Loppuun minun lempilapseni, kun puhutaan tulevaisuudesta ja sen rakentamisesta: luovat alat, kulttuuri ja niiden tuomat mahdollisuudet myös työllisyyden kannalta. Kaikki tietävät, että henkinen hyvinvointi vahvistuu näiden kautta, mikä on sinänsä tärkeää koko yhteiskunnan henkisen vaurauden kannalta, mutta kyllä sekin, että aluetaloudet piristyvät, tulee työpaikkoja, on hyvin tärkeää. Myös valtiovarainvaliokunta omassa miehinnössään ottaa kantaa näiden asioiden puolesta.

Ja niin ikään me toteamme — kaksi sivuseikkaa sinänsä, mutta pieniä, tärkeitä asioita — että kyllä meidän lausumillamme on ollut merkitystä. Nimittäin nyt tässä kehyksessä toteutuu kaksi kulttuuripuolen vaadetta: toinen on tämä hyvitysmaksun taso, jonka tulee olla tekijöiden oikeuksia turvaava, ja toinen sitten näiden e-aineistojen, [Puhemies koputtaa] digitaalisten aineistojen, lainauskorvaus, se on tärkeä asia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

17.23 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Sipilä piti tässä ihan hyvän puheen. Ehkä se hieman oli kamreerimainen, mutta aiheessa pysyttiin. Hän vastauksena noihin työllisyyslukuihin mietti tehtyjen työtuntien määrää. Haluaisinkin hänelle vastata, että tehdyt työtunnit ovat siis vähentyneet, vaikka työllisyys on kasvanut, ja se liittyy nimenomaan tähän, että tehdään se yksi tai kaksi tuntia mutta näyttäytyään tilastoissa niin kuin oltaisiin töissä. Juuri tästä on kysymys.

Arvoisa puhemies! Täällä vihreiden edustaja Holopaisen pitämässä ryhmäpuheessa myös korostettiin työperäisen maahanmuuton kaikkivoipaisuutta. Kerron nyt lyhyesti, millainen on vihreä työllisyysmalli — odotan, että heitä tulee runsain mitoin vastaamaan tähän. Sehän on siis sellainen, että ensin meidän viisisataamiljoonaisesta sisämarkkinasta henkilöt tulevat vapaasti — meillä on työvoiman vapaa liikkuvuus, he tulevat Suomeen töihin — mutta pian he huomaavat, että palkkataso ei ole kilpailukykyinen, koska verotus on korkea, ja sen vuoksi meillä on useita toimialoja, joilla on oikeasti työvoimapula. He nimittäin silloin palavat kotiinsa, ja nyt kausityöläisetkin ovat valitsemassa uusia kohteita.

Tässä vihreässä työllisyysmallissa sitten tämän jälkeen, kun ei löydetä sisämarkkinoilta työntekijöitä, suunnataan katse EU- ja Eta-maiden ulkopuolelle. Ensin sieltä tulee koulutettu työvoima, joka kohtuullisen helposti Suomeen pääseekin. Heistä on pula, ja meillä on oikeasti tarve koulutetulle työvoimalle. Mutta tässä vihreässä työllisyysmallissa ei yleensä puhuta oikeista osajista eli koulutetusta työvoimasta, vaan se tarve on nimenomaan kouluttamattomalle työvoimalle, joka suurin piirtein vastaisi sisämarkkinoilla vapaasti liikkuvaa. Tämä malli siis perustuu julkisiin menoihin: valtio osittain subventoi näitä työntekijöitä. Miten? Siten, että ensin ollaan oleskeluluvalla töissä, mutta palkka ei ole kilpailukykyinen, verot ovat korkeat, ja sen jälkeen jäädään yhteiskunnan ylläpitämiksi. Silloin olemme tulleet tilanteeseen, jossa työllisyys kasvaa mutta sosiaalimenot kasvavat sitäkin voimakkaammin. Tästä on kysymys, ja tämä on tämänkaltaisen työperäisen maahanmuuton keskeinen ongelma, että palkalla ei tulla toimeen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lundén, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

17.26 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Muutama sana kanssa tähän loppuun.

Hallitus tavoittelee talouskasvua, joka on sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä. Tästä huolimatta hallitus toteuttaa kuitenkin ylikireää ilmasto- ja energiapolitiikkaa, mikä vain lisää kansalaisten asumisen, elämisen ja liikkumisen hintaa. Tämä on tosiasiassa, jota hallitus ei pääse pakoon. Kaikkea ei nimittäin voida selittää nykyisellä maailmanpoliittisella tilanteella. Useimmat maat ovat reagoineet nousseisiin hintoihin, mutta Suomen hallitus jatkaa vähättelevällä linjallaan. Maailmanparantamiseen ja EU:n tukipaketteihin tarjotuilla rahoilla hallitus olisi voinut alentaa suomalaisten jokapäiväisiä elinkustannuksia laskemalla muun muassa sähkö-, bensa-, diesel- ja lämmityspolttoaineveroa. Tämä on ollut ja on perussuomalainen vaihtoehto. Kaikkien muiden vaihtoehto on ollut ja on leikata sosiaaliturvaa tai nostaa veroja.

Arvoisa herra puhemies! Energian ja polttoaineen kallistuminen vaikuttaa maataloihin, yrityksiin ja kotitalouksiin. Lannoitteiden osalta, kuten todettua, ongelmat liittyvät hintojen voimakkaaseen nousuun. Rehujen saatavuutta uhkaavat puolestaan edeltävien vuosien heikot sadot. Erityisen vakava tilanne on kotieläintuotannon aloilla, joilla rehuomavaraisuus on heikko, tuotanto on energiaintensiivistä ja tuotantosopimukset ovat pitkiä. Jos hallitus jatkaa valitsemallaan linjalla, niin se tarkoittaa sitä, että esimerkiksi maamme ruokaturva ja huoltovarmuus romahtavat ennen pitää. Tätä ei luulisi kenenkään haluavan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

17.27 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Perussuomalaiset ovat tehneet valtiovarainvaliokunnan mietintöön vastalauseen. Se on numerolla 1. Tämä on hyvin vakavaa tekstiä tästä alusta lähtien, ja haluan sen tässä lukea, koska ehkä kaikki eivät ole vastalauseita käyneet läpi. Ihan lainauksena:

"Julkisen talouden suunnitelma ei sisällä konkreettisia tavoitteita tai keinoja julkisen talouden kestävyysvarmistamiseksi. Julkisen sektorin menojen ja toimintojen priorisointi on väistämättä edessä, mutta hallitus jättää vaikeat ratkaisut seuraavalle hallitukselle. Valmiiksi heikkoa taloustilannetta pahentaa sota, pakotteet, energia-, ruoka- ja parhailaan käynnistytävä eurokriisi. EU:n kautta suunnitteilla olevat useat tulonsiirto- ja yhteisvastuumekanismit tulevat olemaan hallituksen ja eduskunnan aiempien kannanottojen vastaisia ja läpi mennessään kasvattavat valtion velkaa ja vastuita merkittäväällä tavalla ja siirtävät toimivaltaa pysyvästi EU:lle.

Julkisen talouden suunnitelman pohjana toimiva valtiovarainministeriön ennuste sisältää perusuran ohella kaksi skenaariota, joista toisessa Venäjän aiheuttama shokki päättyy nopeasti ja toisessa se pitkittyy ja johtaa Venäjän kaupan täydelliseen tyrehtymiseen. On ilmeistä, että tämä negatiivisempi skenaario tulee toteutumaan, jolloin kasvu jäisi kuluvana vuonna oletetun 1,5 prosentin kasvun sijaan 0,5 prosentin tasolle, heikkous jatkuisi vielä 23 ja myös inflaatio pysyisi perusuraa korkeammalla.

Ennuste ei huomioi uudelleen käynnistytävää eurokriisiä. Finanssikriisissä 2007 USA:n keskuspankki laski korkoja paljon Euroopan keskuspankkia nopeammin. EKP päätyi jopa nostamaan korkoja 2010, mikä syvensi kriisiä Euroopassa. EKP on nyt ilmoittanut etukäteen tulevaisuutta nostamaan korkoja, ja valtioiden velkakirjojen jälkimarkkinakorot ovat tä-

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

män seurauksena nousseet. Italian 10-vuotisen velkakirjan korko on noussut alkuvuoden 1 prosentin tasolta 4 prosentin tasolle, ja Espanjan 0,6 prosentin tasolta 2,9 prosentin tasolle. Italian valtion velanhoitokustannukset ovat siis nousemassa koko velkakannasta 2,25 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Eli samaan aikaan, kun velkaantuminen Euroopassa räjähtää kasvuun ja talouskasvu hiipuu, velanhoitokustannukset ovat nousussa. Koska Etelä-Eurooppa on ajautumassa kriisiin, seurauksena on poliittista levottomuutta useissa maissa ja uusia tukipaketteja, todennäköisesti vielä tämän vuoden aikana, joissa Suomi käytännössä maksaa Etelä-Euroopan menoja miljardeilla euroilla.

Mikäli eurokriisin uudelleen käynnistymistä ei saada estettyä nopeilla raha- ja finanssi-poliittisilla toimilla, kasvu tulee jäämään ennusteista ja valtion menojen ja vastuiden kasvu ylittää ennusteet. Toisaalta, mikäli nämä toimenpiteet saadaan toteutettua, se myös lisäisi Suomen valtion menojen ja vastuiden kasvua ja heikentäisi kansallista suvereniteettia siirtämällä toimivaltaa pysyvästi EU:lle.

Ennusteissa ei myöskään ole huomioitu ruokakriisin ja vihamielisten maiden mahdollistamaa riskiä uudesta siirtolaiskriisistä, joka lisäisi Suomen julkisen sektorin menoja miljardeilla euroilla tarkastelujakson aikana.

Tässä näkyy Suomen talouspoliittisen konsensusajattelun heikkous. Koska euroa, vihreää siirtymää ja maahanmuuttoa luullaan menestystarinoiksi, niiden aiheuttamia taloudellisia menetyksiä ja uhkia aliarvioidaan julkisessa keskustelussa vuosikymmenestä toiseen."

Arvoisa puhemies! Tässä on erityisen vakavaa se, että eteläisen Euroopan talouden kehitys on huolestuttavaa ja me olemme vahvasti kytkettyjä tähän kehitykseen. Näinä päivinä tulee vuosi siitä, kun euroelvytyspaketti tässä salissa hyväksyttiin: 6,6 miljardin osuus Suomelle, ja käytännössä kaksinkertaisena eli 13 miljardiin on vastuu, ja saamme siitä runsaat pari miljardia. [Puhemies koputtaa] Kehno sopimus, jollaisia ei pidä enää tehdä.

Arvoisa puhemies! Toinen kehno ja todella vaarallinen asia on se, että meillä on tällä hetkellä kotimaassa työssäkäyviä keski- ja matalapalkkaisia ihmisiä, joiden työstä tuleva ansio ei riitä elämiseen. [Puhemies koputtaa] Meillä on valtava köyhyysongelma puhkeamassa tässä maassa, ja hallitus näyttää suhtautuvan tähän valitettavan huolettomasti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

17.33 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Nyt kun käymme läpi tätä julkista taloutta ja sitä, mihinkä sitä rahaa laitetaan, niin on pakko ottaa esille myös nuo hallinnon kulut. Ehkä meidän Suomessa pitäisi tarkkaan vielä miettiä näitä hallintoasioita. Nythän tämä sote-uudistus tuli, ja siinä muuttui aika paljon asioita. Kunnilta meni noin puolet tehtävistä näille uusille alueille, ja kuntiin jää kuitenkin lähes täydellisesti se entinen hallinto, eliikkä sinne jäivät lakisääteiset kunnanvaltuustot, sinne jäivät kaupunginvaltuustot, sinne jäivät myös hallitukset, kunnan- ja kaupunginhallitukset, ja sinne jäivät lautakunnat. Aika harvassa kunnassa niitä lautakuntia on ainakaan vielä menty muuttelemaan, ehkä jossain saatetaan sitä sosiaali- ja terveystalouden lautakuntaa sitten lopettaa, mutta käytännössä se entinen hallinto sinne oikeasti jäi.

No, eikä siinä vielä kaikki. Aikaisemmin kun sotea suunniteltiin, meinattiin se maakuntahallinto laittaa siihen samaan, mutta, kuinka ollakaan, tämä uusi sote oli nyt semmoinen, että tuli tämä uusi aluehallinto mutta jäi myös maakuntahallinto erikseen, eliikkä siellä on taas yksi hallinnon taso. Jotenkin miettisi, että olisiko näissä nyt yhdistämisen paikka, kos-

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

ka ei varmaan kukaan oikein osaa sanoa, mitenkä paljon nämä hallinnon kulut tulevat kasvamaan. Se on selvää, että byrokratia kasvaa.

Mutta todella harmittaa, että ei tahdo sitten olla niitä tekeviä käsiä. Kun tämä itse uudistus ei niitä tekeviä käsiä lisännyt, niin nyt on kyllä hirveän tärkeää pitää huolta siitä, että saadaan sinne ihmisten luokse töitä tekemään niitä tekeviä käsiä, mitä tarvitaan sote-puolalle ja muualle.

Jotenkin tätä hallintoa on vielä kuitenkin katsottava, ja sitä pitää seurata, että mitä se on vuoden päästä, viiden vuoden päästä. Ei voi unohtaa ja antaa sen hallinnon olla. Sitä pitää seurata, mitä tuleman pitää ja mitenkä ne hallinnon kulut kasvavat. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.35 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Lyhyesti vielä edelliseen puheenvuoroon viitatakseni totean, että mielelläni tarkastelin tätä julkisen talouden tilannetta sillä perusteella, mikä tilanne Suomessa nyt on. Viittaan noihin puoluekokouspuheenvuoroihin. Nehän olivat toki kokousväelle tehtyjä puheenvuoroja, joiden vieminen tosiasiallisiksi päätöksiksi vie pitkän aikaa, mutta tärkeintä olisi tunnistaa nyt tilanne, missä Suomi tällä hetkellä on, ja se tilanne on todella vakava. Tarkoitan sitä, että velanottomäärä on sillä tasolla ollut jo pitkään. Korot nousevat. Tällä hetkellä sen kymmenen vuoden velkapaperin hinta, mitä Suomi joutuu velkaa ottamaan, on 2,2—2,3 prosenttia, ja nousu on varmasti rajua. Eli siihen asiaan kevyesti suhtautuminen alkaa olla jo melkoista uhkapeliä, ja nyt pitäisi kyllä tässä maassa herätä siihen, että se velkakierre pyritään katkaisemaan ja vähitellen päästään oikealle kasvu-uralle.

No, ensimmäisenä tulee mieleen tietenkin metsäammattilaisena se, että Suomen metsätalouden ja metsäteollisuuden tila on todella vakava. Meillä ollaan tällä hetkellä tilanteessa, jossa Euroopan unioni työntää jalkaa oven väliin, vaikka metsäpolitiikka on suomalaisen omaa politiikkaa, näin on sovittu. Siitä huolimatta Euroopan unioni esittää 30 prosentin metsiensuojelua, se esittää monimuotoisuuden nimissä rajoituksia metsien käyttöön. Vihreät lanseeraavat tänne jatkuvaa kasvatusta, jolla pitkässä juoksussa metsä tuhotaan, levitetään kaikkialle maannousemasieni. Ei näköjään haittaa tässä talossa kovin paljon, että voi puhua ihan mitä haluaa ja on mielestään vielä oikeassa. Mutta kuitenkin tosiasioita ei saa unohtaa.

Ensimmäisenä tulee mieleen tämän hetken tilanne. Kun teemme tämän ilmasto- ja energiaratkaisun, niin siinä yhteydessähän turve on saanut kaikki synnit niskaansa, ja tällä hetkellä ollaan tilanteessa, että turpeella tuotettu energia on niin kallista, että metsäteollisuuden laitoksiin, sekä sellutehtaisiin että sahoilille, kuuluva puutavara hyvin useassa tapauksessa ajetaan suoraan lämpövoimalaitoksiin poltettavaksi. Tällä syntyy valtava kansantaloudellinen tappio, jonka arvo on miljardeja Suomessa. Kannattaa muistaa, että kun sellutehtaassa siitä puusta tehdään selluloosaa, siitä erotetaan sitten muut aineet erilleen siinä prosessissa ja samalla se laitos tuottaa valtavan määrän sähköä ja lämpöenergiaa ja erilaisia kemikaaleja. Tämä on heitetty romukoppaan aivan kokonaan, ja menetetään se lisäarvo, joka puunjalostuksella saavutetaan. Kysymyksessä on helposti jopa 200 euron vahinko per yksi kiintokuutiometri, mikä metsästä sitä kuitupuuta tehtaalle tuodaan. Samalla menetetään iso osa suomalaisia vientituloja. Vuonna 21 eli viime vuonna metsäteollisuuden vienti oli 13,1 miljardia euroa, ja joku sanoi, että se ei ole paljon. Mutta kun siihen otetaan mukaan sitten kemianteollisuuden saama lisäarvo, metalliteollisuuden tekemä työ, metal-

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

liteollisuuden tekemät koneet, laitteet, sähkötekniikka ja moni muu, niin kysymys on helpposti 20 miljardin paketista ja enemmänkin vuoden aikana Suomessa. Ja nyt tämä halutaan vaarantaa tällä — suoraan sanoen sanon sen — älyttömällä ilmastopolitiikalla. Kun meidän omat hiilinielumme on laskettu väärin, päästöjä on laskettu liikaa, niin sitten sen jälkeen nyt ollaan tilanteessa, että me joudumme maksamaan päästökaupan kautta ylimääräisiä maksuja Euroopan unionin suuntaan, niin että joudumme kustannusnouluun, jota ei hallitse enää kukaan. Tällä hetkellä me maksamme... Nykyisellään meillä on se 15 miljoonaa tonnia ylimääräistä hiilidioksidia, on joko liioiteltuja päästöjä tai väheksytyjä nieluja, ja se maksaa valtiolle suurin piirtein 1,3 miljardia nykyisellä päästökaupan hinnalla laskettuna, tämän aamun hinnalla laskettuna.

Tämä kaikki on tapahtunut sen takia, että mielistellään jotakin yhtä aatesuuntaa tässä talossa. Kuinka moni suomalainen oikeasti haluaa, että sen meidän metsien taloudellisen arvon, mikä niillä Suomelle on, annetaan mennä romukoppaan noin vaan ilman minkäänlaista kritiikkiä? Ja pahintahan tässä on se, että kun metsien kasvu on tällä hetkellä ainoa todellinen hiilinielu Suomessa, niin nämä samaiset ilmastoprofessorit Markku Ollikaisesta alkaen todistavat ääni väristen, että meidän pitää metsiä suojella. Sehän nimenomaan tuhoaa sen hiilinielun. Kun metsienhoito lopetetaan, hiilinielu vähitellen häviää ja siitä metsästä tulee päästölähde. Ja sitten kun lopetetaan soilla turpeennosto ja turvepeltojen käyttö, ne pitäisi sen jälkeen ennallistaa, elikkä sinne päästetään vesi, jolloin siltä hiilidioksidia päästävältä suolta tulee välittömästi, kun vesi nostetaan alueelle, valtava metaanituotanto, ja se on 40 kertaa pahempi kasvihuonekaasu kuin hiilidioksidi on. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Kaksi lausetta lopuksi. Totean vain sen, että milloin tähän suomalaiseen politiikkaan saadaan järki, ei näin voi jatkaa. Pahoin pelkään, että lähivuosina valtion budjetin tekee Kansainvälinen valuuttarahasto IMF. Jos joudumme sen firman holhokiksi, niin sitten on kyyti kylmää. Tätä hetkeä en mielelläni koskaan näkisi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

17.40 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Kankaanniemeä, kun hän esitteli perussuomalaisten vastalauseen hyvin perusteellisesti. Jos edustaja Sipilä toimi kamreerimaisesti, niin edustaja Kankaanniemi oli controller. Tässähän on siis 30 lausumaehdotusta, joita ehdotamme. Kokonaisuuden kannaltahan merkittävää on nyt se, miten energiamarkkinoiden tilanne kehittyy: onko tämä lyhytaikaista, vai onko se pitkäaikaista? Tämä tietysti vaikuttaa myös inflaatioon.

Yhdysvalloissahan inflaatio on ollut 8,6 prosenttia, mutta se on ollut kysyntäinflaatiota. Meillä on kustannusinflaatio. Ja se, mikä meidän tehtävämme täällä on, on nimenomaan puuttua näihin kustannuksiin. Nimittäin jos sitä ei lyhyellä aikavälillä tehdä, niin kyllä nämä ostovoimaan vaikuttavat tekijät — kulutuksen vähentyminen, palkankorotukset ja korkomenot — johtavat sitten keskipitkällä aikavälillä myös tilanteeseen, jossa meilläkin siirrytään kysyntäinflaation puoleen. Ja silloin, arvoisat edustajat, olemme todellisissa vaikeuksissa. Nyt tähän voidaan vielä reagoida.

Mutta kun viittasin noihin lausumiin, niin otan täältä esiin kolme lausumaa, joita ei ole vielä mainittu. Lausuma 10:ssä edellytämme, että hallitus estää Fit for 55 -sosiaalirahaston läpimenon määränemmistö päätöksellä tarvittaessa ilmoittamalla etukäteen, että esityksen kannalta välttämätöntä ja yksimielisyyspäätöstä edellyttävää rahoitusta ei Suomi tulisi hyväksymään.

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

Arvoisa puhemies! Edellytämme lisäksi, että hallitus puuttuu välittömästi ja päättäväisesti jengiytymiskehitykseen, jotta Suomi välttyisi Ruotsin kaltaiselta nuorten oirehtimiselta.

Arvoisa puhemies! Viimeiseksi, edellytämme myös lausuma 18:ssa, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin hyvinvointialueiden rahoitusmallin korjaamiseksi. Kyllä se syys—lokakuu tässä lähestyy, ja hyvinvointialueet ovat silloin monella alueella tilanteessa, jossa kirstu on tyhjä, ja silloin tähän on reagoitava. Eli kaiken tämän viestin lisäksi ongelmat tulevat myös maamme sisäpuolelta tällä mittakaavalla, niin että kyllä tässä haasteita riittää hallituksella. Ehkä ne nyt tällä kertaa eivät tule koronaan liittyen eivätkä toivottavasti myöskään Venäjään liittyen, mutta se liikkumavara on hyvin pieni, ja kyllä tässä on hallituksella vastuu siitä, miten me näihin kriiseihin reagoimme, miten me sitä pientä liikkumavaraa käytämme. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lundén, olkaa hyvä.

17.44 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Julkisen talouden suunnitelma ei sisällä konkreettisia tavoitteita tai keinoja julkisen talouden kestävyysvarmistamiseksi. Hallitus jättää vaikeat ratkaisut seuraaville hallituksille. Velkaantuminen jatkuu hälyttävällä tasolla. Kasvava velka lisää julkisen talouden riskejä ja heikentää yhteiskunnan kriisinsietokykyä. Eläkeläisten verohelpotuksista on puhuttu mutta ei riittävästi, ja ne pitäisi todellakin parannettuina toteuttaa. Hallitus ei ole ottanut huomioon kohonneen korkotason aiheuttamia riskejä. Muistutan, että työn tulee aina olla kannattavaa ja työllä on tultava toimeen.

Nykyisin henkilö lasketaan työlliseksi, kun tekee säännöllistä palkkatyötä tunnin viikossa, kuten edustaja Junnila on täällä aivan oikein usein sanonut. Siksi määräaikaista osa-aikatyötä tekevien määrä kasvaa, vaikka kokoaikatyön kasvuluvut ovat olemattomat. Samaan aikaan sosiaalimenot kasvavat. Työllä ei siis tule toimeen.

Arvoisa herra puhemies! Työllisyyden nostamisessa tarvitaan useita eri toimia. Työn ja yrittämisen verotusta ei saa tässä tilanteessa kiristää, ja kansalaisten ostovoiman säilymisestä on pidettävä huolta. Tuottavuuden parantamiseksi ja uusien liiketoimintamahdollisuuksien luomiseksi tarvitaan lisää tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa.

Työperäisen maahanmuuton osalta olisi syytä kiinnittää huomiota elinkaarikustannuksiin. On todennäköistä, että osa saatavuusharkinnan piiriin kuuluvista EU:n ulkopuolelta saapuvista työntekijöistä päätyy työkomennuksen päätteeksi työttömiksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

17.45 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Kun on ollut puhetta nyt tästä turveasiasta, niin on pakko nostaa sitä esille, että perussuomalaiset ovat tuoneet koko ajan sitä esille, että olisi hirveän tärkeää tämä turvetuotanto pitää Suomessa ja myös että turve määriteltäisiin uusiutuvaksi, koska se sitä on.

Tässä on kuultu erittäin hyviä puheenvuoroja edustaja Kankaanniemeltä, edustaja Mäenpäältä, edustaja Lundénilta ja edustaja Junnilalta. [Eduskunnasta: Kiitos!] Samoin edustaja Hoskonen äsken käytti puheenvuoron, mutta edustaja Hoskoselle on toki pakko nyt sanoa, että olisi tietysti hienoa, että teidän puolueenne myös huomioisi sen, miten vihreään päin keskusta on nykyään menossa, että joskus jopa ihmettelen, ovatko vihreät ja keskusta

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

niin kuin liittoutumassa samaksi puolueeksi, koska hirveän vihreisiin päin ollaan menossa. On sikäli kiva kuulla Hoskoselta vähän toisenlaisiakin mielipiteitä.

Mutta ehdottomasti tämä turveasia on tosi tärkeää pitää yllä. Ei voi olla niin, että annetaan sen mennä ihan noin vain. Olen laskenut turvedieselistä myös, että mitähän sillekin asialle kuuluu, turpeesta valmistetulle dieselille, ja tämäkin on aika iso asia tällaisen huoltovarmuusseikkana, että jos ei pidetä yllä tätä huoltovarmuutta, niin ei hyvä päivä kylä seuraa sitten, jos tulee vakavia kriisitilanteita. Eli on tärkeää huomioida huoltovarmuus ja tämä turvetuotanto, että sitä ei anneta mennä alas. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.46 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Todellakin, kuten edustaja Reijonen sanoi, turpeesta voidaan tehdä dieseliäkin. Se on täysin yksinkertainen homma ja toimiva, ja siitä on ihan olemassa valmis suunnitelmakin — eiköhän panna toimeksi. Ihmettelenkin, minkä takia Suomessa ei siihen ryhdytä. Tällä hetkellä olemme sellaisessa liemessä, josta on hyvin vaikea rimpuilla irti: Miten pitkään Venäjä hyökkäyssotaansa jatkaa Ukrainaa kohtaan? Tuleeko jäänytynyt kriisi, kestääkö kymmenen vuotta vai 20 vuotta? Nyt meillä polttoaine kohta maksaa kolme euroa litra, olkoon sitten bensa tai diesel — mikä muuten käytännössä lopettaa jakeluliikenteen, kuorma-autoliikenteen, ja puutavara ei kulje, kun yrittäjien ei kannata enää liikkua. Jos ajatellaan, mitä tapahtuu sitten, kun tämä järjestön päästökauppa... Joiltakin osin siinä on hyvääkin, mutta se virhe on siinä, että nyt kun päästökaupan piiriin otetaan liikennepolttoaineet — siis diesel ja bensiini — se tulee nostamaan polttoaineen mittarihintaa noin 50 senttiä litra, 40:stä 50 senttiin litra, mikä tarkoittaa käytännössä, että tavallisella työntekijällä, lapsiperheen äidillä tai isällä, eläkeläisellä tai pienituloisella ihmisellä ei ole mitään mahdollisuutta enää lähteä autolla yleensä minnekään. Elikkä olemme sen jälkeen pattitilanteessa, jota en koskaan soisi näkeväni. Mutta tähän pitää tämän maan hallituksen puuttua nyt.

Saksassa ja Keski-Euroopassa yleensä tehdään valtavia poikkeuksia tämän ilmastopoliitiikan takia. Siellä pienennetään sähkön hintaa, pienennetään energian hintaa. Maan hallituksen pitää tehdä komissiolle selkeä esitys... Suomen hallituksen pitää tehdä toki ensin päätös siitä, että turve on strateginen polttoaine Suomelle ja tärkeä osa Suomen huoltovarmuutta, ja sen jälkeen komissiolta haetaan siihen poikkeusesitys, että irrotetaan kokonaan päästökaupasta ja verot pois, koska tämä nykyinen tilanne on aiheuttanut sen, että ensi talvena poltetaan sumeilematta metsäteollisuuden raaka-ainetta, ja en jaksa uskoa, että yksikään Suomen eduskunnan kansanedustaja haluaa, että metsäteollisuus tästä maasta vähitellen kuihtuu pois.

Arvoisa puhemies! Nyt ollaan sillä tiellä, että se metsäteollisuuden hiljainen alasajo on jo alkanut. UPM:n kolme viimeistä investointia ovat menneet ulkomaille: Uruguayhin lähes neljä miljardia, Saksaan lähes miljardi ja viimeinen investointi Rotterdamiin, se biotuotetehdas, lähes miljardi sekin. Tämä tie vie suomalaisten tuhoon, ja siitä selviää vain sillä, että me laskemme rajusti elintasoa, suostumme siihen, pienennämme eläkkeitä, pienennämme sosiaaliturvaa, pienennämme palveluita ja niin edelleen. Kun tällä keinoin asia esitetään, niin luulen, että sitä ei halua kukaan.

Arvoisa puhemies! Olen tästä tilanteesta erittäin huolissani, ja tämä painaa sydäntäni joka päivä, miksi Suomi menee tällaiseen halpaan, että hyppää Euroopan unionin päätösten mukaan, vaikka siellä rakennetaan liittovaltiota. Uusi tulevaisuuskonventti on kuulem-

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

ma jo alkanut, [Puhemies koputtaa] ja se johtaa siihen, että kun liittovaltio tulee, niin sitten eläkerahastojakin ruvetaan ottamaan eteläeurooppalaisten eläkkeiden vakuudeksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

17.50 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Tämän keskustelun alkuosa, debatti ja ne puheenvuorot, käsitteli hyvin pitkälti kokoomuksen Kalajoen puheita ja kirjoituksia. Ymmärrän sen, että hallituspuolueet halusivat siirtää keskustelun kokoomuksen ampumiseen, ja itsekin jäin ihmettelemään niitä kokoomuksen puheita. Oli laskettu, että 31 menojä lisäävää esitystä ja samanaikaisesti miljardien veronkevennykset — minunkaan taskulaskimeni ei kyllä oikein tuota siihen selkeää tulosta, miten tämä temppu tehdään. Ne keinot, joilla se tehdään ja rahoitetaan, jäivät kyllä auki, ja siinä mielessä se keskustelu oli paikallaan.

Mutta kyllä olen syvästi huolissani siitä, että tässä salissa ei ole käyty tämän iltapäivän aikana oikein perusteellista keskustelua siitä, mikä on tilanne taloudessa Suomessa, Euroopassa ja globaalisti juuri nyt ja mitkä ovat näkymät. Ne ovat äärimmäisen synkät. Nämä syvät ongelmat koskettavat jo nyt tavallista suomalaista pieni- ja keskituloista työntekijää ja hänen perhettään, kun ruoka, liikkuminen, asuminen ja lainanhoitokustannukset pettävät ja tulot eivät kasva, vaan inflaatio, niin kuin tiedämme, vie tuloista suuren osan näiden elämän perusasioiden hintojen nousun takia. Tämä on äärimmäisen vakava asia, ja tähän hallitus ei ole tuonut minkäänlaisia lyhytaikaisia lääkkeitä, eikä myöskään tämä julkisen talouden suunnitelma sisällä minkäänlaisia eväitä siihen, miten tähän vastataan.

Sen lisäksi meillä on edessä, niin kuin tuossa edellisessä puheenvuorossani totesin, tämä eurooppalainen kriisi, joka syvenee päivä päivältä. Meillä on ollut pari vuotta aikaa, jonka aikana ei ole seurattu eurooppalaisten pankkien heikkenemistä, koska EKP päätti, että nyt annetaan olla, ettei aiheuteta ongelmia. Nyt kun nämä paljastuvat, nähdään, mitä Italiassa tapahtuu, ja me olemme taas siinä tilanteessa, että maksulappua tarjotaan Suomen hallitukselle ja Suomen hallitus ottaa vastaan ja maksaa. On vastuutonta tätä kansaa kohtaan menetellä tällä tavalla. Eurooppa on muuttunut meille suureksi rasisiteeksi. Se, mitä edustaja Hoskonen ansiokkaasti toi esille metsä- ja maatalouspolitiikan osalta, erityisesti tässä yhteydessä metsäpolitiikan osalta, on toinen syvä huolenaihe, joka kauas tulevaisuuteen osoittaa, että me olemme vaarallisella tiellä.

Arvoisa puhemies! Olisin toivonut, että tässä keskustelussa olisi näistä asioista todella käyty syvällistä keskustelua, mutta se on jäänyt, ja nyt sitten katsotaan, [Puhemies koputtaa] mitä kokoomus tarjoaa gallupjohtajana — eikä se tarjoa valitettavasti lääkkeitä tähän. Perussuomalaisilla on kuitenkin selvä linja. Tulkaa sen taakse, niin me saamme muutoksen aikaan tässä maassa, suomalaisten parhaaksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.53 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Vielä omalta osaltani lopuksi tähän julkisen talouden keskusteluun, että se, mikä minua todella huolestuttaa, on tuo edustaja Kankaanniemen oivallisesti esiin tuoma eurooppalainen rahoitustilanne. Korko nousee siellä niin hurjaa vauhtia. Italiassa neljää viittä prosenttia alkavat korot olla, ja alkavat olla

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

Italian pankit siinä tilanteessa, että saavatko ne enää... Niiltähän loppuu se rahaliikenne sinä päivänä, kun pankkisektorin sisältä häviää luottamus sitä pankkia kohtaan.

Olemme sillä tiellä, että päivittäin tulee tapauksia talousvaliokuntaan, jossa edustaja Reijosen kanssa istumme kuulemassa näitä suuria viisauksia — erinomaiset valiokuntaneuvokset osaavat tämän meille erinomaisen hyvin kertoa, kiitos heidän ammattitaidostaan, huippuosaajia kaikki. Se, mikä herättää suurta huolta, on tämä korkokehitys ja Euroopan unionin taloudellinen tilanne. Mitään muuta sillä porukalla ei ole esittää tälle maalle kuin elvytyspakettia, tukipaketteja, erilaisia sosiaalisia tukipaketteja, joilla haetaan vain sitä, että Etelä-Euroopan, Välimeren maiden horjuvia talouksia tuetaan mitä kummallisimmilla hommillla. Viimeksi oli tämä elvytyspaketin rahoitus, jolla italialaiset perheet ja merenrantahuvilat laitettiin kuntoon sadan prosentin avustuksella, joka Euroopan unionilta saatiin. Onhan se törkeä homma, että Euroopan unioniin maksamme kuusi miljardia ja sitten niillä laitetaan Rivieralla asuntoja kuntoon. Sen karneampaa väärinkäytöstä en osaa näin äkkiä kuvitella. Sitä kohti ollaan menossa.

Nyt sitten kun ollaan tilanteessa, että Eurooppa on ilmeisesti, ja onkin, menossa valtavaa lamaa kohti, niin ollaan tuomassa uusia kiireellisiä esityksiä talousvaliokuntaan. Esimerkiksi pitää antaa lausuntoja päivän varoitusajalla, ollaanko samaa mieltä vai eri mieltä. Kaikki johtuu vain siitä, että annettiin se elvytyspaketti reilu vuosi sitten, kyllä, 17. toukuuta 21 — muistan elävästi. Silloin annettiin oikeus siihen. Romutimme itseltämme sen niin sanotun no bail-out -suojan elikkä Maastrichtin sopimuksessa sovitun suojan. Pienten jäsenmaiden vaatimushan oli silloin, että nämä pienet jäsenmaat eivät missään olosuhteissa joutuisi suurten jäsenmaiden velkojen maksajiksi. Vaan nyt sitten on purettu meiltä se suoja.

Ja toinen on vielä pahempi: annoimme Euroopan unionille verotusoikeuden. Se on niin vakava virhe Suomen kansantalouden kannalta, että kyllä minä joka päivä voin huonosti, kun tuota asiaa joskus hetken aikaa mietin. Se on niin valtava rasite Suomen kansantaloudelle ja Suomen kansalle, että minä en sitä hiljaa voi katsella. Kun olen näitä puheenvuoroja pitänyt, niin olen kaikennäköisiä kommentteja elämäni aikana tästä kuullut, mutta minä en niitä pelkää, koska minun tehtäväni on suomalaisten ihmisten etujen ajaminen, ja kuten Urho Kaleva Kekkonen sanoi, Suomen kansanedustajien ja Suomen maan hallituksen tehtävänä ei nimenomaan ole mikään muu kuin suomalaisten etujen ajaminen, muuta tehtävää meillä ei täällä ole. Mutta olen siitä hyvin murheellinen, että tilanne on tämä.

Toivon suoraselkäisyyttä, kun nämä asiat kriisiytyvät, mitä en kyllä toivo, mutta pahoin pelkään, että se on meillä edessä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Reijonen.

17.56 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Äsken nousi esille tämä EU-asia ja myös talousvaliokunta, ja itse myös siellä talousvaliokunnassa istun, ja kyllä siellä ihmetellä täytyy. Meinaa hiukset nousta pystyyn aina, kun kuulee näistä asioista. Kyllä minä tiesin, että EU:ssa päätetään aika paljon meidän asioista, mutta talousvaliokunnassa istuvana tietää todella paljon, mitenkä paljon tuleekaan asiaa. Ihan jatkuvasti tulee uutta, mitenkä pitäisi tehdä ja mitenkä menetellään. Siellä tulee valtavasti semmoisia ohjeita ja just tätä verotusta myös, siellä tulee monenlaista maksua ja tämmöistä, mitä on tulossa suomalaisillekin, ja se on tavallaan veroa, vaikka se on piiloveroa — voi olla jollain muulla, hirveän

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

hienolla nimellä joku sanottu siellä, mutta se on kuitenkin veroa, mitä me maksetaan. Ihan uskomaton on määrä, mitä niitä esityksiä siellä tulee.

Pankkeihinkin liittyen on varmasti noussut esille monessa muussakin yhteydessä tämä talouspuoli, miten meillä suomalaisille pankeille kohta käy. Se on aika iso huoli, jos täällä meillä Suomessa ei ole omia pankkeja, että on kohta vain näitä eteläeurooppalaisia pankkeja. Silloin ollaan kyllä huonolla suunnalla, mutta eihän kyllä kohta ihmisillä ole varaa rahoja pankkiin laittaakaan, kun ne kaikki rahat muutenkin menevät EU:hun. Mutta toki huolta pitää kantaa tästä EU:sta ja tulevaisuudesta ja varsinkin siitä, että ihmisiltä niitä rahoja tunnutaan vievän sinne EU:hun niin monella eri perusteella: jos ei verona, niin jollakin muulla tavalla sitten. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Mäenpää.

17.58 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Josko minä nyt onnistuisin lopettamaan tämän keskustelun. — Sen verran pitää sanoa tuohon edustaja Hoskosen ja edustaja Reijosen esiin nostamaan asiaan, että olen talousvaliokunnassa varajäsenenä, ja täytyy kyllä sanoa, että siellä huimaa aika lailla, kun katsoo niitä esityksiä, mitä sinne tulee Euroopan unionista. Voisi sanoa, että siellä kauhistuu, kun näkee, mitä muut suunnittelevat meidän puolestamme, ja pidän ihmeellisenä, että itsenäisen valtion asioihin tavallansa tulee Euroopan unionista ohjaus, mitenkä tulee toimia. Arvostan edustaja Hoskosta, että hän täällä hallituksen jäsenenä pystyy suomimaan omaa hallitusta, kauhistelemaan sitä, mihin tämä on menossa. Teki mieli huikata väliin tuonne, että olisipa keskusta hallituksessa, mutta sitten muistinkin, että sehän on siellä, anteeksi. [Naurua]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt edustaja Hoskonen, nimi mainittiin.

17.59 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! En missään nimessä halua viedä edustaja Mäenpään iloa olla viimeinen puhuja. Tämä puhe ei kestä pitkään. Jos tunnet tuskaa, niin sen voit poistaa seuraavalla puheenvuorolla.

Juttu on nimittäin niin, että kun minä puhun tästä Euroopan unionin elvytyspaketista, silloin kerroin sen, mitä tiesin, ja minä en voi hyväksyä esimerkiksi sitä, että silloinen talouskomissaari Paolo Gentiloni vain viikkoa ennen meidän... Hän 10. päivä toukokuuta 2021 antoi julkisuuteen lausunnon, että tämä on ehdottomasti ainutkertainen, yksi ja ainoa elvytyspaketti, mikä tulee. Siis Suomen eduskunnalle, meille... Sitä sanaa ”valehdella” ei tietenkään saa käyttää, ja pyydän anteeksi, kun totean, että hän käytti asiassa erittäin niukasti totuutta tietäen, että näitä tulee, ja nyt kun Italian pääministerinä on entinen keskuspankin johtaja Mario Draghi, hän tietää tasan tarkkaan, miten Euroopan unionin jäsenmailta lypsetään rahaa heidän talousvaikeuksiinsa. Kun minä tuon tämän julki, niin jos tästä minulle syyte tulee tai jopa nakataan täältä pihalle, niin tulkoon, mutta ei se totuutta muuta miksiäkään. Ei edustaja Hoskosen sanoma ole tässä asiassa minkään arvoinen sinällään, mutta se on kansanedustajan velvollisuus. En minä kansanedustajana voi sallia sitä, että en kerro ihmisille, miten nämä asiat ovat. Minä en kerro totuuden vierestä asioita — sanon sen suoraan, niin kuin se on, ja jos siitä sitten minua moititaan, niin moitittakoon. Kyllä minun nahkani sen kestää jo. Sen verran on tullut treeniä viimeisen reilun vuoden aikana hankittua, että alkaa nahka olla jo sen verran paksu, että pientä kritiikkiäkin kestää.

Pahoittelen vielä edustaja Mäenpäälle. Jos haluatte olla se viimeinen, niin olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle maatalouden tuotantorakennusten kiinteistöverotukea vuoden 2022 kiinteistöverotuksessa koskeviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 82/2022 vp

Lakialoite LA 54/2021 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 13/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 13/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Ja yleiskeskusteluun, edustaja Viitanen.

Keskustelu

18.02 **Pia Viitanen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvin lyhyesti tässä vaiheessa esittelen valiokunnan mietinnön:

Kysymys on väliaikaisesta maatalouden kiinteistöverotuesta kuluvalle vuodelle, ja tämä lakiesitys annettiin eduskuntaan sen jälkeen, kun käytiin komission kanssa keskustelut siitä, että tämä menettely tilapäisesti hyväksyttiin kaiken kaikkiaan. Kyse on siis siitä, että tukea myönnettäisiin hakemuksesta eli alennettaisiin maatalouden kiinteistövero enintään 35 000, ja sitten tosiaan lokakuun loppuun mennessä hakemusten pitäisi olla ja tämän kuluun vuoden loppuun mennessä päätökset sitten tulisivat.

Valiokunta puoltaa tätä esitettyä mallia ja tätä esitystä kaiken kaikkiaan.

Tässä toteamme, että tämä aiheuttaa myös sitten kompensatiotarvetta kunnille, eli kaiken kaikkiaan noin 13 miljoonaa, hallitusohjelman mukaisesti, täysimääräisesti tullaan kompensoimaan kunnille verotulomenetyksiä. Koska kiinteistövero on vähennyskelpoinen, niin niitä tulee. Tämän toteamme tässä mietinnössä.

Sen lisäksi, puhemies, me toteamme muutaman sanan asiantuntijakuulemisista: Niissä sinänsä pidettiin tätä esitystä varsin hyvänä. Toisaalta nähtiin, että ehdotettu malli on hie-
man kankeahko menettely, ja oltaisiin ehkä joissain lausunnoissa toivottu ja pidetty parempana, että maa- ja metsätalouden kiinteistöt, talousrakennukset, olisi kokonaan vapautettu kiinteistöverosta, mutta toisaalta kuitenkin korostettiin esityksen kiireellisyyttä ja nopeaa toimeenpanoa. Lisäksi kuulemisissa tuotiin esille se, että myös valtion tukipolitiikassa tulisi käyttää harkintaa myös poikkeusoloissa. Eli nämä huomiot kirjassimme tähän mietintöön.

Kuten sanoin, pidämme tätä perusteltuna, ja toteamme, miksi tämä on tehty. Se on tehty tietenkin sen vuoksi, että tämä on yksi toimi, jolla helpotetaan tätä maatalouden suurta kustannuskriisiä, missä nyt ollaan, ja toisaalta myös sitten turvataan tärkeää huoltovarmuutta.

Valiokunnalla ei ole yksityiskohtiin huomautettavaa, ja toteamme, että koska tämä vaatii tätä tietynlaista hakemismenettelyä, niin voi olla, että se on menettelynä hieman kankeahko, mutta siitä huolimatta tämä on perusteltu ja hyväksyttävissä ja olemme tämän takana.

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

Lopuksi todetaan, että tähän liittyy myös aloite, joka on täällä eduskunnassa tehty, jossa esitetään, että jatkossa kiinteistövero näistä tuotantorakennuksista ei perittäisi lainkaan, mutta tätä emme ole sitten puoltamassa.

Eli näiltä osin esityksen mukaan tämä mietintö lähtisi, ja sitten tähän tulee erikseen, puhemies, vastalauseita. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. Kiitoksia valiokunnan verojaoston puheenjohtajalle. — Nyt äsken mainitun aloitteen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Mäenpää.

18.05 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Meillä on käsittelyssä hallituksen esitys eduskunnalle maatalouden tuotantorakennusten kiinteistöverotukea vuoden 2022 kiinteistöverotuksessa koskeviksi laeiksi. Siis tässä sanotaan jo ”kiinteistöverotuki”. Edustaja Viitanen, joka tässä äsken valtiovarainvaliokunnan puolesta esitteli tämän, käytti sanaa ”kankea”, ja tämä kiinteistöverotuki-sana kyllä jo kuvaa sen, minkälaista kankeutta tästä tulee.

Siitä kiitän valtiovarainvaliokuntaa, että he ovat ottaneet huomioon tässä lakialoitteeni, jonka tein viime syksynä, eli lakialoitteen laiksi kiinteistöverolain 3 §:n muuttamisesta. Tein silloin lakialoitteen, jonka sisältö on pääasiallisesti seuraava: Lisätään kiinteistöverolaissa 654/1992 määriteltyjen verosta kokonaan tai osittain vapaiden kiinteistöjen luetteloon maatalouden tuotantorakennukset. Kiinteistövero ei olisi tämän seurauksena jatkossa suoritettava kyseisistä rakennustyypeistä lainkaan.

Edustaja Viitanen puheesta sai sen käsityksen, että olisin tehnyt sen lakialoitteen myöhemmin ja esittänyt, että jatkossa ne olisivat aina vapaita. Siis minä olen tehnyt ensin lakialoitteen ja hallitus on ilmeisesti sitten huomannut, että siinä on jotain ideaa, ja he ovat ottaneet sen käyttöön, mutta he ovat jatkaneet sitä sillä tavalla, että se on voimassa vain tänä vuonna ja se maksetaan verotukena. Edustaja Viitanen ansiokkaasti toi esiin sen, että se täytetään hakemuksesta.

No, kun olen keskustellut maanviljelijöiden kanssa, niin he kertovat, että maksulaput ovat jo tulleet, ja käsittääkseni vero pitää maksaa ennen kuin on se ajankohtainen haku siinä kiinteistöverotuessa. Ehkä tämä on yksi semmoinen hallituksen tapa työllistää meidän kansalaisia. Kun he ovat kehuneet, että työllisyys on kasvanut, niin tällä tavalla se ainakin kasvaa, ja tämä on myös byrokraattinen ja kankea.

Täällä hallituksen esityksessä ja valtiovarainvaliokunnan mietinnössä todetaan, että kyse on väliaikaisesta toimenpiteestä, jota sovellettaisiin vuoden 2022 kiinteistöverotuksessa — siis yhtenä vuotena — ja sitä perustellaan maatalouden kustannuskriisillä. Se lähtökohta, mistä minä olen tätä lakialoitetta lähtenyt tekemään, on se, että maatalouden kustannuskehitys on ollut jo pitkäaikaisesti heikentynyt. Tiedän, että tämä ei korjaa isosti maatalouden ongelmia, mutta tässä on sellainen hyvä puoli, että tämä mielestäni kohdistuu oikein. Tämä kohdistuu semmoisille tiloille, jotka ovat hiljan investoineet, tehneet kalliita rakennuksia. He saavat tästä hyödyn, koska myös monet näistä nuorista viljelijöistä ovat aika rohkeasti tehneet investointeja maatalouteen, ja tämä heille suotakoon. Mutta tosiaan toivoisimme, että se olisi tehty pitkäaikaisena päätöksenä, jolloin se antaisi maataloudelle myöskin semmoisen pitemmän jatkumon tai näyn, että valtio on kiinnostunut heidän ongelmistaan ja yrittää helpottaa heidän asemaansa.

Täällä on vastalause, jonka ovat allekirjoittaneet valtiovarainvaliokunnassa perussuomalaiset, kristillisdemokraatit ja kokoomus. Alun perin, kun keräsin nimiä tähän lakialoitteeseeni, sain siihen nimiä omasta puolueestani, kristillisdemokraatit muistaakseni kaikki,

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

yksittäisiä kokoomuksesta, ja myös keskustasta oli allekirjoituksia, muutama edustaja, yksi nykyinen ministeri, ja sitten sosiaalidemokraateistakin oli yksi allekirjoittaja, ja VKK:n ainut kansanedustaja on sen myös allekirjoittanut.

Arvoisa puhemies! Teen käsittelyn pohjaksi vastalauseen mukaisen ehdotuksen, jonka mukaan toinen ja kolmas lakiehdotus hyväksytään mietinnön mukaisesti, hylätään ensimmäinen lakiehdotus ja hyväksytään uusi lakiehdotus lakialoitteeni LA 54/2021 pohjalta. Tämä on siis esitykseni.

Vielä nyt sillä tavalla, että hallituksen esitys on kyllä ihan oikeansuuntainen, mutta mielestäni olisi tasa-arvoista, jos me täällä Suomessa kohtelisimme omia maanviljelijöitämme samalla tavalla kuin esimerkiksi Ruotsissa kohdellaan. Siellä ei ole maatalouden rakennuksissa ollenkaan kiinteistöveroa. Sillä tavalla tämä olisi myös Euroopan unionin sisällä tasa-arvoista, että eri maista olevat ihmiset, maanviljelijät tässä tapauksessa, voitaisiin katsoa tasa-arvoisiksi omassa työssään. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset. — Ja edustaja Essayah.

18.12 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Aluksi haluan kannattaa edustaja Mäenpään tekemää esitystä ja sitä, että tätä viedään eteenpäin opposition yhteisen vastalauseen pohjalta.

Tässä yhteydessä vielä kerran kiitokset edustaja Mäenpäälle tästä alkuperäisestä lakialoitteesta, joka täällä eduskunnassa on saanut kyllä suuresti tukea. Voi sanoa, että ensimmäisen kauden kansanedustajalle se on sulka hattuun, kun huomaa, että myöskin hallitus tarttuu esitykseen ja vie sitä eteenpäin — joskaan ei ehkä ihan juuri sellaisena, mitä olisimme tässä vastalauseessakin toivoneet, eli niin että pysyvästi tämä maatalouden tuotantorakennusten kiinteistöverovapaus olisi toteutettu, vaan hallitus on sitten lähtenyt tätäkin asiaa komissiosta kyselemään ja päätynyt sitten tällaiseen väliaikaiseen ratkaisuun.

Voi sanoa, että tässä vastalauseessa tuo ensimmäinen vastalauseen lausumaesitys puuttuu juuri tähän asiaan, ja ehkä tässä voi sanoa, että hivenen omaakin kädenjälkeäni sen muotoilussa on. Elikkä ylipääntensä kansallisessa kompetenssissa olevissa asioissa, kuten nyt vaikkapa veropolitiikka tai sosiaalipolitiikka, päätöksenteko pitää pitää omissa käsissä, ja tuntuu kummalliselta, että veroasiaa on ylipääntensä lähdetty kyselemään ja lähdetty rinnastamaan sitä jonkunlaisena valtiontukena tai vastaavana. Ruotsin esimerkki näyttää meille, että kiinteistöveroa ei tarvitse periä, jos kansallisesti on näin päätetty, ja katson, että tässä verokysymyksessä Suomessa aivan samalla tavalla meidänkin tulisi linjata. Siinä mielessä on tärkeää, että tulevaisuudessa ymmärrämme sen, että ne kysymykset, jotka kuuluvat kansalliseen kompetenssiin, myöskin itsenäisesti täällä linjataan.

Niin kuin sanottu, tässä hallituksen esityksessä on kyseessä väliaikainen tuki, ja siinä mielessä pidän sitä vain niin kuin pienenä kädenojennuksena maatalouden syvään kriisiin, ja siksi, kun katsotaan pidemmällä tähtäimellä maatalouden tilannetta, ehdottomasti tämä kiinteistöverosta vapauttaminen kokonaisuudessaan olisi paikallaan. Tietenkin tässä tilanteessa tämä ennen kaikkea tämän laskentamallin takia auttaa erityisesti niitä tiloja, jotka ovat nyt tehneet isompia investointeja vastikään, ja tietysti monesti silloin on kysymys todennäköisesti nuoremmista viljelijöistä, jotka ovat kenties sukutilan saaneet haltuunsa ja siinä yhteydessä tehneet sitten tuotantorakennuksia lisää, koska näiden tuotantopanosten osuudesta sitten tiettyyn määrään asti se 15 prosenttia hyväksytään ja siltä osin määritellään kiinteistöveron määrä.

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

Sitten vielä näihin lausumiin, mitkä myöskin tuossa ovat esillä:

Ensinnäkin todellakin tämä tärkeä linjanveto, periaatteellinen kysymys siitä, että verokysymykset kuuluvat kansalliseen kompetenssin.

Sitten myöskin haluamme hallitusta ylipäättänsä patistaa siihen, että on katsottava nyt tätä maatilatalouden tulonmuodostusta, ja hallituksen on tehtävä kaikki, minkä he voivat, sen varmistamiseksi, että meillä maatilataloutta pystytään harjoittamaan tulevaisuudessa. Tämä on kansakunnan huoltovarmuuskysymys, ja tämä on ruokaturvallisuuskysymys. Kun maailmalta uutisia kuulee, niin kyllä hyvin levottomaksi tulee mieli ja on suorastaan peloissaan sen suhteen, mitä ensi syksy tuo tullessaan. Nyt jo tällä hetkellä ruokakriisi ja nälänhätä uhkaa paikoitellen, ja tilanne voi mennä vain huonompaan suuntaan, kun on kyse muun muassa Ukrainan ja Venäjän tuottaman viljan kadosta ja siitä, että vaikka sieltä saatoa tulisi, niin sitä ei saada sitten Ukrainan osalta liikkeelle, ja sitten taas tietenkin Venäjän omissa intresseissä ja pelikirjassa saattaa jopa olla ajatus siitä, että ruokakriisin kautta tätä tilannetta maailmassa edelleenkin eskaloitetaan.

Kolmantena sitten noissa lausumissa on otettu kantaa lannoitteitten arvonlisäveron palautukseen, joka omalta osaltaan olisi helpottamassa juuri tässä tilanteessa, jossa nyt tiedetään, että kun tänä keväänä etukäteen viljelijöiltä kysyttiin, niin noin kolmasosa peltopinta-alasta viljelijöitten mielestä oli sellaista, josta jouduttiin miettimään, voidaanko sinne kylvää vai eikö, koska lannoitteitten hinnat ovat nousseet niin nopeasti ja myöskin siemenviljan hinta, ja siinä mielessä on se pohdinta, onko varaa lähteä tuottamaan ruokaa.

Onhan tämä tietyllä tavalla aika absurdi tilanne, että meillä ei ole varaa tuottaa ruokaa, ja kyllä tässä ruokaketjussa on monenlaista ongelmaa. Täällä kristillisdemokraatit jo ovat tuoneet kevään aikana oman kriisipaketin niin maatalouden kuin energiapuolen asioitten kuntoon laittamiseksi, ja täytyy toivoa, että hallitus myöskin niihin toimenpiteisiin tarttuisi.

Tosiaankin jos nyt tällä kertaa ei vielä tässä salissa saada enemmistöä tämän lakiesityksen pohjalta tehdyn vastalauseen taakse, niin toivon, että tulevaisuudessa kuitenkin tämä väliaikainen kiinteistöveronpalautus muutettaisiin pysyväksi ja sitä kautta pystyttäisiin maatilatalouden ahdinkoa omalta osaltaan helpottamaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Edustaja Reijonen.

18.18 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Maatalous on älyttömän tärkeää ja se, että me saamme kotimaista ruokaa, ja kotimaista ruokaahan ei tule, jos sitä ei tuoteta täällä meillä Suomessa. Perussuomalaiset ovat tehneet paljon esityksiä, nostaneet esille maaseudun ja maatalouden hätää ja sitten myös sitä tarkeyttä.

Nyt tämä esitys, mitä on käsitelty, koskee noita maatalouden tuotantorakennusten kiinteistöveroja. Meidän perussuomalaisten edustaja Mäenpää on tehnyt valtavan hyvän esityksen, hyvän aloitteen, sen takia, että poistettaisiin tämä kiinteistövero maatalouden tuotantorakennuksilta. Se on todella, todella hyvä aloite. Hallitus kyllä otti vähän koppia tuosta ja teki semmoisen aloitteen, että nyt laitetaan eteenpäin sitä yhdeksi vuodeksi mutta vain yhdeksi vuodeksi. On se aika väpелöintiä, että yhdeksi vuodeksi annetaan helpotusta eikä sekään ole suoraan sitä helpotusta vaan tulee semmoista niin kuin verotukea, eli tosi byrokraattiselle kuulostaa, mutta se, mitä perussuomalaisten Mäenpää teki, oli hirveän selkeä esitys ja, sanoisin, todellakin kannatettava asia.

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

Kun tuossa kuulumme äsken keskusteluissa, että hallitus on nyt mennyt semmoisen asian tekemään, että on jopa EU:lta vissiin kysytty, saadaanko Suomessa näin tehdä, että annetaan helpotuksia, niin onhan tämä ihan ennenkuulumatonta. Kyllä meidän pitää voida päättää ihan kysymättä EU:lta joka asiasta, jopa semmoisista asioista, mitkä eivät edes kuulu EU:lle. Jotenkin ihmettelen tätä.

Jotenkin tämä on tämmöistä vähän väpelöintiä nyt ollut, että ei kunnolla laitettu kerralla sitä asiaa kuntoon, niin kuin just Mäenpää oli esittänyt. Toivotaan, että jatkossa hallitus kuuntelee enemmän oppositiopuolueiden ehdotuksia. Perussuomalaisilta on tullut kovasti hyviä ehdotuksia maaseudun hyväksi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kankaanniemi.

18.20 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Lämpimät kiitokset edustaja Juha Mäenpäälle, teitte erinomaisen ja ajankohtaisen lakialoitteen syksyllä, ja kiitokset tietysti hallitukselle siitä, että se lähti seuraamaan sitä lippua, jonka edustaja Mäenpää nosti korkealle ja teki tämän esityksen. Itsekin olen joskus nuorena kansanedustajana saanut jonkun lakialoitteeni tällä tavalla menemään eteenpäin, että olen tehnyt aloitteen, kerännyt siihen paljon nimiä ja sitten hallitus on tehnyt siitä oman esityksen, ja siellä kyllä perusteluissa luki nimeni, ja tietysti olin siitä silloin otettu, kun näin tapahtui. Se on aika historiallista. Ja niin kuin tässä joku totesi, ensimmäisen kauden edustaja Mäenpää saa tästä kyllä mahdollavan sulan hattuunsa. Teillä varmasti on hattu, kun olette Pohjanmaalta ja teillä on nämä asusteet yleensäkin kohdallaan.

Arvoisa puhemies! Olemme tottuneet jo EU-jäsenyyden alusta lähtien siihen, että maatalouspolitiikka on unionin yhteistä politiikkaa. No, sen sijaan meillä on kyllä jatkuvasti korostettu, että metsäpolitiikka, sosiaalipolitiikka ja veropolitiikka ovat kansallista politiikkaa. Täällä edustaja Hoskonen edellisessä puheenvuorossa, edellisen asian kohdalla, puhui metsäpolitiikasta, ja taisin itsekin siitä jotain mainita. On todella tärkeää, että metsäpolitiikka pidetään kansallisissa käsissä eikä sitä esimerkiksi ympäristövouhoutuksen nimissä viedä EU:n päätösvaltaan, komission varapääjohtaja Timmermansin käsiin. Hän kyllä hamuaa kaiken mahdollisen, on todella valtaa haluava ja sen kahmiva vaikuttaja, hollantilainen sosialisti. Ja niin kuin meppimme Teuvo Hakkarainen sanoi, että kun me emme neuvo hollantilaisia tulppaanien kasvattamisessa, niin ei tarvitse myöskään hollantilaisten tulla neuvomaan suomalaisia metsänomistajia metsän hoidossa ja käytössä. Se oli viisaasti sanottu. Eli metsäpolitiikka pysyköön kansallisissa käsissä, se on kohtalonkysymys.

Samaten tämä sosiaalinen ilmastorahasto on karmea esimerkki siitä, että EU:sta tehdään sosiaalinenkin tulonsiirtounioni. Emme hyväksy sitä missään tapauksessa. No, tähän asiaan nämä eivät liity, mutta tähän liittyy se, että hallitus meni kysymään maatalouden ollessa Suomessa äärimmäisessä ahdingossa lupaa komissiolta, saako maatalouden tuotantorakennusten kiinteistöveron poistaa. Niin kuin kuultiin, Ruotsissa sitä ei ole, ja Suomen hallitus menee kysymään, että ”anteeksi, saisimmeko poistaa tämän”, ja sieltä sitten sanotaan, että ette saa kuin vuodeksi. Hävytöntä alistumista. Joku viisas sanoi, että ei pidä kysyä, jos ei ole varma vastauksesta. Hallitus kysyi ja vieläpä sitten tottelee tällaisia järjettömiä vastauksia. Minusta tämä on veropolitiikkaa ja huoltovarmuuspolitiikkaa, jonka pitää olla kansallisissa käsissä, eli me pelastamme maatalouden siitä syvästä ahdingosta, jossa se tänä päivänä on, ja tätä hallitusta, joka tällä tavalla menetteli tässä asiassa, en kyllä osaa kovin korkealle arvostaa. Sen sijaan edustaja Mäenpää saa kyllä suuren arvostuksen.

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

Arvoisa puhemies! Ymmärtääkseni tämän vuoden kiinteistöveron ensimmäinen erä on tullut maksuun tai menee maksuun heinäkuun alussa. Ainakin itselleni tuli ensimmäinen erä heinäkuussa maksettavaksi ja toinen erä, oliko se, syyskuussa. Eli nyt viljelijät joutuvat jostakin kaivamaan sen rahan, jolla maksavat nämä kiinteistöverot, ja sitten joutuvat anomaan sen takaisin ja saavat joskus aikanaan takaisin sen valtiolta tai kunnalta. No, Verohallinto kerää ja tilittää kunnille, ja tässä tapauksessa ne eivät kunnille asti varmaankaan mene, vaan sitten se palautetaan anomuksesta. Olisi kyllä toivonut, että tässä olisi tehty pysyvä ratkaisu ja automaattinen ratkaisu niin, että viljelijöiden ei tarvitsisi tässä tilanteessa edes maksaa sitä. Ymmärrän, että byrokratia on tällaisia vaatimuksia asettamassa jossakin tilanteessa, mutta pitäisi päästä joustavampaan.

Arvoisa puhemies! Meillä on edessä huolestuttavat näkymät huoltovarmuuden ja nimenomaan ruokahuollon osalta jo ihan lähikuukausina, lähimmän vuoden aikana. Vetoan hallitukseen: tehkää toimenpiteitä maatalouden pelastamiseksi tässä maassa älkääkä alistuko Brysselin järjestöömään saneluun. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Pirttilahti.

18.26 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa puhemies! Todellakin tämä on hyvä esitys, keneltä se on tullutkin. Kiitos esityksestä Mäenpäällekin, mutta myös hallitukselle — tämä on tätä kokonaispakettia, 300 miljoonan pakettia, siihen liittyvää.

Todellakin meillä maatalouden ahdinko on aika syvä tällä hetkellä. Meillä on rankasti taloudellisissa vaikeuksissa varmaan noin tuhat maatilaa ja viisituhatta on tällä hetkellä kaikkensa taloudellisissa ongelmissa. Ja sitä kautta, kun vielä inflaatio nostaa tuotantopanosten hintoja, varmaan näitten maanviljelijäyritysten määrä kasvaa edelleen. Eli tämä on todella hieno kädenojennus tällä hetkellä näille viljelijöille ja varsinkin näille nuorille viljelijöille, jotka ovat siihen yhden robotin navettaan tai kahdenkin robotin navettaan sijoittaneet — siihen yhden robotin navettaan vähintään miljoona euroa, ja kun tulee eläinpääoma päälle, niin puhutaan vähintään kahden miljoonan investoinneista, koneet ovat siinä ehkä sitten jo mukana. Heillä on velkaa päällä kovastikin, niin että tämä tulee helpottamaan edes vähäsen.

Näitä muita toimenpiteitähän siinä paketissa on ollut sitten myös energiaveron palautus, ja siinä on kritiikin kohta itseltäni siihen, että se ei koske urakoitsijoita. Eli maatilat saavat itse sen energiaveron palautuksen, mutta sitten kun he teettävät työtä näillä urakoitsijoilla, niin se ei näihin kohdennu. Eli tässä on aloitteen paikka jälleen, millä tavalla me se energiaverokuvio... Tällä hetkellä varmaan tässä on erilaisia sopimuksia tilojen ja urakoitsijoiden välillä tehty.

Yksi, mikä valtiovarainvaliokunnassakin käsiteltiin, oli sitten tämä valtion takaus näille kriisilainoille, ja se väline on epäonnistunut, voin sen suoraan sanoa. Siinä on se, että velallinen ei tarvitse lisää velkaa, vaan pitäisi miettiä sitä, millä yhdistetään vanhoja lainoja, ja niille voitaisiin sitten valtion takaus antaa. Tässä olisi yksi asia. Tulisi vielä uudestaan harkita, voidaanko näitä muuttaa.

Yhdyn edelliseen puhujaan siinä, että tämä saatiin vuodeksi. Itse kanssa toivon ja yhtä lailla keskustan näkemys on ollut se, että tämä olisi pidempiaikainen — tuossa meidän veroasiantuntijan kanssa eli edustaja Esko Kivirannan kanssa on keskusteltu tästä asiasta.

Todella ollaan kriisissä: mietitään, millä tavalla leipää ja lämpöä saadaan sitten ensi vuodelle. Tämä leivän rooli on tärkeä, ja siinä, millä tavalla maatalouden toiminta pyörii, yhtä

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

lailla se lämpö ja huoltovarmuus myös siltä puolelta ovat tärkeitä asioita. Siinä, ettemme tiedä vielä, kun viime kuun inflaatio oli seitsemän prosenttia, mihinkä se menee ja mihinkä se nostaa näitten tuotantopanosten hintoja, meillä on vielä tämänkin hallituksen aikana ja tulevien hallitusten aikana tekemistä. Tuleviin hallitusohjelmiin liittyen toivon, että kaikki puolueet katsovat maatalouden ahdingon suuntaan ja tehdään ideoita ja kuunnellaan viljelijöitä, että saadaan lävitse niitä asioita, mitkä helpottavat sitä arkea.

Kiinteistöveron osalta vielä yksi näkökulma. Tämä meidän hyvinvointialueuudistus muuttaa siinä olevien kiinteistöjen omistajia. Esimerkiksi myös tällaiset yhdistystoimijat tai vapaaehtoistoimijat, kuten esimerkiksi vpk:t eli sopimuspalokunnat, missä kiinteistöt sitten ovatkin, joutuvat maksamaan kiinteistöveroa. Tulisi miettiä sitä, että näiltä meidän yhteiskunnan aktiivitoimintaa ja kriisitoimintaa varten olevilta toimijoilta ja yhteisöiltä ei tulisi kiinteistöveroa periä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäenpää vielä.

18.30 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Maatalouden kiinteistöveron poistaminen menee tällä tavalla: salissa siitä äänestetään perjantaina, ja sitten me näemme, mikä on tulos.

Edustaja Pirttilahti nosti kuitenkin tuossa vähän asian sivusta esiin kanssa tällaisen asian, joka vaikuttaa maatalouden tulokseen ja kustannuksiin. On sillä tavalla, että maataloudessa hyvin usein nykypäivänä on niin, että kaikilla tiloilla ei ole kaikkia koneita ja siellä suoritetaan työtä urakointina, teetetään jollakin toisella urakoitsijalla. Ja silloin, kun käsiteltiin maatalouden energiaveron palautusta polttoaineen osalta ja mahdollisesti sen korottamista, toin esiin myös tämän huolen, että tämä on aika inhottava tilanne, että jos esimerkiksi maitotila teettää rehunteon jollakin muulla ja sinne tulee joku tekemään ajosilpurilla töitä ja sen kulutus saattaa olla päivässä jopa tuhannen litraa polttoainetta — sillä tosin tehdään huomattavan paljon tehokkaammin se työ ja paljon laajemmalla alalla, niin että ne hehtaarimäärät ovat valtavat, mitä sillä päivässä tehdään — niin tavallansa, kun urakoitsija ei saa sitä energiaveron palautusta siitä, ainoastaan tuottaja, siellä myös kasvaa se kulu per tuotettu maitolitra tai tuotettu lihakilo. Sen takia olisi hyvä, että energiaveron palautus saataisiin koskemaan myös ruuantuotantoketjussa mukana olevia urakoitsijoita. Se olisi tosi tärkeä asia. Yritin silloin evästä maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtajaa Kalmaria ja pyysin, että hän kuuntelisi sen puheeni ja ottaisi sen jo siellä huomioon, kun sitä lakia valmisteltiin. — Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle lannoitelaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 32/2022 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 5/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 16.6.2022 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 73/2022 vp

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi osakeyhtiölain, asunto-osakeyhtiölain, osuuskuntalain ja yhdistyslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 47/2022 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 12/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 16.6.2022 pidettävään täysistuntoon.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle säästöpankkien ja hypoteekkiyhdistysten kokouksiin etäyhteydellä osallistumista koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 67/2022 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 13/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 16.6.2022 pidettävään täysistuntoon.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansallisesta vientilupaviranomaisesta

Hallituksen esitys HE 79/2022 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 8/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 16.6.2022 pidettävään täysistuntoon.

16. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 16.6.2022 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.34.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola